

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3370

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-601
M.Com. (Part - II) (For External)
201A : BUSINESS FINANCE
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the meaning of 'Business Finance' Explain the objectives and features of business finance. **[15]**

OR

What is financial planning? Explain various steps in Financial planning.

Q2) What is dividend policy explain the measurements of dividend policy. **[15]**

OR

What is short term Finance Describe various sources of short term Financing

Q3) Write short Notes on (Any Two) **[20]**

- a) Advantages and disadvantages of preference shares
- b) Over capitalization
- c) Kinds of Debentures
- d) Importance of working capital.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3370

[5419]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

201A : BUSINESS FINANCE

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यावसायिक वित्तपुरवठा म्हणजे काय ? व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची उद्दिष्टे आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

वित्तीय नियोजन म्हणजे काय ? वित्तीय नियोजनातील विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) लाभांश धोरण म्हणजे काय ? लाभांश धोरणाचे मूल्यमापन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अल्पकालीन वित्तपुरवठा म्हणजे काय ? अल्पकालीन वित्तपुरवठ्याचे विविध स्रोत स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणतेही दोन) [20]

- अ) अग्रहक्क भागाचे फायदे आणि तोटे
ब) अधि-भांडवलीकरण
क) कर्जरोख्यांचे प्रकार
ड) खेळत्या भांडवलाचे महत्त्व

Total No. of Questions : 3]

P3370

[5419]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

**201B : CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES
(2013 Pattern) (Compulsory) (Section B)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is 'Debentures'? Explain the features and types of Debentures. **[15]**

OR

What is 'Secondary Market'? Describe in detail the objectives & functions of secondary market.

Q2) Define 'Credit Rating'. Explain the need and agencies of credit Rating **[15]**

OR

Explain in detail the establishment and functions of SEBI.

Q3) Write short Notes on (Any Two) **[20]**

- a) Structure of Capital Market
- b) Over the counter Exchange of India (OTCEI)
- c) Mutual Funds
- d) Powers & Achievements of SEBI

Total No. of Questions : 3]

P3370

[5419]Ext.-601

M.Com. (Part - II) (For External)

201B : CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2013 Pattern) (Compulsory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) कंसातील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कर्जरोखे म्हणजे काय? कर्जरोख्यांची वैशिष्ट्ये व प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

दुय्यम बाजार म्हणजे काय? दुय्यम बाजाराची उद्दिष्टे आणि कार्ये सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 2) 'पतमुल्यांकनाची' व्याख्या द्या. पतमुल्यांकनाची गरज आणि पतमूल्यांकन करणाऱ्या संस्था स्पष्ट करा. [15]

किंवा

सेबीची स्थापना आणि कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) भांडवल बाजाराची रचना
- ब) भारतीय त्वरीत विनिमय केंद्र (OTCEI)
- क) परस्पर निधी (Mutual Funds)
- ड) सेबीचे अधिकार आणि कामगिरी

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3371

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-602
M.Com. (Part - II) (For External)
RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS
(2013 Pattern) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important : Section - A and section - B should be written in separate Answer Books.*

Q1) Define the term 'Research'. Explain the importance of research. **[15]**

OR

Define the term 'Sampling'. Explain the key terms in sampling & types of sampling.

Q2) What is 'Processing of Data? Explain the terms editing, coding, classification & tabulation regarding processing of data. **[15]**

OR

Define the term 'Research Report'. Explain in detail the structure or layout of Research Report.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Types of Research
- b) Hypothesis
- c) Secondary Data
- d) Bibliography

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3371

[5419]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संशोधन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'नमुना निवड' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. नमुना निवडीच्या मुख्य संकल्पना व प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'माहिती प्रक्रियाकरण' म्हणजे काय? माहिती प्रक्रियाकरणासंदर्भात संकलन, सांकेतिकरण वर्गीकरण व सारणीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'संशोधन अहवाल' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधन अहवालाची रचना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणतेही दोन) [20]

- अ) संशोधनाचे प्रकार
ब) गृहितकृत्य (परिकल्पना)
क) द्वितीयक माहिती/तथ्ये
ड) संदर्भग्रंथ सूची

Total No. of Questions : 3]

P3371

[5419]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2013 Pattern) (Section - B)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Industrial Finance? Explain external sources of Industrial finance.[15]

OR

Explain export and import policy since 1990-91.

Q2) What is liberalization? Explain effects of liberalization on Indian Industry.[15]

OR

Explain major environmental issues in the process of Industrialization.

Q3) Write short Notes on (Any Two) **[20]**

- a) Future prospects of IT Industry
- b) Causes of Industrial disputes
- c) Major issues in Information Technology
- d) Labour policy reforms in India

Total No. of Questions : 3]

P3371

[5419]Ext.-602

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2013 Pattern) (Section - B)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) औद्योगिक वित्तपूरवठा म्हणजे काय? औद्योगिक वित्त पूरवठ्याचे बाह्य स्रोत स्पष्ट करा.[15]

किंवा

1990-91 पासूनचे आयात-निर्यात धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उदारीकरण म्हणजे काय? उदारीकरणाचे भारतीय उद्योगांवरील परिणाम स्पष्ट करा. [15]

किंवा

औद्योगिकीकरणाच्या प्रक्रियेतील महत्त्वपूर्ण पर्यावरणीय मुद्दे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे भवितव्य
ब) औद्योगिक कलहाची कारणे
क) माहिती तंत्रज्ञानातील महत्त्वपूर्ण समस्या
ड) भारतातील कामगार सुधारणा धोरण

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3372

[Total No. of Pages : 5

[5419]Ext.-603
M.Com. (For External)
RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS
(2013 Pattern) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Important - Section - A and section - B should be written in separate Answer Books.*

Q1) Define the term 'Research'. Explain the importance of research. **[15]**

OR

Define the term 'Sampling' Explain the key terms in sampling & types of sampling.

Q2) What is 'Processing of Data'? Explain the terms editing, coding, classification & tabulation regarding processing of data. **[15]**

OR

Define the term 'Research Report'. Explain in detail the structure or layout of Research Report.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Types of Research
- b) Hypotheses
- c) Secondary Data
- d) Bibliography

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3372

[5419]Ext.-603

M.Com. (For External)

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2013 Pattern) (Section - A)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'संशोधन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'नमुना निवड' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. नमुना निवडीच्या मुख्य संकल्पना व प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'माहिती प्रक्रियाकरण' म्हणजे काय? माहिती प्रक्रियाकरणासंदर्भात संकलन, सांकेतिकरण वर्गीकरण व सारणीकरण या संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'संशोधन अहवाल' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधन अहवालाची रचना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणतेही दोन) [20]

- अ) संशोधनाचे प्रकार
ब) गृहितकृत्य (परिकल्पना)
क) द्वितीयक माहिती/तथ्ये
ड) संदर्भग्रंथ सूची

Total No. of Questions : 4]

P3372

[5419]Ext.-603
M.Com. (For External)
MATHEMATICS
202 - B : Operations Research
(2013 Pattern) (Credit System)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of single memory, non-programmable scientific calculator is allowed.*

Q1) Attempt any two of the following : **[14]**

- a) Solve the following L.P.P. by graphical method

$$\text{Minimize } Z = 12x_1 + 20x_2$$

Subject to

$$5x_1 + 10x_2 \geq 100$$

$$12x_1 + 6x_2 \geq 120$$

$$x_1 \geq 0, x_2 \geq 0$$

- b) Find the initial basic feasible solution of the following transportation problem by North-West corner Method.

Destination → Origin ↓	D ₁	D ₂	D ₃	Supply
O ₁	13	15	16	17
O ₂	7	11	2	12
O ₃	19	20	9	16
Demand	14	8	23	

Also find the corresponding Transportation cost.

- c) Solve the following game using dominance principle

		Player B					
		I	II	III	IV	V	
Player A	I	[2	4	3	8	5
	II		4	5	2	6	7
	III		7	6	8	7	6
	IV		3	1	7	4	2
]					

Q2) Attempt any two of the following :

[14]

- a) Write the dual of the following L.P.P.

$$\text{Minimize } Z = 5x_1 + 6x_2 + 7x_3$$

Subject to

$$3x_1 + 4x_2 + x_3 \geq 10$$

$$-2x_1 - 3x_2 + 2x_3 \leq -5$$

$$x_1 - 2x_2 - 3x_3 \leq -1$$

$$3x_1 + 2x_2 + 2x_3 \geq 5$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

- b) Solve the following assignment problem for minimization

	A	B	C	D	E	
I	[1	2	3	0	1
II		2	1	2	5	7
III		8	9	10	1	2
IV		3	4	5	1	2
]				

- c) Obtain an initial basic feasible solution of the following transportation problem by Vogel's Approximation method.

To →				
From ↓	D ₁	D ₂	D ₃	Supply
F ₁	9	6	0	5
F ₂	5	1	0	20
F ₃	3	2	4	10
F ₄	7	5	2	15
Demand	25	10	15	

Also find the corresponding transportation cost.

Q3) Attempt any two of the following :

[14]

- a) Show that the following L.P.P. has unbounded solution

$$\text{Maximize } Z = x_1 + 3x_2 + 2x_3 + 5x_4$$

Subject to

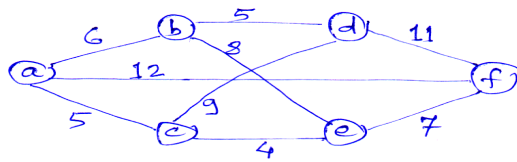
$$3x_1 + 7x_2 - 8x_3 + x_4 \geq -29$$

$$2x_1 - 4x_2 + 9x_3 + 2x_4 \leq 4$$

$$-x_1 - 3x_2 + 4x_3 - x_4 \leq 5$$

$$x_1, x_2, x_3, x_4 \geq 0$$

- b) Find the minimum cost spanning tree for the following network V.

- c) Convert the following transportation problem into linear programming problem.

	D ₁	D ₂	Supply
O ₁	26	29	32
O ₂	7	11	37
Demand	27	42	

Q4) Attempt any two of the following :

[8]

- a) Explain the following terms with reference to T.P.

- i) Balanced Transportation problem
- ii) Non-degenerated basic feasible solution
- iii) Dummy Source
- iv) Optimal Solution

- b) Find the Saddle point of the following game.

Player B

		I	II	III	IV	V
Player A	I	9	3	1	8	0
	II	6	5	4	6	7
	III	2	4	3	3	8
	IV	5	6	2	2	1

- c) Discuss the various steps involved in the application of PERT and CPM.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3373

[Total No. of Pages : 2

[5419]Ext.-604
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
Advanced Auditing(Special Paper - V)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Auditing? Explain the basic Principles governing an Audit. **[15]**

OR

What is Auditing Standard? Explain the role of Auditing and Assurance Standard Board in India.

Q2) Define Internal Control. Explain the Significance and Techniques of Internal Control. **[15]**

OR

What is Corporate Governance? As an Auditor how would you verify Compliance of Corporate Governance?

Q3) Write Short Notes (Any four) **[20]**

- a) Audit Programme
- b) Profit and Divisible Profit
- c) Use of Computer for Auditing purposes
- d) Audit of Share Capital Transactions
- e) Powers of Audit Committee
- f) Audit tools

Total No. of Questions : 4]

P3373

[5419]Ext.-604
M.Com. (Part - II) (For External)
GR - A : ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION
Recent Advances in Accounting, Taxation & Auditing
(Papers - VII)
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain IFRS 2 to IFRS 8 in brief. **[14]**

OR

What is Environmental Awareness? Describe the various Governmental Measures for Environmental Educations and Awareness.

Q2) What do you mean by Corporate Governance? Do you Think Indian Corporate Governances is equitable? What steps do you suggest for revising standard of corporate Governances? **[14]**

OR

State the Provisions regarding Audit Committee as per clause 49 of listing agreement.

Q3) a) State the provision of carbon credit in India. **[7]**
b) State advantages of Forensic Accounting. **[7]**

OR

- a) Difference between Traditional Accounting and Lean Accounting
- b) Taxation aspect of ESOp

Q4) Write short Notes (Any Two) **[8]**

- a) Creative Accounting
- b) State importance of discloser of financial statement
- c) Futures of Responsibility Accounting
- d) Government system of Accounting

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3374

[Total No. of Pages : 3

[5419]Ext.-605
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
Recent Advances in Cost Auditing and Cost System
(Paper - VII)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in brief, the nature, objectives and scope of CAS 01 to 05. **[15]**

OR

What is ERP? Explain the benefits of ERP.

Q2) What is meant by productivity Audit? State the important elements of Productivity Audit. **[15]**

OR

What is Six Sigma? Explain the scope, importance of Six Sigma.

Q3) Answer in brief : (Any two) **[20]**

- a) Write a detail note on CAS-18
- b) Explain the most common Areas of Excise Audit.
- c) What are the main features of ERP?
- d) Write a note on cover story of Management Models for Business Excellence publish in The Management Accountant in July 2016.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3374

[5419]Ext.-605
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEM
COST AUDIT
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Elaborate the concept of 'Cost Audit' and explain the utility of Cost Audit to these sections: **[15]**

- a) Management
- b) Shareholders
- c) Government

OR

What do you mean by the term 'Cost Audit Note Book'. Write few entries in the Cost Audit Note Book on the assumption that you are involved in Cost Audit Assignment of any Manufacturing company, product of which is covered under Statutory Cost Audit as per Cost Audit Rules, 2014.

Q2) A manufacturing company is covered under Statutory Cost Audit. One of the important inputs in the process of manufacturing is power. The company has installed its own power plant, which is treated as a separate Profit Center. The power generated in the plant has dual uses viz. Captive consumption as well as sale of the balance units to the outside agencies.

From the following data prepare

- a) Statement of power consumed in terms of units as well as in terms of cost incurred during manufacturing process for the Cost Audit Report to be submitted in September, 2018.
- b) Statement of profit on sale of power to the outside agency, if power is sold at a margin of 40% on the total cost.

Data:

Stock of Finished Goods (1.4.2017) 5,000 units

Stock of Finished Goods (31.03.2018) 3,000 units

Units sold during 2017-18 20,000 units

One unit of Final Output consumes 12 units of power with normal loss of 20%. The costs incurred in power generations are given below:

Coal Purchased from Zarkhand Coal Mine : 20 tones @ Rs.27,000 per ton plus 5% GST

Depreciation of Power Plant 10%

The value of Power Plant on 31st March, 2018 was Rs.30,00,000

The Direct and Indirect labour cost of the year was Rs. 10,00,000

Overheads charged during the year were 50% of Total Labour Cost.

Cost of Water, air and other utilities Rs. 2,00,000.

During the year 3,50,000 units of power was generated from the Power Plant. [15]

Q3) Write Short Notes (Any Two) [20]

- a) Eligibility for appointment of Cost Audit
- b) Cost Audit Programme
- c) Internal Control as regards Scrap Management
- d) Various forms used in the process of Cost Audit

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3375

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-606
M.Com. (Part- II) (Semester - III) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Entrepreneurial Behaviour(Special Paper - V)
(2013 Pattern) (Group - C)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'entrepreneurship'. Describe the qualities of a successful entrepreneur. **[14]**

OR

What do you mean by 'achievement motivation'? Narrate the sources of development of achievement motivation.

Q2) Explain the need and importance of trainer-motivator in the field of entrepreneurship. **[14]**

OR

What do you mean by business opportunity? State and explain the process of identifying and assessing business opportunity.

Q3) What are the skills required for effective entrepreneurship development? **[14]**

OR

Explain the concept 'Post training support'. Narrate its need and importance.

Q4) Write short notes on (Any Two) **[8]**

- a) Importance of entrepreneurship training
- b) Assessing potential entrepreneurship
- c) New trends in the service sector
- d) Market survey tools

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3375

[5419]Ext.-606

M.Com. (Part- II) (Semester - III) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behaviour(Special Paper - V)

(2013 Pattern) (Group - C)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 'उद्योजकता' संकल्पनेची व्याख्या द्या. यशस्वी उद्योजकाचे गुण वर्णन करा. [14]

किंवा

'सिध्दी प्रेरणा' म्हणजे काय? सिध्दी प्रेरणा विकासाचे स्रोत विशद करा.

प्रश्न 2) उद्योजकता क्षेत्रात प्रेरक-प्रशिक्षकाची गरज व महत्व काय ते स्पष्ट करा. [14]

किंवा

'व्यवसाय संधी' म्हणजे काय? व्यवसाय संधी शोधण्याची आणि तिचे मूल्यमापन करण्याची प्रक्रिया सांगून स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) प्रभावी उद्योजकता विकासासाठी कोणत्या कौशल्यांची गरज असते ते सांगा. [14]

किंवा

'प्रशिक्षण पश्चात साहाय्य' संकल्पना स्पष्ट करा. त्याची गरज व महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

- अ) उद्योजकता प्रशिक्षणाचे महत्व
ब) संभाव्य उद्योजकतेचे मूल्यमापन करणे
क) सेवा क्षेत्रातील नवीन प्रवाह
ड) बाजारपेठ पाहणी साधने

Total No. of Questions : 3]

P3375

[5419]Ext.-606
M.Com. (Part - II) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Recent Advances in Business Practices & Environment
(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Critically examine Agro-Industrial policy of Govt. of Maharashtra. **[15]**

OR

- a) Write detail note on Taxtile Policy.
- b) Write detail note on working of Gram Udyog Vasahat.

Q2) Explain recent scheme of Development of micro, small and medium Enterprises.in Maharashtra. **[15]**

OR

- a) Explain nature and Importance of Environmental Audit
- b) Write detail note on Corporate Goverance.

Q3) Write Notes on (Any Two) **[20]**

- a) Corporate Disclosure
- b) Labour market Information Call
- c) Retail Policy
- d) Urban Haat

Total No. of Questions :3]

P3375

[5419]Ext.-606

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Recent Advances in Business Practices & Environment

(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) महाराष्ट्र शासनाच्या कृषी-औद्योगिक धोरणाचे टिकात्मक परीक्षण करा. [15]

किंवा

- अ) वस्त्रोद्योग धोरणांवर सविस्तर माहिती द्या.
ब) 'ग्राम उद्योग वसाहतीच्या' कामगिरीची माहिती द्या.

प्रश्न 2) महाराष्ट्रातील लघुत्तम, लघु आणि मध्यम उद्योगाच्या नवीन योजना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) 'पर्यावरणीय अंकेक्षणाचे' स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.
ब) 'प्रमंडळीय नियंत्रणांवर' सविस्तर माहिती द्या.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) प्रमंडळीय माहिती प्रसारण (Corporate Discloser)
ब) कामगार विपणन माहिती कक्ष
क) किरकोळ व्यापार धोरण (Retail Policy)
ड) नागरी बाजार - (Urban Haat)

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4092

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-607

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)

Human Resource Management

(2013 Pattern) (Group - D)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Human Resource Management'. Explain in detail the functions of HRM. **[15]**

OR

What is 'Recruitment'? Explain the various sources of recruitment.

Q2) Explain in detail meaning features and importance of 'Job Description' and 'Job Evaluation'. **[15]**

OR

What is Retirement? Explain in detail various types & schemes of Retirement.

Q3) Write short notes (any two) : **[20]**

- a) Virtual Organisations and Contract Labour.
- b) Need and Objectives of Training.
- c) Performance Appraisal.
- d) Benchmarking and Downsizing.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4092

[5419]Ext.-607
M.Com. (Part - II) (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - V)
Human Resource Management
(2013 Pattern) (Group - D)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'मनुष्यबळ संसाधन व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. मनुष्यबळ संसाधन व्यवस्थापनाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'कर्मचारी भरती' म्हणजे काय? कर्मचारी भरतीचे विविध मार्ग किंवा स्रोत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'कार्यवर्णन' आणि 'कार्यमुल्यमापन' यांचा अर्थ, वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'सेवानिवृत्ती' म्हणजे काय? सेवा निवृत्तीचे विविध प्रकार व योजना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) वास्तव सदृश/आभासी संथा आणि कंत्राटी कर्मचारी / कामगार
ब) प्रशिक्षणाची गरज आणि उद्दिष्टे
क) कार्यक्षमता मुल्यांकन
ड) बेंचमार्किंग आणि डाऊनसायझिंग

Total No. of Questions : 3]

P4092

[5419]-Ext.-607

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VII)

Recent Advances in Business Administration

(2013 Pattern) (Group - D)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the futuristic and strategic approach towards changing business environment. **[15]**

OR

What is 'Total Quality Management'? State the merits & demerits of Total Quality Management.

Q2) What is 'Cross Cultural Management'? Explain the importance of Cross Cultural Management. **[15]**

OR

What is 'Turn Around Management'? State the features and prerequisites for success in Turn Around Management.

Q3) Write short notes (any two) : **[20]**

- a) Importance of Change Management.
- b) Concept and features of ERP.
- c) Current Trends in Acquisitions & Mergers.
- d) Restructuring & Reengineering of Business.

Total No. of Questions : 3]

P4092

[5419]-Ext.-607

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION (Special Paper - VII)

Recent Advances in Business Administration

(2013 Pattern) (Group - D)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यावसायिक पर्यावरणातील बदलासंबंधीचा भविष्यभिमुख आणि व्यूहरचनात्मक दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

“संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन” म्हणजे काय? संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे फायदे-तोटे सांगा.

प्रश्न 2) ‘आंतर-सांस्कृतिक व्यवस्थापन’ म्हणजे काय? आंतर-सांस्कृतिक व्यवस्थापनाचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘स्थित्यंतर व्यवस्थापन’ म्हणजे काय? स्थित्यंतर व्यवस्थापनांची वैशिष्ट्ये व यशस्वी स्थित्यंतर व्यवस्थापनासाठी आवश्यक घटक/पूर्वपरिस्थिती सांगा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बदल व्यवस्थापनाचे महत्व
ब) व्यवसाय संसाधन नियोजन (ERP) संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये
क) संपादन व विलीनीकरणातील सद्यकालीन प्रवाह
ड) व्यवसायाची पूर्णरचना व पूर्वसंघटन

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3376

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-608

**M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Group - B)
Laws Relating to International Business (Special Paper - V)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) What is International Law? Explain the scope nature and objectives of International law. **[15]**

OR

Explain the Heckscher ohlin's theory of International Trade.

Q2) Explain Environment Impact Assessment under Indian Environment Protection Act. **[15]**

OR

Explain in detail of International Commerical Arbitration and conciliation under united Nations commission for International trade Law [UNCITRACL]

Q3) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) Charter on Economic Rights and Duties of states (ERDS)
- b) Role of National and International Law in International Trade.
- c) Clean Development Mechanism
- d) International court of Justice

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3376

[5419]Ext.-608

M.Com. (Part - II) (Semester III) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Group - B)
Laws Relating to International Business (Special Paper - V)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय कायदा म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याप्ती, स्वरूप आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

हेक्चर ओहलिन यांचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतीय पर्यावरण संरक्षण कायद्यांतर्गत इनव्हायटमेंट इम्पॅक्ट असेसमेंट (Environment Impact Assessment) स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यावसायिक लवाद आणि युनायटेड नेशन्स कमिशन फॉर इनटरनॅशनल ट्रेड लॉ (UNCITRAL) अंतर्गत सलोखा (Conciliation) सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) राज्याच्या आर्थिक अधिकाराची आणि कर्तव्याची सनद (ERDS)
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय कायद्याची भूमिका
क) क्लीन डेव्हलपमेंट मॅकेनिझम
ड) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3376

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-608
M.Com. (Semester IV) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Group - B)
Recent Advances in Commercial Laws and Practices
(2013 Pattern)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right incicate full marks.*

Q1) Explain the acts taking place out of India under Competition act 2002? **[15]**

OR

Explain the contributions and financial disclosures under Limited Liability Partnership Act 2008.

Q2) Explain the need and importance of Securitization and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security Interest Act 2002. **[15]**

OR

Explain the jurisdiction and powers and authority of Tribunal under the Recovery of Debts Due To Banks and Financial Institutions Act 1993.

Q3) Write short notes on (any two) : **[20]**

- a) Prohibition of abuse of dominant position under Competition act 2002
- b) Dissolution under Limited Liability Partnership act 2008
- c) Offences under Securitization and Reconstruction of Financial Assets and Enforcement of Security interest Act 2002
- d) Object of the Recovery of Debts Due to Banks and Financial Institutions Act 1993.

Total No. of Questions : 3]

P3376

[5419]Ext.-608

M.Com. (Semester - IV) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Group - B)

Recent Advances in Commercial Laws and Practices

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कॉम्पिटीशन अॅक्ट 2002 अंतर्गत भारताबाहेर होणारी कृती स्पष्ट करा? [15]

किंवा

लिमिटेड दायित्व भागीदारी कायदा 2008 अंतर्गत योगदान आणि वित्तीय खुलासा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आर्थिक संपत्तीचे प्रतिभूतीकरण आणि पुनर्रचना आणि सुरक्षा व्याज अधिनियम 2002 ची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

बँका आणि वित्तीय संस्था अधिनियम 1993 अन्वये देय रकमेच्या अंतर्गत न्यायाधिकरणाचे अधिकारक्षेत्र आणि अधिकार आणि प्राधिकरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिप लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) स्पर्धा अधिनियम 2002 अंतर्गत प्रमुख पदांचा गैरवापर प्रतिबंध

ब) लिमिटेड दायित्व भागीदारी कायदा 2008 अंतर्गत विघटन

क) सिक्युरिटायझेशन आणि रिकन्स्ट्रक्शन ऑफ फायनान्शिअल अॅसेट्स अँड सिक्युरिटी इंटरेस्ट अॅक्ट 2002 अन्वये गुन्हा

ड) बँका आणि वित्तीय संस्था अधिनियम 1993 अन्वये दिवाळखोरी वसुलीचे उद्दिष्ट

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3377

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-609
M.Com. (Part - II) (For External)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Co-Operative Credit System (Special Paper - V)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is credit? Explain the importance of Agricultural Credit. **[14]**

OR

Explain different types of Agricultural Credit in India.

Q2) State the need of District Central Co-Operative Bank. **[14]**

OR

State the functions of Urban Co-Operative Societies

Q3) What is Regional Bank? Explain functions of Regional Rural Bank. **[14]**

OR

What is state Co-Operative Bank? Explain functions of State Co-Operative Bank.

Q4) Write short notes (Any Two) **[8]**

- a) Limitation of Credit System
- b) Problems of Rural Bank
- c) Non-Agricultural Credit Societies
- d) Federal Credit Co-Operatives

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3377

[5419]Ext.-609

M.Com. (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-Operative Credit System (Special Paper - V)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) पत म्हणजे काय? कृषी कर्जाचे महत्व स्पष्ट करा. [14]
किंवा
भारतातील कृषी कर्जाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) जिल्हा मध्यवर्ती बँकेची आवश्यकता प्रतिपादन करा. [14]
किंवा
नागरी सहकारी सोसायट्यांची कार्ये प्रतिपादन करा.
- प्रश्न 3) प्रादेशिक ग्रामीण बँक म्हणजे काय? प्रादेशिक ग्रामीण बँकेची कार्ये स्पष्ट करा. [14]
किंवा
राज्य सहकारी बँक म्हणजे काय? राज्य सहकारी बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]
अ) कर्जविषयक पध्दतीच्या मर्यादा
ब) ग्रामीण बँकेच्या समस्या
क) बिगर कृषी पतपुरवठा संस्था
ड) संघराज्य कर्जविषयक संस्था

Total No. of Questions : 4]

P3377

[5419]Ext.-609

M.Com. (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances in Co-Operation and Rural Development
(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Explain the problems of sick Co-Operative units in India. [14]

OR

Do the Co-Operatives fulfill their social responsibilities today?

Q2) Explain the challenges of global competition before the Co-Operatives. [14]

OR

Which new management techniques should Co-Operatives adopt to meet global challenges?

Q3) Explain the Role of Government relating to Rural distress. [14]

OR

Explain the formation and organisation of Self Help Group (SHG).

Q4) Write short notes (Any Two) : [8]

- a) Co-Operative Leadership
- b) Six sigma technique
- c) Performance of Self Help Group
- d) Farmer's suicides.

Total No. of Questions : 4]

P3377

[5419]Ext.-609

M.Com. (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances in Co-Operation and Rural Development

(2013 Pattern) (Special Paper - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भारतातील आजारी सहकारी संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा. [14]

किंवा

आजच्या सहकारी संस्था आपले सामाजिक दायित्व निभावतात काय ?

प्रश्न 2) सहकारी संस्थासमोरील जागतिक स्पर्धेची आव्हाने स्पष्ट करा. [14]

किंवा

जागतिकीकरणाचे आव्हान पेलण्यासाठी सहकारी संस्थांनी कोणते नवीन व्यवस्थापन तंत्र वापरले पाहिजेत ?

प्रश्न 3) ग्रामीण क्लेश (दुःख) दूर करण्यासंबंधी शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. [14]

किंवा

स्वयंम सहाय्यगटाची स्थापना आणि संघटन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

अ) सहकारातील नेतृत्व

ब) सिक्ससिग्मा तंत्र

क) स्वयंम सहाय्य गटाची कामगिरी

ड) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3379

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-611
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED MARKETING
International marketing (Paper - V)
(2013 Pattern) (Section - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Important : Section 'A' and section 'B' should be written in separate answer books.

Q1) What do you mean by 'International Marketing'? Explain its scope and objectives. **[15]**

OR

Discuss the economic and political factors affecting international market.

Q2) Explain the recent import and export policies of Govt. of India. **[15]**

OR

Write a detailed note on "Export Documentation.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) GATT
- b) International Market segmentation
- c) Export Business
- d) Types of Marine Insurance

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3379

[5419]Ext.-611

M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED MARKETING
International marketing (Paper - V)
(2013 Pattern) (Section - A)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

सेक्शन A आणि सेक्शन B साठी स्वतंत्र उत्तर पत्रिकांचा वापर करावा.

- प्रश्न 1) 'आंतरराष्ट्रीय विपणन' म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ प्रभावित करणाऱ्या आर्थिक व राजकीय घटकांची चर्चा करा.

- प्रश्न 2) भारत सरकारचे नजिकच्या काळातील आयात व निर्यात विषयक धोरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'निर्यात दस्तऐवज' यावर सविस्तर टीप लिहा.

- प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) गॅट
ब) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेचे प्रभागीकरण
क) निर्यात व्यवसाय
ड) सागरी विम्याचे प्रकार

Total No. of Questions : 3]

P3379

[5419]Ext.-611
M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED MARKETING
Recent Advances in Marketing (Section - B)
(2013 Pattern) (Special Paper - VII) (Group H)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define marketing strategy. Explain the types of marketing strategies. **[15]**

OR

Explain the ethical issues related to sustainable marketing.

Q2) What is Social Media? Explain the types of social media. **[15]**

OR

Explain the advantages and disadvantages of allowing FDI in Multi brand Retail in India.

Q3) Write short notes on (Any two) : **[20]**

- a) Global V/s Local Marketing Strategy
- b) Corporate sustainability
- c) Search Engine Marketing
- d) Single Brand Retail.

Total No. of Questions : 3]

P3379

[5419]Ext.-611

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED MARKETING

Recent Advances in Marketing (Section - B)

(2013 Pattern) (Special Paper - VII) (Group H)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 'विपणन व्युहरचना' व्याख्या द्या. विपणन व्युहरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शाश्वत विपणनाशी संबधित नैतिक मुद्दे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'सामाजिक माध्यम' म्हणजे काय? सामाजिक माध्यमांचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भारतामध्ये मल्टी ब्रॅण्ड रिटेल क्षेत्रात परकीय थेट गुंतवणूकीला मान्यता देण्याचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) जागतिक विरूद्ध स्थानिक विपणन व्युहरचना

ब) कॉरपोरेट ससस्टॅनॅबिलिटी

क) सर्च इंजिन मार्केटिंग

ड) सिंगल ब्रॅण्ड रिटेल

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3380

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-612

**M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
Specialized Areas in Auditing
(2013 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - A)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Tax Audit? Explain Tax Audit under section 44 AB of Income Tax Act 1961. **[15]**

OR

What is Internal Audit? State the essential features of a Good Internal Audit Reports.

Q2) Explain the provisions of Multistate Co-operative Societies Act 2002. **[15]**

OR

What is Government Audit? Explain the various objectives of Government Audit.

Q3) Write Short Notes On: (any two) **[20]**

- a) Nature of Internal Audit
- b) Audit Reports of Bank
- c) Audit of Charitable Trusts
- d) Public Accounts Committee

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3380

[5419]Ext.-612
M.Com. (For External)
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION (Optional)
Case Studies in Advanced Accounting and Taxation
(2013 Pattern) (Special Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any two questions.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*
- 4) Use of non-programmable calculator is allowed.*

Q1) Comment on the following cases, referring necessary situations of relevant law, case laws and other supporting evidence and calculations if any.

- a) Meena and Teena prepare an article for publication in Tax World, a tax and corporate law weekly magazine on the understanding that remuneration will be shared equally. The article is published in 1st December 2017 issue of magazine. On 15th January 2018, Meena receives the entire remuneration of Rs. 20,000. As per the practice of magazine, the remuneration is paid to the first author. Later Meena paid half of which to Teena. Discuss the taxability of remuneration in the hands of Meena and Teena. **[9]**
- b) Mr. Jagdish Patil, a non-resident Indian receives royalty of Rs. 40,000 on 26th June 2017 from the Government of India. Explain with reason the taxability of royalty. **[8]**
- c) Mr. Tanmay Taygi has personal income of Rs. 8,15,250 for the previous year 2017-18. He is also a member of Hindu undivided family which has an income of Rs.5,20,000 for the previous year 2017-18. Out of family income Mr. Tanmay gets Rs.2,00,000 as his share in family income. Discuss the taxability of Mr. Tanmay's share in family income. **[8]**

Q2) Discuss the following cases.

- a) Ajanta Ltd. purchased machinery from Kirti Ltd. on 30-09-2016. The price was Rs. 370.44 lakhs before charging 8% sales tax and giving a trade discount of 2% on the quoted price. Transport charges were 0.25%

on the quoted price and installation charges come to 1% on the quoted price. A loan of Rs. 300 lakhs was taken from the bank on which interest at 15% per annum was to be paid. Expenditure incurred on the trial run was Material Rs. 35,000, Wages Rs. 25,000 and overheads Rs. 15,000. Machinery was ready for use on 1.12.2016. However it was actually put to use only on 1.05.2017. Find out cost of the machine as per the provisions of Accounting Standard 10. [9]

- b) The Shreyas Flour Mills Ltd. does not maintain a perpetual inventory of wheat which it buys and issues to the mills. The physical inventory taken on 28th Feb. 2018 shows the quantity of wheat on the hand as 10 tonnes @ Rs. 430 per tonne.

The purchase during March were as under

Date	Quantity and Rate
10.03.2018	10 tonnes @ Rs. 415 per tonne.
20.03.2018	40 tonnes @ Rs. 450 per tonne.
30.03.2018	10 tonnes @ Rs. 460 per tonne.

A Physical inventory taken on 31st March 2018 shows a stock of 15 tonnes of wheat on hand. Compute the inventory value on 31st March 2018 by FIFO method. [8]

- c) In the year 2016 -17 there was a loss of goods in transit of Rs. 10,00,000 to Pune corporation Ltd. A claim was filed with the insurance company for the same. The Pune Corporation Ltd has shown this claim as receivable under debtors in the Balance Sheet of the year ending on 31st March 2017. During current year 2017-18 insurance company settled the claim by paying Rs. 8,50,000 in full and final settlement. Comment on the accounting treatment in the books of Pune Corporation Ltd. as per Accounting Standard 4. [8]

Q3) From the following Balance Sheet of Kedar Ltd. Evaluate the financial position of the company on the basis of following ratios: [25]

- Current Ratio
- Liquid Ratio
- Debt to Equity Ratio
- Proprietary Ratio
- Capital Gearing Ratio

Balance Sheet As on 31st March 2018

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Equity Capital	10,00,000	Goodwill (At Cost)	5,00,000
6% Pref. Shares	5,00,000	Plant and Machinery	6,00,000
General Reserve	1,00,000	Land and Building	7,00,000
Profit and Loss A/c	4,00,000	Furniture	1,00,000
Provision for Tax	1,76,000	Inventories	6,00,000
Bills Payable	1,24,000	Bills Receivables	30,000
Bank Overdraft	20,000	Sundry Debtors	1,50,000
Sundry Creditors	80,000	Bank	2,00,000
12% Debentures	5,00,000	Investment (Short term)	20,000
	29,00,000		29,00,000

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3381

[Total No. of Pages : 3

[5419]Ext.-613

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)
ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM
Management Audit
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the concept of Management Audit. Explain the relationship of Management Audit with different audits. **[15]**

OR

Explain the term Management Audit. Explain preliminaries and essentials of Management Audit.

Q2) What do you understand by "corporate image"? Explain corporate image program in detail. **[15]**

OR

What is Critical Path method (CPM)? How it is different from Performance Evaluation and Review Technique (PERT)?

Q3) Write short notes : (Any Four) **[20]**

- a) Evaluation of Consumer services
- b) Corporate Development Audit
- c) Evaluation of Research and Development
- d) Management audit programme
- e) Operational audit
- f) Evaluation of Personnel Management

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3381

[5419]Ext.-613

**M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)
ADVANCED COST AND WORKS ACCOUNTING
Case Studies in Advanced Cost Accounting and Cost
Systems (Paper - VIII) (Credit System)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any two questions from the following.*
- 2) *Figures to the right indicate marks allotted to the respective question.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) Write in detail steps involved in the process of preparing Cost Statements in any manufacturing organization. Your answer must include discussion on various source documents through which cost data used in preparing Cost Statements. **[25]**

- Q2) a)** Your company provides transport service. The parcels are collected from your city and arrangements are made for dispatch to various destinations on all India basis. From the following data, fix up the rate per kg/per km. of parcel to be charged to your customers:
- i) Total investment in transport business including 30 trucks operated on all India basis: Rs. 100 crores.
 - ii) Expected ROI 10%.
 - iii) Total tonnage capacity of all the trucks taken together: 600 tonns.
 - iv) On average trucks are loaded to 90% of the capacity for 300 days in the year with a distance of 100 kms per day per truck.
 - v) Annual Operating Expenses (excluding fuel cost) of the business are estimated at Rs. 100 crores.
 - vi) Fuel cost is estimated at Rs. 15 per kilometer. **[15]**
- b) Explain the term 'Operating Costing'. Also identify the areas where the Operating Costing System shall be applied. **[10]**

- Q3)** a) What is meant by the term 'Cost Reduction'? Explain various options to reduce Employee Cost in any software company. [15]
- b) You are retained by a company to streamline the procedure of authorization of Capital Expenditure. Write a detailed note on 'Authorization of CAPEX' for submission to the CEO of the company. [10]

Q4) A Ltd. manufactures a single product with a single grade of labour. The sales budget and finished goods stock budget for the 1st quarter ending 30.06.2018 are as follows :

Sales : 1400 units

Opening Stock of finished goods : 100 units

Closing Stock of finished goods : 140 units.

It is estimated that 10% of the finished output will be scrapped.

The standard labour hours required per unit of output is 3 hours with 80% efficiency factor.

The company has employed 36 direct workers, who are expected to work 144 working hours in the quarter.

- a) Prepare Production Budget [7]
- b) Direct Labour Budget [13]
- c) Comment on the problem that your direct labour budget reveals and suggest how this problem might be overcome. [5]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3382

[Total No. of Pages : 8

[5419]Ext.-615
M.Com. (Part - II) (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Organisational Behaviour
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is 'Organisational Behaviour'? Explain the impact of Globalisation on Organisational Behaviour. **[15]**

OR

Write a detail note on Organisational Design.

Q2) Explain in detail the vroom's Expectancy Theory. **[15]**

OR

Define the term 'Stress'. State the causes and effects of stress.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Models of Organisational Behaviour
- b) Organisational Culture
- c) Types of Motives
- d) Types of conflict

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3382

[5419]Ext.-615
M.Com. (Part - II) (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Organisational Behaviour
(2013 Pattern) (Special Paper - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भातील इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) संघटनात्मक वर्तन म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाचा संघटनात्मक वर्तनावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा. [15]

किंवा

संघटनात्मक आराखडा यावर सविस्तर टिप लिहा.

प्रश्न 2) रूमचा संप्रेषण सिध्दांत सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ताणतणाव या संकल्पनेची व्याख्या द्या. ताणतणावाची कारणे आणि परीणाम सांगा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) संघटनात्मक वर्तनाची प्रतिमाने
ब) संघटनात्मक संस्कृती
क) प्रेरणाचे प्रकार
ड) संघर्षाचे प्रकार

Total No. of Questions : 3]

P3382

[5419]Ext.-615
M.Com. (Part - II) (For External)
CASE STUDIES IN BUSINESS ADMINISTRATION
(2013 Pattern)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt any Two Questions (cases) from the following.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Shri. Kulkarni is working in a Warana Co-operative sugar factory from the last 25 years, looking after a sugarcane department of 25 employees. He is not technically qualified man, but is a practical man having good practical experience in a sugarcane field.

He is very good knowledge about variety of sugarcane. However he is very irregular in attendance. Sometimes remaining absent for about 6 to 7 days in a month. He gives various excuses such as

- i) He has to see the co-operative authorities
- ii) Attend the advocate for discussing co-operative issues
- iii) Sickness of his own or his wife etc.

Due to his absenteeism, he does not get full salary of the month and time, which leads to borrowing money from his assistance, and this money generally not returned. This has resulted in loss of work, if his senior officer had not taken case of the same from time to time. The problem is how to tackle this man so that he will be useful and contribute to the betterment of the co-operative sugar factory. He was warned twice for his irregular attendance. His increment was with held for one year for the same reason by the M.D. of the factory. Analyse the case and express your views about following issues. **[25]**

- a) Is shri. Kulkarni a good and skilled workman or a good supervisor?
- b) Are his experience and talent used to best advantage by keeping him as a poor supervisor?
- c) What action can be taken to improve shri. Kulkarni.

Q2) A subsidiary company of a large industrial group was not doing well. And everybody including Directors of the subsidiary as well as the parent company, was dissatisfied but there was considerable amount of fault-finding in 'past mortem' discussion, rather than constructive decision making.

The Directors of the subsidiary company took some outside advice and the working of the company was analysed. It was found that the responsibility for a substantial part of areas of dissatisfaction was primarily with the parent company and its management and the quality of decision making at the policy level of the subsidiary also was poor. In general, this diagnosis was found to be true for the working of the parent company, itself and was reflected in the image of the company and the management before the shareholders, the Government and the public circle in general. The chairman of subsidiary company was pleased with the diagnosis and took-up the matter with the parent company.

However, the discussions at the Policy level of the parent company did not bear fruit and the issue was 'settled' merely by a general indication that the subsidiary company, if necessary, may be disposed off or handed over to another group for running. This put the subsidiary Board and Management on the defensive. The chairman resumed his original fault finding habit with executive Director, the manager etc and which in turn, caused a considerable amount of frustration and setback to progress and enthusiasms generated by analysis of the responsibilities and the remedial measures evolved which were largely agreed upon before taking up matters with, the parent company. [25]

Questions-

- a) What was a background of the case?
- b) Do you agree with responsibility should be followed by an authority.
- c) Give suggestions to solve the problem.

Q3) Ravindra Shelar was a graduate with innovative mind and abilities. He had developed a detergent which could wash cloths better and was less harmful to fabric.

The detergent was developed in two colours. The blue shade costing Rs. 15 per kg. and the white shade costing Rs. 14 per kg. to Ravindra Shelar both these varieties were absolutely identical in properties except the shades.

Ravindra was ready to offer 20% commission to wholesalers competing brands of reputed multinationals were sold to the consumer in the range of Rs. 20 to 22 per k.g. and 10% commission was offered to wholesalers on these prices.

Ravindra wanted to approach a marketing

Consultant to advice him on the following questions :

- a) What should be advertising and promotional compaign for this product?
- b) How should the product be distributed?
- c) Whether test marketing should be undertaken?
- d) Whether detergent cake also should be introducal?
- e) What should be the name of the product and the packing of the product?

Question :

If you are appointed as a consultant by Ravindra shelar, what will be your advice for above questions & why? [25]

Total No. of Questions : 3]

P3382

[5419]Ext.-615

M.Com. (Part - II) (For External)

CASE STUDIES IN BUSINESS ADMINISTRATION

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न (केसेस) सोडवा.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) श्री कुलकर्णी हे वारणा सहकारी साखर कारखान्यात गेल्या 25 वर्षांपासून कार्यरत असून 25 कर्मचारी असलेल्या ऊस विभागाचे प्रमुख आहेत. ते तांत्रिकदृष्ट्या शिक्षित नसले तरी ऊस क्षेत्रातील एक अनुभवी व व्यवहार ज्ञान असलेले गृहस्थ आहेत. ऊसांच्या विविध जातीबद्दल त्यांना चांगले ज्ञान आहे. असे असले तरी नियमितपणे हजर राहण्याबाबत श्री. कुलकर्णी उदासिन आहेत. काही वेळेस महिन्यातून 6 ते 7 दिवस ते गैरहजर राहतात. तसेच गैरहजेरीबाबत पुढीलप्रमाणे अनेक कारणे देतात. उदा.

- i) सहकारातील उच्च पदस्थांना भेटणे
- ii) सहकारातील प्रश्नांबाबत वकीलांचा सल्ला घेणे व चर्चा करणे
- iii) स्वतःचे किंवा पत्नीचे आजारपण

त्याच्या या सततच्या गैरहजेरीमुळे त्यांना संपूर्ण महिन्याचा पगार मिळत नसे, म्हणून ते इतराकडून, त्यांच्या सहकार्याकडून व कामगाराकडून घेत असत, परंतू असे कर्ज सहसा परत करित नसे, यामुळे त्यांचा सहकारी व कर्मचाऱ्यावरील वचक हळूहळू कमी झाला. त्या ऊस विभागामध्ये बेशिस्त वाढून कामकाज कमी झाले, परंतु त्यांच्या वरिष्ठांनी याबाबत काहीही केले नाही.

आता असा प्रश्न उपस्थित झाला की, श्री कुलकर्णी यांचा कारखान्याच्या विकासासाठी कसा उपयोग करून घेता येईल, व एकंदर परिस्थिती कशी हाताळता येईल. श्री. कुलकर्णी यांना गैरहजेरीबाबत दोन वेळेस समज देण्यात आली. तसेच कार्यकारी संचालकांमार्फत त्यांची एक वर्षासाठी पगारवाढ थोपविण्यात आली. केसचे विश्लेषण करून तुमचे मत स्पष्ट करा.

[25]

प्रश्न :-

- अ) श्री कुलकर्णी हे चांगले तज्ञ कर्मचारी आहेत की उत्तम पर्यवेक्षक आहेत?
- ब) त्यांना पर्यवेक्षक ठेवून त्यांच्यातील बुद्धीमत्तेचा चांगला उपयोग केलेला आहे काय?
- क) श्री कुलकर्णी यांच्यामध्ये सुधारणा होण्यासाठी कोणती कृती योजना करावयास हवी?

प्रश्न 2) एका मोठ्या औद्योगिक गटातील एका दुय्यम कंपनीचा कारभार ठीक चालू नव्हता. मुख्य कंपनी तसेच या कंपनीतील सर्व कर्मचारी आणि संचालकही कामगिरीबद्दल समाधानी नव्हते. प्रसंग घडल्यानंतर होणाऱ्या चर्चेत विधायक निर्णय घेण्याऐवजी परस्परांवर दोषारोपच जास्त होत असत.

दुय्यम कंपनीच्या संचालकांनी बाहेरच्या तज्ञांचा सल्ला घेतला आणि कंपनीच्या कामकाजाचे विश्लेषण करवून घेतले. त्यात असे आढळले की, असमाधानकारक प्रगतीची कारणे मुख्य कंपनी व व्यवस्थापनाशी निगडीत आहेत आणि दुय्यम कंपनीच्या पातळीवरही निर्णयक्षमता कमकुवत होती. सर्वसाधारणपणे मुख्य कंपनीमधील कमतरता कारणीभूत होती. त्यामुळे सरकार जनता व भागधारकांसमोर कंपनीची व व्यवस्थापनाची प्रतिमा फारशी चांगली नव्हती. दुय्यम कंपनीच्या व्यवस्थापकांना ही कारणमीमांसा पटली आणि त्यांनी ही गोष्ट मूळ कंपनीपुढे मांडली.

परंतु मूळ कंपनीमध्ये धोरणात्मक पातळीवर झालेली एकंदर चर्चा निष्फळ ठरून ही समस्या सोडविण्यासाठी ती दुय्यम कंपनी गरज भासल्यास विकूण टाकावी किंवा दुसऱ्या गटाला चालविण्यास द्यावे अशी एक टिपणी करून हा विषय थांबविण्यात आला. त्यामुळे दुय्यम कंपनीचे व्यवस्थापन अधिकारी व संचालक अधिकच मागे पडले. मूळ कंपनीच्या अध्यक्षांनी दुय्यम कंपनीचे कर्मचारी संचालक, व्यवस्थापक आदीवर दोषारोप करणे चालूच ठेवले. त्यामुळे दुय्यम कंपनीचे अधिकारी अधिकच निराश झाले. मुख्य कंपनीकडे हा विषय नेण्यापूर्वी जबाबदाऱ्यांचे विश्लेषण करून जी काही उपाययोजना करावयाचे ठरविले होते त्याबाबतच उत्साह विरून गेला आणि प्रगती ठप्प झाली. [25]

प्रश्न-

- अ) या प्रकरणाची पार्श्वभूमी काय आहे?
- ब) जबाबदारीच्या पाठोपाठ अधिकार येतात या मताशी तुम्ही सहमत आहात का?
- क) सदर समस्या सोडविण्यासाठी उपाययोजना सुचवा.

प्रश्न 3) रविंद्र शेलार हे निर्मितीशील वृत्तीचे व क्षमतेचे असे पदवीधर आहेत. त्यांनी कपडे धुण्याची एक पावडर तयार केली आहे जी कपडे चांगले स्वच्छ करते. ही पावडर दोन रंगामध्ये उपलब्ध आहे. एक निळा रंग याची किंमत 15 रू. किलो आणि एक पांढरा रंग याची किंमत 14 रूपये किलो या दोन्ही प्रकारामध्ये रंग वगळता अन्य सर्व गुण सारखेच आहेत असे रविंद्र शेलारांचे म्हणणे आहे.

घाऊक व्यापाऱ्यांना रविंद्र शेलार 20% कमिशन द्यायला तयार आहेत. त्यांची स्पर्धक असलेली प्रसिध्द अशी परदेशी कंपनी त्यांचे उत्पादन रू. 20 ते 22 दरम्यानच्या किंमतीला विकतात. व त्यावर घाऊक व्यापाऱ्यांना 10% कमिशन देतात.

रविंद्र शेलार यांना विपणन सल्लागाराकडे जायचे आहे व त्यांना काही प्रश्नावर त्यांचा सल्ला हवा आहे.

- अ) या वस्तू करिता जाहिरात व विक्रयवृद्धीची आखणी कशी करावी?
- ब) वस्तूचे वितरण कशा प्रकारे करावे?
- क) वस्तूचे टेस्ट मार्केटिंग करावे का?
- ड) कपडे धुण्याचा साबण तयार करावा का?
- इ) वस्तूला नाव काय द्यावे व तिचे संवेष्टन कसे असावे?

प्रश्न:- रविंद्र शेलार यांनी आपणास विपणन सल्लागार म्हणून नेमले तर आपण त्यांना त्यांच्या वरील प्रश्नावर कशा प्रकारे सल्ला द्याल व का? [25]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3383

[Total No. of Pages : 6

[5419]Ext.-616
M.Com. (Part - II) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - VI)
World Trade Organisation Norms and Practices
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain basic Principles, Objectives and Structure of WTO. **[15]**

OR

What is International Trade Organisation? Explain International Economics relation before and after the Second World War.

Q2) State the meaning of WTO Accession. Explain the current status of Individual Accession. **[15]**

OR

State the special provision relating to cinematograph films (Art IV) and freedom of transit as per GATT(Art - V) 1994.

Q3) Answer the following questions. (Any two) : **[20]**

- a) What are the objectives and relevance of GATT at present?
- b) What are the elements of dispute settlement as per WTO dispute settlement mechanism?
- c) Explain the Trade and Environmental issues in WTO.
- d) State the agreement on textile and clothing.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3383

[5419]Ext.-616

M.Com. (Part - II) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES (Special Paper - VI)

World Trade Organisation Norms and Practices

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) अधिक स्पष्टीकरणासाठी इंग्रजी पेपर पहावा.

प्रश्न 1) जागतिक व्यापार संघटनेची व्यापार पद्धती विषयक मुलतत्त्वे, उद्दिष्टे व रचना स्पष्ट करा.[15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापार संघटना म्हणजे काय ? दुसऱ्या महायुद्धापूर्वीची व त्यानंतरची आंतरराष्ट्रीय आर्थिक संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जागतिक व्यापार संघटन ॲक्सेशनचा अर्थ सांगा. वैयक्तिक ॲक्सेशनची सद्यस्थिती सांगा. [15]

किंवा

सिनेमॅटोग्राफ फिल्मस (कलमचार) आणि संक्रमणाचे स्वातंत्र्य (कलम पाच) याबाबत गॅट कायदा 1994 अंतर्गत देण्यात येणाऱ्या विशेष तरतूदी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]

- अ) सद्यस्थितीत गॅट कायद्याचा उद्देश व समर्पकता स्पष्ट करा.
ब) जागतिक व्यापार संघटनेच्या कलह निराकरण पध्दती मधील मूलतत्त्वे कोणती आहेत ते सांगा.
क) जागतिक व्यापार संघटनेतील व्यापार व पर्यावरणातील प्रश्न (मुद्दे) स्पष्ट करा
ड) कापड आणि कापडाचा व्यापार याबाबतचा ठराव सांगा.

Total No. of Questions : 4]

P3383

[5419]Ext.-616

**M.Com. (Part - II) (Optional) (For External)
CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS &
PRACTICES**

(2013 Pattern) (Special Paper - VIII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right incicate full marks.*

Q1) Explain in detail provisions related to obtaining the patent as per patent Law.[14]

OR

Rajaram Patil wrote a novel named 'Mera Hindustan' In the year 2011. The novel was very popular and famous in Hindi. In the year 2013 Shri. Ravindra ubale made a film named "Mera Pyara Hindustan". This film was very popular and was collecting excellent revenue. Rajaram file case against Ravindra claiming that the movie was based on his novel "Mera Hindustan" and he claimed the royalty amount from Ravindra ubale. Ravindra argued that the film was his own creation and some events which are similar is only coincidence and denied the claim.

Discuss the case in detail & also comment on the demand made by Rajaram Patil. Whether he is entitle for Royalty or not?

Q2) Explain the importance of the case study method in research. Also explain various types of sources of primary data collection. [14]

OR

Shri. S.P. morgan started using the mark 'container' as a trademark for his freight containers. He spent a huge amount on the advertisement of such freight containers. So that they become very popular in the market. After ten years he applied for registration on the ground that his freight containers acquired 100% distinctiveness. The registrar refused registration of trademark objecting that the trademark was descriptive word directly indicating the nature and character of the goods of the trader. Discuss the case with reference to the relevent provisions necessary for the registration of trademark and advice Shri. S.P. Morgan to defend the registrar's objection.

Q3) a) Importance of Hypothesis. Write a note. [7]

OR

b) Explain Research Design.

c) Sampling Technique in Research - Write a note. [7]

OR

d) Write a note on Qualities of Researcher.

Q4) Write short notes (any 2) [8]

a) Secondary source of Data collection.

b) Provisions related to obtaining Copy Right as per Law.

c) Social Research.

Total No. of Questions : 4]

P3383

[5419]Ext.-616

**M.Com. (Part - II) (Optional) (For External)
CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS &
PRACTICES**

**(2013 Pattern) (Special Paper - VIII)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) अधिक स्पष्टीकरणासाठी इंग्रजी पेपर पहावा.

प्रश्न 1) स्वाधिकार (Patent) प्राप्त करण्याविषयाच्या पेटंट कायद्याप्रमाणे असणाऱ्या तरतूदी स्पष्ट करा. [14]

किंवा

वर्ष 2011 मध्ये श्री राजाराम पाटील यांनी 'मेरा हिंदूस्थान' नावाची हिंदी भाषेत कादंबरी लिहीली. ही कादंबरी खूप लोकप्रिय झाली होती. वर्ष 2013 मध्ये श्री. रविंद्र अुबाळे यांनी 'मेरा प्यारा हिंदू स्थान' नावाचा हिंदी सिनेमा प्रदर्शित केला. हा सिनेमा खूप लोकप्रिय झाला व त्या सिनेमाने खूप आर्थिक प्राप्ती केली. श्री. राजाराम यांनी श्री. रविंद्र अुबाळे यांच्या विरूद्ध दावा दाखल केले त्यांचे म्हणणे असे होते की हा सिनेमा त्यांच्या कादंबरीवर आधारित होता. म्हणून त्यांनी रॉयल्टीची मागणी सुध्दा केली. श्री. रविंद्र अुबाळे यांनी असे म्हणणे मांडले की सदर सिनेमा ही त्यांची स्वनिर्मिती आहे. आणि काही प्रसंग सारखे असल्यास तो निव्वळ योगायोग आहे, त्यांनी श्री. राजाराम यांची मागणी फेटाळून लावली.

वरील के सची संपूर्ण चर्चा करा. श्री राजाराम पाटील यांनी मागितलेल्या रॉयल्टी संदर्भात मत प्रदर्शित करा. श्री पाटील रॉयल्टी मिळण्यास पात्र आहेत किंवा नाही ?

प्रश्न 2) संशोधनामध्ये केस स्टडी पध्दतीचे महत्त्व स्पष्ट करा. तसेच तथ्य संकलनातील प्राथमिक स्रोताचे मार्ग स्पष्ट करा. [14]

किंवा

श्री. एस.पी. मॉरगन यांनी आपल्या 'भाडोत्री कंटेनर्स' साठी 'कंटेनर्स' या चिन्हाचा व्यापारीचिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरुवात केली त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर त्यांनी प्रचंड खर्च केला त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत फार प्रसिध्दी मिळाली दहा वर्षांनंतर त्या 'भाडोत्री कंटेनर्सला शंभरटक्के भिन्नत्वदर्शक नाविन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्क्स नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि व्यापारीचिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापाऱ्याच्या मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्ट्ये दर्शवितो या हरकतीवर निबंधकाने त्या व्यापारी चिन्हाची नोंदणी नाकारली आहे.

या समस्येच्या संदर्भात व्यापारी चिन्ह नोंदणी संबंधी आवश्यक असणाऱ्या तरतूदींची चर्चा करा. आणि निबंधकाच्या हरकतीस प्रतिवाद करण्यासाठी श्री एस.पी. मॉरगन यांना मार्गदर्शन करा.

प्रश्न 3) अ) गृहितकाचे महत्त्व - टिप लिहा. [7]

किंवा

ब) संशोधन आराखडा स्पष्ट करा.

क) संशोधनामध्ये नमुना निवडतंत्र - टिप लिहा. [7]

किंवा

ड) संशोधकाची गुणवैशिष्ट्ये यावर टिप लिहा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

अ) तथ्य संकलनाकरिता दूर्यम स्रोत

ब) कॉपीराईट प्राप्त करण्यासाठीच्या कायदेशीर तरतूदी

क) सामाजिक संशोधन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P3384

[Total No. of Pages : 7

[5419]Ext.-617
M.Com. (For External) (Part - II)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Co-Operatives and Rural Banking System
(2013 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - F)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Describe the status of overdues under crop loan system. **[14]**

OR

Explain the eligibility criterias of advances under kisan credit card.

Q2) "Maharashtra state co-operative Bank is the leader in co-operative movement in Maharashtra" Discuss. **[14]**

OR

Explain the functions and working of maharashtra state Co-operative Bank.

Q3) a) Explain the historical background of NABARD. **[7]**

b) Describe the procedure of refinancing of NABARD. **[7]**

OR

a) Explain the process of funding by RBI to credit co-operatives. **[7]**

b) State the objectives of National federation of state co-operative Banks. **[7]**

Q4) Write short notes on (any two) **[8]**

- a) Advances to priority sector schemes
- b) Objectives of MSC Bank
- c) Performance of NABARD since 2001
- d) RBI and Co-operative credit

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P3384

[5419]Ext.-617

M.Com. (For External) (Part - II)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-Operatives and Rural Banking System

(2013 Pattern) (Special Paper - VI) (Group - F)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पिक कर्ज पध्दतीतील थकबाकीच्या वर्तमानपरिस्थितीचे वर्णन करा. [14]

किंवा

किसान क्रेडीट कार्ड मार्फत दिल्या जाणाऱ्या अग्रीमासाठी असणारे पात्रता निकष स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) महाराष्ट्र राज्य सहकार चळवळीत “महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक ही नेतृत्व करणारी संस्था आहे” चर्चा करा. [14]

किंवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची कार्ये आणि कार्यपध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) नाबार्ड ची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा. [7]

ब) नाबार्ड मार्फत दिल्या जाणाऱ्या पूर्णवित्ताच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा. [7]

किंवा

अ) रिझर्व बँकेमार्फत सहकारी पत्तपूरवठा संस्थांना निधिपूरवण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [7]

ब) राज्य सहकारी बँकांच्या राष्ट्रीय संघाची उद्दीष्टे सांगा. [7]

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [8]

अ) प्राधान्यक्रम क्षेत्र अग्रीम योजना

ब) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची उद्दीष्टे

क) 2001 पासूनची नाबार्ड ची कामगिरी

ड) रिझर्व बँक आणि सहकारी पत्तपूरवठा

Total No. of Questions : 3]

P3384

[5419]Ext.-617

M.Com. (Semester - IV) (For External) (Part - II)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Case Studies in Co-Operation and Rural Development
(2013 Pattern)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any two questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Shri. Ganpat patil is a very senior employee of cooperative spinning mill at solapur. He has become a senior Machinist and is at the top of promotion ladder in the unionised grades. He is also the highest paid unionised employee and his next promotion would place him in the supervisory category.

About five years ago the employees were Organised into a union. But Ganpat did not take any active part either in organising the union and in the union activities. About a year ago, Ganpat developed an illness that was difficult to diagnose. He lost strength and energy, but he was able to work. Because of good record and attitude, the management of spinning mill decided to accomodate him and kept on giving him light Work and Protected his wages till he was able to regain his health.

Just recently, the workman in the machine shop where Ganpat worked suddenly Struck work. They did not have any authorisation of the union. The workman in the other departments continued to work normally. The workman in the machine shop claimed that their earning had fallen down in comparison to the workman in other departments due to their no being able to get any overtime. much to the surprise and disappointment of the machine shop supervisor and the management.

Ganpat only participated in this strike but were found to be instrumental in the organising the same and appeared to be one of the leaders.

Questions :-

- a) Does Ganpat's action seem reasonable in the light of the consideration exteded to him by management during his illness?
- b) What should the supervisor do now with Ganpat?
- c) What is your reaction to the complaint of the workmen of Machine shop?
- d) Express your opinion about Activates.

Q2) A leading urban co-operative bank with its head office and 28 branches at district places, working with 1300 employees is located in the state capital Shri. kulkarni Managing Director of the bank, once voiced an idea to set up staff training centre in the banks head office. The idea became a topic of discussion should be set up such a centre or continue to rely on external training agencies. The M.D. had even visualised the hiring out of the training services of the bank, appointed faculty to other cooperative banks, so as to make the training centre as a profit centre within the bank. Shri Mulmule the banks executive director incharge of Human Resource Management and who was responsible for the training of employees, through in favour of idea. However, wondered whether his department should be run as the peripheral business activity of the bank or should in concentrate exclusively on the training of their own employees, clear opinion was not given by the employees.

Questions -

- i) Should the bank setup its own training centre or continue with the existing system? Give your detail opinion.
- ii) Should the bank use its own training centre to train the employees of other co-operative Banks. Offer your suggestions.

Q3) Neelkamal Industries is a processing company situated at chakan about 50 kilometer from pune, on Nashik pune highway. Mr. Dilip, an unskilled permanent worker, was asked to work in press shop on a press Machine, without any training of handling such machine. Due to lack of knowledge and training. Mr. Deelip was not at all comfortable and confident while working on the Press machine. In such a unsafe condition, he met with an accident and lost his right hand.

Mr. Deelip asked to management to give compensation as per the Act. the Management refused to give any compensation, as they felt that the accident took place due to negligence on the part of workman.

Mr. Deelip through his union took the matter for grievance redressal Procedure but failed in getting any compensation from Management. He then moved to the court.

Questions

- a) Analyse the case
- b) Comment on managements action and policy
- c) Comment on the approach of Mr. Deelip
- d) Work out the compensation and advice the management for appropriate action.

Total No. of Questions : 3]

P3384

[5419]Ext.-617

M.Com. (Semester - IV) (For External) (Part - II)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Case Studies in Co-Operation and Rural Development
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) सोलापूर येथील सहकारी सुतगिरणीमध्ये श्री गणपत पाटील हे अतिशय जेष्ठ कामगार म्हणून नोकरीत होते. श्री. पाटील हे जेष्ठ यांत्रिकी असून त्यांनी कामगाराचा संघ स्थापन केला. कामगार संघटनेमध्ये श्री. पाटील यांना सर्वात जास्त पगार मिळत होता, आणि पर्यवेक्षक पदासाठी त्यांची पुढील बढती होती.

साधारणपणे 5 वर्षापूर्वी कामगार हे कामगार संघटनेमध्ये सहभागी झाले परंतु श्री. पाटील यांनी कामगारांना संघटीत करण्याचे प्रयत्न केले नाही किंवा संघटनेत संघटनेत सक्रिय सहभाग घेतला नाही. साधारण एक वर्षापूर्वी श्री. पाटील आजारी पडले. त्यांच्या आजाराचे निदान करणे अवघड झाले, त्यांची क्षमता कमी झाली, परंतु ते काम करू शकत होते. त्यांचे चांगले रेकॉर्ड व दृष्टीकोण विचारात घेऊन व्यवस्थापनाचे श्री. पाटील यांना कामामध्ये समाविष्ट करून घेण्याचे ठरविले तसेच तबबेत पूर्ववत होईपर्यंत हलकी कामे देऊन त्यांना संरक्षण दिले.

अगदी अलीकडे श्री. पाटील ज्या तांत्रिक विभागात काम करीत होते त्या विभागातील कर्मचारी अचानक संपावर गेले. त्यांना संघटनेची मान्यता नव्हती. इतर कर्मचाऱ्यांच्या तुलनेत पगार कमी होता व ओव्हर टाईम करता येत नव्हता. या संपामध्ये श्री. पाटील सहभागी झाल्यामुळे व्यवस्थापन आश्चर्यचकित झाले. परंतु असे लक्षात आले की श्री पाटील हे कामगार नेते होते आणि त्यांनी कामगारांना संघटीत केले.

प्रश्न -

- अ) श्री. पाटील यांच्या आजारपणाच्या काळात व्यवस्थापनाने सवलत दिली होती त्या आधारे श्री. पाटील यांची भूमिका योग्य आहे काय ?
- ब) पर्यवेक्षकाने श्री. पाटील यांचेबाबतीत कोणती भूमिका घ्यावयास पाहिजे.
- क) यांत्रिकी विभागातील कर्मचाऱ्यांनी केलेल्या तक्रारीबाबत तुमची प्रतिक्रिया काय असेल ?
- ड) कामगार संघटनेच्या कामकाजाबद्दल तुमचे मत प्रदर्शित करा.

प्रश्न 2) एका आघाडीच्या नागरी सहकारी बँकेचे मुख्य कार्यालय, 5 प्रादेशीक कार्यालये आणि 28 शाखा जिल्ह्याच्या ठिकाणी कार्यरत आहेत. बँकेत एकूण 1300 कर्मचारी असून ही बँक राज्याच्या राजधानीच्या ठिकाणी आहे. श्री. कुलकर्णी हे बँकेचे व्यवस्थापकीय संचालक आहेत. त्यांना बँकेच्या मुख्य कार्यालयात कर्मचारी प्रशिक्षण विभाग सुरू करण्याची कल्पना सूचली. सदर कल्पना लगेचच एक चर्चेचा विषय बनली. बँकेत प्रशिक्षण विभाग सुरू करावा किंवा नेहमीच्या बाह्य प्रशिक्षण केंद्राची सेवा सुरू ठेवावी हाच चर्चेचा विषय होता. बँकेच्या प्रशिक्षण विभागात शिक्षकांची नियुक्ती करून त्यांची सेवा इतर सहकारी बँकांनाही फी आकारून प्रशिक्षण विभाग एक बँकेचाच नफा मिळवून देणारे केंद्र असावे असा बँकेच्या व्यवस्थापकीय संचालकांचा दृष्टीकोन आहे. श्री. मुलमुले हे कार्यकारी संचालक आहेत, तसेच मनुष्यबळ व्यवस्थापन प्रमुख आहेत. कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्याची जबाबदारी त्यांची आहे. परंतु त्यांनी आश्चर्य व्यक्त केले की त्यांच्या विभागाने प्रशिक्षण हा बँकेच्या विशेष व्यावसायिक उपक्रम चालवावा की, त्यांच्या विभागाने केवळ स्वतःच्या कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण द्यावे याबाबत आपले स्पष्ट मत दिले नाही.

प्रश्न-

- बँकेने स्वतःचे प्रशिक्षण सुरू केले पाहिजे का? किंवा सध्या अस्तित्वात असलेली प्रशिक्षण पध्दती सुरू ठेवावी? याबाबत तुमचे सविस्तर मत द्या.
- बँकेने स्वतःच्या प्रशिक्षण केंद्राचा उपयोग इतर सहकारी बँकांच्या कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण देण्यासाठी करावा काय? तुमच्या मताने सुचना द्या.

प्रश्न 3) नाशिक पुणे महामार्गावर पुण्यापासून सुमारे 50 कि.मी. अंतरावर चाकण येथे निलकमल इंडस्ट्रीज हा प्रक्रिया उद्योग वसलेला आहे.

या कारखान्यात दिलीप हा अकुशल कामगार कायमस्वरूपी तत्वावर कार्यरत आहे. एके दिवशी प्रेस मशीन शॉपमध्ये प्रेस मशीनवर काम करण्यास सांगण्यात आले. या कामाचे कोणतेही प्रशिक्षण त्याला देण्यात आले नव्हते. या प्रकारच्या कामाचा कोणताही अनुभव व प्रशिक्षण नसल्याने त्या मशीनवर काम करतांना त्याला आत्मविश्वास वाटत नव्हता. अशा वातावरणात काम करतांना त्याला अपघात झाला व त्याचा उजवा हात गमावला.

दिलीपने कारखान्याच्या व्यवस्थापनाकडे कायद्यानुसार नुकसान भरपाईची मागणी केली. परंतु त्याला नुकसानभरपाई नाकारण्यात आली कारण व्यवस्थापनाच्या मते हा अपघात दिलीपच्या निष्काळजीपणामुळे झाला होता.

दिलीपने कारखान्यातील कामगार संघटनेच्या तक्रार निवारण कक्षामार्फत ही समस्या हाताळण्याचा प्रयत्न केला परंतु व्यवस्थापनाकडून नुकसान भरपाई मिळविण्यात त्याला अपयश आले. त्यानंतर त्याने न्यायालयाकडे धाव घेतली.

प्रश्न -

- अ) या केसचे (समस्येचे) विश्लेषण करा.
- ब) व्यवस्थापनाच्या कृतीवर व धोरणावर मत व्यक्त करा.
- क) दिलीपच्या भूमिकेवर भाष्य करा.
- ड) व्यवस्थापनाला योग्य तो सल्ला द्या व योग्य ती नुकसानभरपाई सूचवा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3385

[Total No. of Pages : 6

[5419]Ext.-618

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

International Finance (Group - G)

(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is International Banking? Discuss types of International Banking offices. **[15]**

OR

What is Equity Market? Explain the procedure for issue of American Depositary Receipts and Global Depositary Receipts.

Q2) a) What is convertible and non-convertible currency? **[7]**
b) Explain the types of Currency pegging. **[8]**

OR

Explain the origin and functions of Bank for International settlement. **[15]**

Q3) Write Short Notes on (any two) **[20]**

- a) Floating Rate system
- b) BRICS
- c) SDR's - Special Drawing Rights
- d) International Debt Market

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P3385

[5419]Ext.-618

M.Com. (Part - II) (Semester - III) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

International Finance (Group - G)

(2013 Pattern) (Special Paper - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय बँकींग म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय बँकिंग कार्यालयांच्या प्रकारांची चर्चा करा.[15]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय समभाग बाजार म्हणजे काय? अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसिप्टस् आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिप्टस् प्रस्तुत करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अ) परिवर्तनीय आणि अपरिवर्तनीय चलन म्हणजे काय? [7]

ब) चलन पेगींगचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [8]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय सेटलमेंटस् बँकेचा उगम आणि कार्ये स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) बदलता दर पध्दती

ब) ब्रीक्स

क) विशेष उचल अधिकार

ड) आंतरराष्ट्रीय कर्ज बाजार

Total No. of Questions : 3]

P3385

[5419]Ext.-618

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

Case Studies in Banking & Finance

(2013 Pattern) (Group - G) (Special Paper - VIII)

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Solve any two cases from the following given three cases.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to right indicates full marks.*

Q1) A Customer has a saving account with Punjab National Bank. The bank issues a debit card to the customer. The customer can use the card as ATM card & making purchases. With references to this give explanatory answer to the following :- **[25]**

- a) What is the difference between Debit card & Credit card?
- b) What is an Automated Teller Machine (ATM)? What should the customer do if his card is lost or stolen?
- c) What is Debit card? What are the services available at Debit card?
- d) Do banks charges for the use of ATM of other banks?
- e) Is there any minimum and maximum cash withdrawal limit per day at ATM?

Q2) Mrs. Savita Rane approach to Bank of Maharashtra for opening Saving Account. Give your comments in following situation :- **[25]**

- a) What is KYC Norm?
- b) Is it necessary to Bank of Maharashtra to followed KYC norms while opening saving account?
- c) What is the difference between Saving bank account and Current account?
- d) What facilities are given by banks to saving account holders?
- e) Which precautions should be taken by Bank of Maharashtra while opening and operating Joint Account?

Q3) Suppose if you are a bank manager, how will you solve the following cases:-
[25]

- a) A customer presented a cheque in bank dated 28th August 2017 on 1st August 2017.
- b) A bill of exchange dated 30th January 2016 payable 3 months after the date. What is the due date in this bill of exchange?
- c) What are the necessary conditions for a payment in order to be present in due course as per Negotiable Instrument Act, 1881?
- d) A customer present a cheque in a bank dated 1st July 2016, on 2nd October 2016.
- e) A cheque is payable to Mr.Vijay Joshi or order. It is stolen and vijay Joshi's endorsement is Forger, The banker pays the cheque in due course. What is banker's liabilities? Can the bank debit the drawer's Account with the amount of cheque?

Total No. of Questions : 3]

P3385

[5419]Ext.-618

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Case Studies in Banking & Finance
(2013 Pattern) (Special paper - VIII) (Group - G)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) खालील दिलेल्या तीन उदाहरणांपैकी कोणतेही दोन उदाहरणे सोडवा.
 - 2) सर्व उदाहरणांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) 'अ' या ग्राहकाचे पंजाब नेशनल बँकेत बचत खाते आहे. बँकेने ग्राहकला डेबिट कार्ड दिलेले आहे वस्तु खरेदीसाठी आणि ए.टी.एम. मधुन पैसे काढण्यासाठी ग्राहक कार्ड वापरत होता. वरील संदर्भात पुढील प्रश्नांचे स्पष्टीकरणात्मक उत्तरे लिहा. [25]
- अ) डेबिट कार्ड व क्रेडीट कार्डांमधील फरक सांगा.
 - ब) स्वयंचलित टेलर मशीन म्हणजे काय? कार्ड हरविल्यास किंवा चोरीला गेल्यास ग्राहकाने काय केले पाहिजे?
 - क) डेबिट कार्ड म्हणजे काय? डेबिट कार्डवर कोणत्या सेवा उपलब्ध असतात.
 - ड) दुसऱ्या बँकेचे ए.टी.एम. वापरताना बँक काही सेवाशुल्क आकारते का?
 - इ) ए.टी.एम. मधुन पैसे काढताना दर दिवशी किमान व कमाल मर्यादा आहे काय?
- प्रश्न 2) श्रीमती सविता राणे यांनी बचत खाते उघडण्यासाठी बँक ऑफ महाराष्ट्र या बँकेबरोबर संबंध साधला. पुढील परिस्थितीत आपले स्पष्टीकरण द्या. [25]
- अ) आपला ग्राहक जाणा नियमावली म्हणजे काय?
 - ब) बचत खाते उघडताना 'बँक ऑफ महाराष्ट्र' बँकेने आपले ग्राहक जाणा (KYC) नियमावली पाळणे आवश्यक आहे.
 - क) बचत बँक खाते आणि चालू खाते यातील फरक सांगा.
 - ड) बचत बँक खातेदारांना बँका कोणत्या सुविधा देतात.
 - इ) भागीदाराचे संयुक्त खाते उघडताना बँक ऑफ महाराष्ट्र बँकेने कोणती काळजी घ्यावी.

प्रश्न 3) आपण बँक मॅनेजर आहे असे समजून पुढे दिलेल्या केसेस कशा हाताळाल. [25]

- अ) 28 ऑगस्ट 2017 चा धनादेश एका ग्राहकाने 1 ऑगस्ट 2017 रोजी बँकेत सादर केला.
- ब) तीन महिन्यांनंतर देय असलेले विनिमय पत्र 30 जानेवारी 2016 रोजी काढलेले आहे. या विनिमयपत्राची देय तारीख कोणती?
- क) चलनक्षम दस्तएवज कायदा 1881 प्रमाणे यथासमय पैसे देण्यात येण्यासाठी कोणत्या अटी पूर्ण करणे आवश्यक आहे?
- ड) 1 जुलै 2016 चा धनादेश एका ग्राहकाने 2 ऑक्टोंबर रोजी बँकेत सादर केला.
- इ) श्री. विजय जोशी किंवा त्यांच्या आदेशावरून देय असलेला धनादेश काढल्यानंतर चोरीला जातो. पुढे विजय जोशींचे त्यावर पृष्ठांकन होते. बँकेतर्फे धनादेशाचे पैसे यथासमय दिले जातात. येथे बँकेची जबाबदारी काय? बँक आदेशकाच्या चेकची रक्कम वजा करू शकते?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P4104

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-619

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED MARKETING

**Case Studies in Advanced Marketing (Special Paper - VIII)
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt any two cases from the following.*
- 2) *Each case carry 25 Marks.*

Q1) Case No.01

[25]

You are appointed as a sales executive by a company producing solar bike (Two wheeler) useful for public to avoid heavy prices on petrol, good average and avoid pollution. A company want to know their market position in Western Region of Maharashtra you are expected to carry out market survey. What points you will considered? Give your plan, assuming that there is not much more difference in prices of solar-bikes.

Q2) Case No.02

[25]

Construct an effective plan to promote the sales of each of the following with its proper reasoning.

- a) Smart mobile phone.
- b) English story books for children.
- c) Medicine tablets for family planning.
- d) Automatic car.
- e) Ayurvedic Medicines

Q3) Case No.03

[25]

Develop an Appropriate strategy for Pune International Airport, Ring-Road and Metro in Purandar Tahasil. to promote

- a) Stay of public in rural area.
- b) Export Agro. Products to nearby countries.
- c) Start New Industries.

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

P4104

[5419]-Ext.-619

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED MARKETING

Case Studies in Advanced Marketing (Special Paper - VIII)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन केसेस सोडवा.
 - 2) प्रत्येक केस साठी 25 गुण आहेत.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) केस क्रमांक -1

[25]

आपली नेमणूक एका उत्पादन कंपनीने केलेली आहे. जी कंपनी सोलर बाईक (दुचाकी) चे उत्पादन करते. आपण तेथे विक्री व्यवस्थापक म्हणून नियुक्त आहात. कंपनीला पश्चिम महाराष्ट्रा मध्ये आपल्या कंपनीच्या (उत्पादनासाठीची) बाजारपेठेची परिस्थिती जाणून घ्यावयाची आहे. आपण त्यासाठी बाजारपेठ सर्वेक्षण करणे अपेक्षित आहे. यासाठी आपण कोणते मुद्दे विचारात घ्याल. आपले सविस्तर नियोजन सांगा. (सदर दुचाकी पेट्रोलच्या वाढत्या किंमतीवर सामान्य जनतेला योग्य पर्याय असून सदर दुचाकीचे अॅव्हरेज चांगले आहे तसेच ती प्रदुषण मुक्त आहे.)

प्रश्न 2) केस क्रमांक -2

[25]

खालील प्रत्येक वस्तूची विक्री परिणामकारकपणे वाढविणेसाठी एक विपणन योजना त्याच्या कारणामीमांसेसह तयार करा.

- अ) स्मार्ट मोबाईल फोन
- ब) लहान मुलांसाठी इंग्रजी गोष्टींची पुस्तके.
- क) कुटुंब नियोजनासाठीच्या गोळ्या.
- ड) स्वयंचलीत मोटारकार
- इ) आयुर्वेदीक औषधे

प्रश्न 3) केस क्रमांक -3

[25]

पुरंदर तालुक्यामध्ये पुणे आंतरराष्ट्रीय विमानतळ, रिंग रोड आणि मेट्रोसाठी सुयोग्य विपणन व्यूहरचना करावयाची आहे.

- अ) लोक संख्या ग्रामीण भागातच राहवी
- ब) शेती उत्पादने शेजारील राष्ट्रांमध्ये निर्यात व्हावीत
- क) परिसरात नवीन उद्योगधंदे सुरु व्हावेत आपण यासाठीच्या व्यूहरचना कश्या रितीने विकसीत कराल.

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 3]

P4104

[5419]-Ext.-619

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - III)

**Marketing Research & International Marketing
(2013 Pattern)**

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing Research. Enumerate in detail the factors involved in Marketing Research. **[15]**

OR

Distinguish between Industrial Marketing Research and Consumer Marketing Research.

Q2) What is mean by International Market? Describe the factors affecting International Market. **[15]**

OR

What mean by Web-Based Marketing Research? Explain the importance of Web-Based Marketing Research, in detail.

Q3) Write short notes (any four) **[20]**

- a) International Marketing Environment.
- b) Characteristics of Good Hypothesis.
- c) Cluster Analysis
- d) Sources of collecting Marketing Information.
- e) Objectives of International Marketing.
- f) International Marketing Mix.

Total No. of Questions : 3]

P4104

[5419]-Ext.-619

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - III)

Marketing Research & International Marketing

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणन संशोधनाची व्याख्या सांगून विपणन संशोधनात समाविष्ट असलेले घटक सविस्तर विशद करा. [15]

किंवा

औद्योगिक विपणन संशोधन आणि ग्राहक विपणन संशोधन या दोघामधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेवर परिणाम करणारे घटक विशद करा. [15]

किंवा

वेब-निहाय विपणन संशोधन म्हणजे काय? वेब-निहाय विपणन संशोधनाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चारवर) [20]

- अ) आंतरराष्ट्रीय विपणन पर्यावरण
- ब) चांगल्या गृहिततथ्याची वैशिष्ट्ये
- क) समूह-विश्लेषण
- ड) विपणना संबंधी माहिती संकलीत करण्याचे मार्ग
- इ) आंतरराष्ट्रीय विपणनाचे उद्देश
- फ) आंतरराष्ट्रीय विपणन मिश्रण

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3386

[Total No. of Pages : 5

[5419]Ext.-701

M.Com. (Part - I) (For External)

**(101) : MANAGEMENT ACCOUNTING AND FINANCIAL
ANALYSIS AND CONTROL**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Use of simple calculator is allowed.*

Q1) What do you mean by analysis and interpretation of financial statement? State and explain the tools and techniques available for such analysis. **[20]**

OR

A company having a net working capital of Rs. 3,50,000/- as on 31st March, 2018 indicates the following financial ratios and performances figures -

Current Ratio	2.4 : 1
Liquidity Ratio	1.6 : 1
Inventory turnover ratio (on Cost of Sales)	8 times
Gross Profit Ratio	20%
Credit allowed to Customers (months)	1.5

The company's Fixed Assets is equivalent to **90%** of its Net Worth while Reserves amounted to **40%** of Share Capital.

Prepare the Balance Sheet of the company as on 31st March, 2018 showing step by step calculations.

P.T.O.

Q2)

Balance Sheets of Mitalee Industries Limited, Pune.

[20]

Liabilities	31.03.2017 Amount Rs.	31.03.2018 Amount Rs.	Assets	31.03.2017 Amount Rs.	31.03.2018 Amount Rs.
Eq. Share Capital	9,00,000	12,00,000	Goodwill	3,45,000	3,00,000
Share Premium	-----	30,000	Building	6,00,000	5,10,000
General Reserve	1,20,000	1,65,000	Plant	2,40,000	6,00,000
Profit & Loss A/c	90,000	1,89,000	Stock	2,31,000	3,27,000
8% Debentures	4,50,000	3,00,000	S. Debtors	4,80,000	6,00,000
S. Creditors	1,65,000	2,79,000	Bills Receivable	60,000	90,000
Bills Payable	60,000	33,000	Cash & Bank	63,000	54,000
Proposed Dividend	1,26,000	1,50,000	Discount on 8% Debentures	12,000	-----
Provision for Taxation	1,20,000	1,35,000			
Total	20,31,000	24,81,000		20,31,000	24,81,000

Additional Information :-

- During the year part of Building was sold at a profit of Rs. 45,000/-
- Provision made for taxation during the year amounted to Rs. 1,30,000/-
- Depreciate Building and Machinery at 10% p.a.
- Interim Dividend paid amounted to Rs. 45,000/-
- There was a claim against company for workmen compensation of Rs. 1,07,000/- which was settled for Rs. 90,000/-
- During the year 8% Debentures were redeemed at 20% premium.

Prepare Schedule of Changes in Working Capital & Statement of Sources and Application of Fund with necessary workings.

OR

The Board of Directors of Swami Industries Pvt. Ltd. request you to prepare a Statement showing working capital requirements from the following information

The data available for a level of activity of 40,000 units of production working at 80% capacity is as follows -

Direct Material	Rs. 150/- per unit
Direct Wages	Rs. 90/- per unit
Overheads	Rs. 75/- per unit (Rs. 25/- per Unit as Fixed Overheads)
Profit	Rs. 75/- per unit
Selling Price	Rs. 390/- per unit

The management is expected 20% increase in production during the forthcoming year. Following other information is available -

- Raw materials as well as finished goods are in stock on an average of one month where as materials are in process on an average period of $\frac{1}{2}$ month.
- Credit allowed by suppliers is of one month & to customers is two months.
- Lag in payment of wages is one and half weeks.
- Lag in payment of Variable Overheads is one month whereas Fixed Overheads are paid in the same month.
- Cash and Bank balance equivalent to one month's Cash Sales.

20% of the output is sold against cash. It is to be assumed that production is carries on evenly throughout the year. Wages & overheads accrue similarly & a time period of four weeks is equivalent to a month.

Q3) A Company is considering to purchase a machine. Two alternative machines are available having cost price of Rs. 25,00,000/- each. The following inflows are expected during the five years. Life of both machines is five years.

Cash Inflows during five years

Year	Machine XA Amount in Rs.	Machine XB Amount in Rs.
1	2,00,000/-	6,00,000/-
2	6,00,000/-	8,00,000/-
3	10,00,000/-	12,00,000/-
4	12,00,000/-	7,00,000/-
5	8,00,000/-	3,00,000/-

The Present Value of Re. 1 to be received at the end of each year @ 10% p.a. is given below

Year	1	2	3	4	5
Present Value of Re. 1 @ 10% p.a.	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

Evaluate the two alternatives according to -

[20]

- a) The Payback Method.
- b) Average Rate on Average Investment Method.
- c) Net Present value method.
- d) Profitability Index method.

OR

What do you mean by Marginal Costing? Explain its utility to the management in decision making and state its drawbacks.

Q4) The standard mixture of Material X and Material Y for the production of Product is as follows. [20]

Particulars	Standard Data		Actual Data	
	Standard Qty.	Standard Price	Actual Qty.	Actual Price
Material X	40%	Rs.400/- per kg.	1,800kg.	Rs.360/- per kg.
Material Y	60%	Rs. 600/-per kg.	2,200kg.	Rs.650/- per kg.
Standard Loss	10%		-	
Output	90%		3,690 units	

You are required to calculate -

- a) Material Cost Variance.
- b) Material Price Variance.
- c) Material Usage Variance.
- d) Material Mix Variance.
- e) Material Yield Variance.

OR

From the following particulars, the monthly Cash Budget of the SP Limited for April, May and June 2018.

Particulars	Purchases Rs.	Sales Rs.	Wages Rs.	Expenses Rs.
January 2018	4,00,000/-	6,00,000/-	80,000/-	1,00,000/-
February 2018	5,00,000/-	8,00,000/-	1,05,000/-	1,20,000/-
March 2018	6,00,000/-	7,00,000/-	1,75,000/-	1,25,000/-
April 2018	7,00,000/-	9,00,000/-	1,71,000/-	1,16,000/-
May 2018	8,00,000/-	10,00,000/-	1,20,000/-	1,18,000/-
June 2018	6,00,000/-	12,00,000/-	1,20,000/-	1,23,000/-

- a) It is expected that 50% of sales will be in cash and 25% of the purchases can be made on credit.
- b) 75% of the Credit sales are realized 1 month after the sales and balance 25% realized after 2 months.
- c) 70% of the Credit purchases are paid after 1 month and the remaining 30% paid after 2 months of purchases.
- d) Wages are paid 15 days in arrears whereas expenses are paid on monthly basis.
- e) Commission @ 5% on the total sales payable after 1 month is not included in the expenses.
- f) Machinery of Rs. 5,00,000/- purchased on hire purchase system in the month of June, 2018 by making 50% down payment and balance in 4 monthly instalments along with 12% interest from the month of July, 2018.
- g) A interest on Investment of Rs. 1,02,500/- to be received in May, 2018.
- h) A company has 10% Debentures or Rs. 10,00,000/- on which the interest is payable quarterly in the month of June, September, December and March every year.
- i) Cash in hand on 1st April, 2018 Rs. 1,70,000/-

Q5) Distinguish between the followings (Any Two)

[20]

- a) Funds Flow Statement and Cash Flow Statement.
- b) Fixed Budget and Flexible Budget.
- c) Financial Accounting and Management Accounting.
- d) Standard Costing and Budgetary Control System.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3387

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-702

M.Com. (Part - I) (For External)

102 (A) : STRATEGIC MANAGEMENT

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define strategic management. Explain the strategic management process. **[20]**

OR

Explain the concept of Resource Audit and Analysis of stakeholders expectations.

Q2) Define strategic planning. Explain the steps, merits and Demerits of strategic planning. **[20]**

OR

Explain in detail the concept of Total quality management (TQM) and Six sigma.

Q3) What is Financial strategy? Explain the need and guidelines for formation of financial strategy. **[20]**

OR

What is Human Resource strategy? Explain the different functions followed in acquisition of Human resources.

Q4) Define Research and Development strategy. Explain its need and formulation. **[20]**

OR

What is marketing strategy? Explain the Nature and Significance of marketing strategy.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) Strategic role of Board of Director.
- b) Company's Goals and Vision.
- c) Selection of Suitable corporate strategy.
- d) Financial Decisions.
- e) Formulation of Production strategy.
- f) Maintenance of Human Resources.

Total No. of Questions : 5]

P3387

[5419]-Ext.-702

M.Com. (Part - I) (For External)

102 (A) : STRATEGIC MANAGEMENT

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

संसाधन अंकेक्षण आणि हितसंबंधीतांच्या अपेक्षांचे विश्लेषण या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'व्यूहरचनात्मक नियोजन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. व्यूहरचनात्मक नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे, व फायदे-तोटे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन' व 'सिक्स सिग्मा' या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'वित्तीय व्यूहरचना' म्हणजे काय? वित्तीय व्यूहरचनेची गरज व वित्तीय व्यूहरचना तयार करतानाची मार्गदर्शक तत्वे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'मानवी संसाधन व्यूहरचना' म्हणजे काय? मानवी संसाधन संपादन करताना कोणती कार्ये पार पाडावी लागतात ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'संशोधन आणि विकास व्यूहरचना' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. तसेच त्याची गरज आणि सूत्रीकरण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'विपणन व्यूहरचना' म्हणजे काय? विपणन व्यूहरचनेचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[20]

- अ) संचालक मंडळाची व्यूहरचनात्मक भूमिका.
- ब) कंपनीची ध्येये आणि दृष्टी.
- क) कंपनीच्या व्यूहरचनेची योग्य निवड.
- ड) वित्तिय निर्णय.
- इ) उत्पादन व्यूहरचनेचे सुत्रिकरण.
- फ) मनुष्यबळ संसाधनाची देखभाल.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3388

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-703

M.Com. (Part - I) (For External)

(102 B) : INDUSTRIAL ECONOMICS

(2015 Pattern) (Compulsory)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right, indicate full marks.*

Q1) Explain the Limitations and Significance of Industrial Economics. **[20]**

OR

Explain Alfred Weber's theory of Industrial location.

Q2) State and explain inter-relationship between industrial development and economic development. **[20]**

OR

Explain the Definition and Measurement of Industrial Efficiency.

Q3) Explain the Role, functions and problems of Private Sector Enterprises. **[20]**

OR

What is mean by Industrial Imbalances and write the causes of Industrial Imbalance.

Q4) Explain the meaning, definition and measurement of industrial productivity. **[20]**

OR

Explain the Disinvestment Policy by Indian Government.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two)

[20]

- a) August Losch's Theory of Industrial Location.
- b) Measurement of Industrial Profitability.
- c) Small and Medium Enterprises.
- d) Measures to reduce Industrial Imbalance.

Total No. of Questions : 5]

P3388

[5419]-Ext.-703

M.Com. (Part - I) (For External)
(102 B) : INDUSTRIAL ECONOMICS
(2015 Pattern) (Compulsory)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) औद्योगिक अर्थशास्त्राचे महत्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा आल्फ्रेड वेबर यांचा सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) औद्योगिक विकास आणि आर्थिक विकास यांतील आंतरसंबंध सांगा आणि विशद करा. [20]

किंवा

औद्योगिक कार्यक्षमतेची व्याख्या आणि मापके स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खाजगी क्षेत्रातील उपक्रमांची भूमिका, कार्ये आणि समस्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक असमतोल म्हणजे काय? औद्योगिक असमतोलाची कारणे लिहा.

प्रश्न 4) औद्योगिक उत्पादकतेचा अर्थ, व्याख्या आणि मापके स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारत सरकारचे निर्गुतवणुक धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) ऑगस्ट लॉश्चचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिध्दांत.
- ब) औद्योगिक लाभप्रदतेची मापके.
- क) लघु आणि मध्यम उपक्रम.
- ड) औद्योगिक असमतोल कमी करण्याचे उपाय.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P3389

[Total No. of Pages : 6

[5419]Ext.-704
M.Com. (For External)
ADVANCED ACCOUNTING AND INCOME TAX
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of simple calculator is allow.*

Q1) Write Short Notes (Any 3)

[15]

- a) IFRS
- b) Types of Lease
- c) Need for Valuation of Goodwill
- d) Net Asset Method of Valuation of Shares.
- e) Foreign Branch

Q2) The Balance Sheet of Rin Ltd and Win Ltd. on 31st March 2018 were as follows:

[20]

Liabilities	Rin Ltd. Rs.	Win Ltd. Rs.	Assets	Rin Ltd. Rs.	Win Ltd. Rs.
Share Capital	10,00,000	5,00,000	Goodwill	1,00,000	50,000
Shares of Rs. 10 each			Fixed Assets	3,70,000	3,30,000
General reserves	4,00,000	3,00,000	Shares in Win Ltd	7,00,000	
Profit and loss A/c	1,00,000	80,000	Stock		
Creditors	1,50,000	1,20,000	Bills Receivable	1,50,000	2,00,000
Bills payables	20,000	16,000	Bank Balance	30,000	20,000
Contingent Liability Rin Ltd.			Debtors	20,000	16,000
Bills discounted but not matured Rs.7,000				3,00,000	4,00,000
	16,70,000	10,16,000		16,70,000	10,16,000

P.T.O.

- a) Rin Ltd. purchased 45,000 shares in Win Ltd (Subsidiary) on 1st January 2018.
- b) On 1st April 2017, Profit and Loss A/c of Win Ltd. showed a debit balance of Rs. 1,00,000.
- c) Win Ltd. made a transfer of Rs.60,000 to General Reserve on 31st March 2018.
- d) Creditors of Rin Ltd. included Rs.35,000 for goods purchased on credit from Win Ltd.
- e) Stock of Rin Ltd. included goods of Rs. 15,000 sold by Win Ltd. at a profit of 25% on cost of goods sold.
- f) Bills payables of Win Ltd. included Rs.10,000 in favour of Rin Ltd. Bills Receivable of Rin Ltd. included Rs.6,000 received from win Ltd. Draw Consolidated Balance Sheet.

OR

- a) The Following particulars were extracted from the books of Rolex Ltd on 31st July 2018. On which date winding up order was made. **[10]**

Particular	Rs.
Equity Shares Capital (20,000 Shares of Rs. 10 each Rs.5 paid up)	1,00,000
6% Preference Share Capital (20,000 Shares of Rs. 10 each fully paid)	2,00,000
6% Debentures Secured by a floating charge on the whole of the assets of the company exclusive of uncalled Capital	1,50,000
Fully secured Creditors (Value of Security Rs. 35,000)	30,000
Partly secured Creditors (Value of Security Rs. 10,000)	20,000
Preferential Creditors for rates, taxes wages etc.	6,000
Bills Payables	1,00,000
Unsecured Creditors (Trade Account)	70,000
Bank Overdraft	10,000
Bills Receivables in hands	15,000
Bills discounted (one bill for Rs.10,000 is bad)	40,000
Book Debt; Good	10,000
Doubtful (estimated to produce 50%)	7,000
Bad	6,000
Land & Building (Estimated to produce Rs. 1,00,000)	1,50,000
Stock in trade (Estimated to produce Rs. 40,000)	50,000
Machinery Tools etc (estimated to produce Rs. 7,000)	10,000
Cash in Hand	100

Prepare a Surplus/Deficiency Account.

b) Following is the Balance Sheet A.B. Textile Ltd. as on 31st March 2018. [10]

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Equity Share capital		Land & Building	2,20,000
40,000 equity shares of Rs. 10 each	4,00,000	Plant Less Depreciation	2,60,000
General reserve	2,00,000	Patents	40,000
Workmen's Saving A/c	60,000	Stock	96,000
Profit and Loss A/c	64,000	Debtors	1,76,000
Sundry Creditors	1,96,000	Bank Balance	1,04,000
		Preliminary Expenses	24,000
	9,20,000		9,20,000

The plant is worth Rs. 2,40,000 and Land & Building have been valued at Rs. 4,80,000. Debtors include Rs.16,000 as bad debts. Value of goodwill is Rs. 3,20,000. Calculate intrinsic value of equity shares.

Q3) Sanjay Trader, Pune has a branch at Chandigadh to which goods are supplied at fixed selling price which is 25% on cost. All expenses of the branch are met by the head office and all cash received by the branch is remitted to Head office daily. [15]

From the following transactions relating to Chandigadh Branch for the year 2014-15, prepare Branch Trading and Profit and Loss A/c in the books of Head office;

Particular	Rs.	Rs.
Stock on 1-4-14 at Invoice Price		30,000
Branch Debtors 1-4-14		16,000
Petty Cash Balance 1-4-14		400
Furniture 1-4-14		10,000
Goods sent by head office at Invoice Price		2,50,000
Cheques sent for Branch expenses:		
Patty Cash	1,200	
Salaries & Wages	10,000	
Rent for 15 months up to 30 th June 15.	<u>6,000</u>	17,200
Goods returned to Head office at Invoice Price		2,000
Cash and Credit Sales		2,00,000

[5419]Ext.-704

Cash collected from Debtors		1,60,000
Bad Debts written off		2,000
Discounts allowed		1,600
Credit Sales returned		2,400
Goods sent by Head office at Invoice price but not received by the Branch up to 31-3-2015.		10,000
Shortage in Goods at Invoice Price		400
Branch Debtors 31-3-2015		24,000
Petty Cash 31-3-2015		800
Stock on 31-3-2015 (Invoice Price)		70,000
Provide Depreciation on furniture @10%p.a.		

- Q4)** Write short notes (Any three) **[15]**
- Tax Deducted at Source (TDS)
 - Fully Exempted Income
 - Short term capital gain
 - Resident of India

- Q5)** Mr. Ram is an accountant of Alpha Ltd, has provided you the following details of his income during the year 2017-18. **[15]**

Basic salary Rs.2,40,000 p.a.

D.A 50% of basic salary

H.R.A. Rs. 12,000

Helper allowance (actual expenditure Rs.10,000) Rs. 12,000

Education allowance Rs. 6,000

Free Gas and Electricity Rs. 2,400 p.m.

Free telephone at the residence of Mr. Ram Rs. 9,000

Leave travel concession (on journey undertaken) Rs. 6,400

His contribution to R.P.F. Rs. 24,000 & equal amount is contributed by his employer. He has two daughters & one son, studying in school. He is staying in a rented house by paying a rent of Rs. 2,500 p.m.

He is allowed to use a car for his personal purpose. The expenditure incurred by the employer on the car is Rs. 46,000. The cost of the car is Rs. 2,40,000

You are required to compute income from salary for the A.Y 2018-2019.

Q6) a) Find out income from house property of Mr. Jay for the A.Y 2018-2019. **[10]**

	House I	House II
	Let out	Self Occupied
	Rs.	Rs.
Municipal Valuation	3,00,000	4,00,000
Fair rent	3,50,000	4,80,000
Standard rent	3,30,000	5,00,000
Annual rent	3,60,000	---
Municipal taxes	30,000	40,000
Interest on Housing Loan	70,000	1,60,000
Period of vacancy	2 months	---

b) Mr. Arun gives the following information : **[10]**

He does not own any residential house property

Date of sale of Gold 10-5-2012

Date of Purchase 23-6-1983

Sale consideration Rs.41,75,000

Cost of acquisition Rs. 4,20,000

Expenses on sale Rs.55,000

He purchased a residential house property at Pune on 12th July 2012, for Rs. 32,50,000.

He transferred his property on 25th June 2015 for Rs. 35,50,000. find out capital gain chargeable to tax in the hands of Arun for different assessment year (Cost of index year 1983-84-116, year 2012-13-852, year 2015-16-1081)

OR

Mr. Kapil a resident individual furnishes the following information for the year ended 31.03.2018. **[20]**

Net salary Rs. 29,275 p.m.

T.D.S. from salary Rs.3,000 p.m.

Professional Tax deducted from salary Rs. 2,500 p.a.

Commission (fixed) Rs. 48,000 p.a.

Bonus Rs. 40,000 p.a.

Education allowance for 2 sons and 1 daughter studying in school Rs.6,600 p.a.

Employer's contribution to R.P.F. Rs. 38,400 p.a.

Free car facility (1650 cc) for official and private purpose. Expenses paid by the Employer Rs. 25,000

Share of profit from a firm Rs.36,000 and from HUF Rs. 30,000

Income from business Rs. 15,200

Income from lottery Rs. 20,000

He received the following:

Interest on Bank deposit Rs. 25,000

Interest on company deposits Rs. 17,000

Dividend from domestic company Rs. 5,000

Maturity claim of LIC Rs. 70,000

His saving and investments are:

Contribution to RPF Rs. 30,000

Payment of LIC premium Rs. 12,000

Medical Insurance Premium on the health of dependent father aged 65 years Rs. 19,000

Repayment of self-occupied housing loan Rs. 67,000 (out of which interest is Rs. 47,000)

Compute his Total income and Tax liability for the assessment year 2018-2019

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3390

[Total No. of Pages : 3

[5419]Ext.-705

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Information System & E-Commerce Practices and
Intellectual Property Laws
(2015 Pattern) (Special Paper - I) (Group - B)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define 'Information system'. Explain the four major types of systems. [20]

OR

'Define E-commerce'. Explain the Benefits of E- Commerce to Business, Consumers and Society.

Q2) Define 'Intranet'. Explain the advantages and disadvantages. of Intranet. [20]

OR

Explain the value chains in E-Commerce

Q3) Explain the commercial and cultural dimension of Intellectual property rights. [20]

[20]

OR

Define 'Patents'. Explain the types of patents.

Q4) Explain in detail the Registration Procedure of Trade Marks. [20]

OR

Explain the functions and powers of National Biodiversity Authority.

Q5) Write short notes on (any two) [20]

- a) Components of Internet
- b) Digital Signature
- c) Patent Agents
- d) Types of Trade Marks

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3390

[5419]Ext.-705

M.Com. (Part - I) (Semester - I) (For External)
COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES
Information System & E-Commerce Practices and
Intellectual property laws
(2015 Pattern) (Special Paper - I) (Group - B)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्रश्न 1) 'माहिती प्रणाली' व्याख्या द्या. प्रणालीचे चार प्रमुख प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'इ-कॉमर्स' व्याख्या द्या. इ-कॉमर्सचे व्यवसाय, ग्राहक आणि समाजाला होणारे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'इन्टरनेट' व्याख्या द्या. इन्टरनेटचे फायदे आणि तोटे विशद करा. [20]

किंवा

इ-कॉमर्स मधील मुल्य साखळी स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) बौद्धिक संपदा हक्काचे व्यावसायिक आणि सांस्कृतिक परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'पेटंट' व्याख्या द्या. पेटंटचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) व्यापार चिन्ह (Trade Marks) रजिस्ट्रेशनची कार्यपद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

राष्ट्रीय जैवविविधता ऑथॉरिटीची कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) इंटरनेटचे घटक
- ब) संगणकीय सही
- क) पेटंट एजन्टस
- ड) व्यापार चिन्हांचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3671

[Total No. of Pages : 5

[5419]Ext.-706

M.Com. (Part - I) (For External)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

107 : Advanced Cost Accounting (Special Paper - I)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right, indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) What is 'Pricing Issues of Materials'? Explain the various methods of pricing issues of materials from store to production. **[20]**

OR

- a) What is 'Labour Productivity'? How to increase labour productivity in the workplace? **[10]**
- b) What is 'Integrated Accounting System'? How it is differs from Non-integrated Accounting System? **[10]**

Q2) Write short notes on the following. (Any four) **[20]**

- a) Applications of Process costing.
- b) Distinguish between Allocation and Apportionment.
- c) Characteristics of Operating Costing.
- d) Accounting treatment of 'Waste' and 'Scrap'.
- e) Types of 'Plant capacity Levels'.
- f) Types of Cost Ledgers.

P.T.O.

Q3) Modern private Ltd, have three production departments P₁, P₂ and P₃ and two service departments S₁ and S₂. The details relating to which are as under :- **[20]**

Particulars	P ₁	P ₂	P ₃	S ₁	S ₂
Direct wages (₹)	3,000	2,000	3,000	1,500	195
Working Hours (Nos.)	3,070	4,475	2,419	-	-
Value of Machines (₹)	60,000	80,000	1,00,000	5,000	5,000
H.P of Machines (Nos.)	60	30	50	10	-
Light Points (Nos.)	10	15	20	10	5
Area Space (Sq. mtrs.)	2,000	2,500	3,000	2,000	500

The following figures extracted from accounting records are relevant :-

	(₹)
Rent and Rates	5,000
General Lighting	600
Indirect wages	1,939
Power	1,500
Depreciation on Machines	10,000
Sundries	9,695

The expenses of the service departments are allocated as under :-

Service Dept.	P ₁	P ₂	P ₃	S ₁	S ₂
Dept. S ₁	20%	30%	40%	-	10%
Dept. S ₂	40%	20%	30%	10%	-

Find out the total cost of product 'X' which is processed for manufacture in departments P₁, P₂ and P₃ for 4, 5 and 3 hours respectively; given that its direct material cost is ₹ 500 and direct labour cost is ₹ 300.

OR

Model construction Ltd., obtained a contract for ₹ 40,00,000. The balances and information relate to the contract for the year ended March 31, 2017.

Particulars	<u>01-04-2016</u>	<u>31-03-2017</u>
	(₹)	(₹)
<u>Work-in-Progress :-</u>		
Work Certified	9,40,000	30,00,000
Work uncertified	11,200	32,000
Material at Site	8,000	20,000
Accrued wages	5,000	3,000

Particulars	(₹)
Material Issued from stores	4,00,000
Material directly Purchased	1,50,000
Wages paid	6,00,000
Architect's fees	51,000
Plant hire charges	50,000
Indirect Expenses	10,000
Share of general overheads	18,000
Material returned to store	25,000
Material returned to supplier	15,000
Fines & Penalties paid	12,000

The contractee pays 80% of work certified in cash. You are required to prepare :-

- Contract Account showing clearly the amount of Profit transferred to profit & loss Account.
- Contractee's Account.
- Balance sheet (Extract).

[20]

Q4) a) Answer the following questions. **[10]**

- i) Explain the term 'Absorption of Overheads'.
- ii) State the need for reconciliation between Cost and Financial Accounts.

b) ABC Ltd., Produces a product through two distinct processes 'A' and 'B'. On completion, it is transferred to finished stock. Following are the information relating to the product for the year 2016-17.

Particulars		Process 'A'	Process 'B'
i)	Raw material used (Units)	1,000	-
ii)	Cost per unit of Material (₹)	200	-
iii)	Transferred to next process or Finished stock (Units)	940	870
iv)	Normal loss (% on Input)	5%	10%
v)	Direct wages (₹)	15,600	13,200
vi)	Direct Expenses (% of direct wages)	75%	75%
vii)	Sundry Expenses (₹)	-	2,954
viii)	Value of Scrap per unit (₹)	4.50	5.75

800 units of finished products were sold at a profit of 20% on cost. Assume that there was no opening or closing stock of work-in-progress. Prepare process Accounts and Finished stock Account. **[10]**

OR

b) Cost Accounts of Shobha Manufacturing Ltd shows a profit of ₹ 82,650. The following comparative extract between cost Accounts and financial Accounts :

Particulars	Cost Accounts (₹)	Financial Accounts (₹)
i) <u>Opening Stock</u> :		
Materials	16,300	16,500
Work-in-progress	10,000	10,500
ii) <u>Closing Stock</u> :		
Materials	18,000	17,200
Work-in-progress	8,000	7,600

- iii) Dividend and interest received ₹ 400
- iv) Loss on sale of motor car ₹ 500.
- v) Interest charged ₹ 3000 was not considered in Financial Accounts.
- vi) Goodwill of ₹ 6,000 has been written off during the year.
- vii) Overheads incurred ₹ 60,600, but overhead recovered ₹ 63,000.

Prepare Memorandum Reconciliation Account to find out profit as per Financial Accounts. **[10]**

Q5) The following figure have been extracted from the financial Accounts of a Nivon Pharma Ltd. for the first year of its operation. **[20]**

Particulars	(₹)
Direct Material Consumed	50,00,000
Direct Labour Cost	30,00,000
Factory overheads	16,00,000
Administrative Overheads	7,00,000
Selling and distribution overheads	9,60,000
Bad debts	80,000
Preliminary Expenses written off	40,000
Legal charges	10,000
Dividend Received	1,00,000
Interest Received on Deposits	20,000
Sales during the year (1,20,000 units)	1,20,00,000
<u>Closing stock :</u>	
Finished Goods (4,000 units)	₹. 3,20,000
Work-in-progress	₹. <u>2,40,000</u>
	5,60,000

The cost accounts for the year reveal that the direct material Consumption was ₹. 56,00,000. Factory overheads are recovered at 20% on prime cost. Administration overheads are recovered at ₹. 6 per unit of production. Selling and distribution overheads are recovered at ₹ 8 per unit sold.

Prepare the Profit and Loss Account as per financial records and cost records and also reconcile the profits as per the two records.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3391

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-707

M.Com. (Part - I) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

109 : Co-operative Movement in India and Abroad

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) Explain in detail the causes of slow growth of co-operative movement pre-independence in India. **[20]**

OR

Explain in detail the provisions of Maharashtra co-operative societies Act 1960 regarding properties and funds.

Q2) Explain the objectives and functions of consumer co-operative movement in Great Britain. **[20]**

OR

Define co-operation. Explain the basic principle of co-operation.

Q3) Explain in detail the recommendations of All India Rural Credit survey Committee (AIRCS) 1951. **[20]**

OR

Give a brief review of dairy co-operative in Denmark.

Q4) Explain in detail the recommendations of Narsimham committee. **[20]**

OR

Explain in detail the functions of national co-operative Development corporation (N.C.D.C.)

P.T.O.

Q5) Write short notes (any two)

[20]

- a) Salient features of Maharashtra state co-operative Act, 1960
- b) role of NABARD providing refinance facilities to co-operatives.
- c) Recommendation of Vaidynathan committee.
- d) Objectives of Co-operation

Total No. of Questions : 5]

P3391

[5419]Ext.-707

M.Com. (Part - I) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

109 : Co-operative Movement in India and Abroad

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसूद असावीत.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील सहकारी चळवळीच्या संथ प्रगतीचे कारणे सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा 1960 च्या मालमत्ता आणि निधी संबंधीच्या तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) ग्रेट ब्रिटनमधील ग्राहक सहकारी चळवळीचे उद्दिष्टे आणि कार्य स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सहकाराची व्याख्या सांगा. सहकाराचे मुलभूत तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पहाणी समिती (1951) ने केलेल्या शिफारशी सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

डेन्मार्कमधील दुग्ध सहकारी संस्थांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 4) नरसिंहम समितीच्या शिफारशी सविस्तर स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची (एन.सी.डी.सी) कार्य सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, 1960 ची ठळक वैशिष्ट्ये
- ब) सहकारी संस्थांना पुनर्वित्त पुरवठा सोयी पुरविण्यामधील नाबार्डची भूमिका
- क) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी
- ड) सहकाराची उद्दीष्टे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3392

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-708
M.Com. (Part - I) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Organized Trade and Markets
(2015 Pattern) (Special Paper - I) (Group - C)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) "Objective of business is just to earn profit." do you agree with statement?
Justify your answer. **[20]**

OR

Define the term 'foreign direct investment'. What are the arguments for and against foreign investment?

Q2) Give the meaning of the term service sector. Explain the importance and development of service sector in India. **[20]**

OR

Explain the functions, advantages and role of co-operative marketing.

Q3) What do you mean by business environment? Explain the Nature, importance and scope of environment. **[20]**

OR

Describe the various types of pollution and measures taken by the government for controlling pollution.

Q4) Define the term inflation. State the causes of inflation. Suggest the measures to overcome the inflation in India. **[20]**

OR

What is globalisation? State the effects and challenges of globalization.

P.T.O.

Q5) Write short notes (any four)

[20]

- a) Organised commodity Markets and Regulated Markets
- b) Types of services sectors
- c) Super Markets
- d) Rural Development Policy
- e) Types of Environment
- f) Social Injustice
- g) Air and Noise pollution
- h) Review of two decades of Globalization

Total No. of Questions : 5]

P3392

5419]Ext.-708

M.Com. (Part - I) (For External)
BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT
Organized Trade and Markets
(2015 Pattern) (Special Paper - I) (Group - C)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) “व्यवसायाचे उद्दिष्टे केवळ नफा मिळविणे एवढेच असते” तुम्ही ह्या मताशी सहमत आहात काय? तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा. [20]

किंवा

‘परकीय थेट गुंतवणूक’ संकल्पनेची व्याख्या द्या. परकीय थेट गुंतवणुकीच्या बाजूने आणि विरोधात काय चर्चा केली जाते?

प्रश्न 2) सेवा क्षेत्र संकल्पनेचा अर्थ सांगा. ‘भारतातील सेवा क्षेत्राचे महत्त्व आणि विकास’ स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सहकारी विपणनाचे कार्य, फायदे व भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) व्यावसायिक पर्यावरण म्हणजे काय? व्यावसायिक पर्यावरणाचे स्वरूप, महत्त्व आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्रदूषणाचे विविध प्रकार सांगून, प्रदूषण नियंत्रित करण्यासाठी शासनाने केलेल्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) चलनवाढ या संज्ञेची व्याख्या लिहा. चलनवाढीची कारणे स्पष्ट करा. चलनवाढ नियंत्रित करण्यासाठी शासनाने केलेल्या विविध उपायांचे वर्णन करा. [20]

किंवा

जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणाचे परिणाम आणि आव्हाने विशद करा.

प्रश्न 5) टिपा द्या. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) संघटित वस्तू बाजार व नियंत्रित बाजार
- ब) सेवा क्षेत्राचे प्रकार
- क) सुपर मार्केट
- ड) ग्रामीण विकास धोरण
- इ) पर्यावरणाचे प्रकार
- फ) सामाजिक अन्याय
- य) हवा व आवाज प्रदूषण
- र) जागतिकीकरणाचा दोन दशकातील आढावा

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P3393

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-709
M.Com. (Part - I) (For External)
BUSINESS ADMINISTRATION
Production, Operation and Financial Management
(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important : Section - I & section - II should be written in the same answer book.*

SECTION - I Production and Operation Management

Q1) Define the concept 'Production Management'. Explain in detail the types of Production System. **[15]**

OR

What is 'Product Design'? Explain the characteristics of good design and factors affecting Product Design.

Q2) What is 'Production Planning'? Explain the objectives & procedure of Production Planning. **[15]**

OR

What is 'Quality Management'? Explain in detail the various measurements of Quality Standards.

Q3) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Operation Management
- b) Product Development
- c) Productivity
- d) Production control

P.T.O.

SECTION - II Financial Management

Q4) What is 'Financial Management'? Explain the role of SEBI in Indian Capital Market. **[15]**

OR

Explain in detail the methods of Investment Decisions.

Q5) Explain in detail the utility and limitations of financial statements. **[15]**

OR

Define 'Working Capital'. Explain the concept and importance of Working Capital Management.

Q6) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Financial Assets & Financial Markets
- b) Capital Rationing
- c) Balance Sheet and its utility
- d) Factors affecting working capital requirement

Total No. of Questions : 6]

P3393

[5419]Ext.-709

M.Com. (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Production, Operation and Financial Management

(2015 Pattern) (Special Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) विभाग - I व विभाग - II ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - I उत्पादन आणि प्रक्रिया व्यवस्थापन

प्रश्न 1) 'उत्पादन व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. उत्पादन प्रणालीचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'उत्पादन आराखडा' म्हणजे काय? चांगल्या उत्पादन आराखड्याची वैशिष्ट्ये सांगून त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'उत्पादन नियोजन' म्हणजे काय? उत्पादन नियोजनाची उद्दिष्टे आणि कार्यपध्दती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'गुणवत्ता व्यवस्थापन' म्हणजे काय? गुणवत्ता मोजमापाची विविध मानके स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) प्रक्रिया व्यवस्थापन
- ब) वस्तू विकास
- क) उत्पादकता
- ड) उत्पादन नियंत्रण

विभाग - II वित्तीय व्यवस्थापन

प्रश्न 4) 'वित्तीय व्यवस्थापन' म्हणजे काय? भारतीय भांडवल बाजारात सेबीची (SEBI) भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

गुंतवणूक निर्णयाच्या पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) वित्तीय विवरणपत्रांची उपयुक्तता आणि मर्यादा सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'खेळते भांडवल' व्याख्या द्या. 'खेळत्या भांडवलाचे व्यवस्थापन' ही संकल्पना स्पष्ट करून महत्व सांगा.

प्रश्न 6) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) वित्तीय भक्ता व वित्तीय बाजार
- ब) भांडवल नियतन
- क) ताळेबंद आणि त्याची उपयुक्तता
- ड) खेळत्या भांडवलाच्या गरजेवर परिणाम करणारे घटक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3394

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-710
M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Law and Practices of Banking (Group - G)
(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Discuss the various recommendations of Goiporia committee on customer service. **[20]**

OR

Under which conditions a banker can disclose the information of customer's account?

Q2) Discuss the following provisions of Reserve Bank of India Act, 1934. **[20]**

- a) Central Banking Functions
- b) Penalties

OR

Define Negotiable Instrument. Explain the following provisions under Negotiable Instrument Act, 1881.

- a) Promissory Note (section 4)
- b) Bills of Exchange (section 5)
- c) Cheque (section 6)
- d) Payment in due course (section 10)

Q3) Define Bank [section 5(b)] and Explain the business of banking companies (section 6) as per Banking Regulation Act, 1949. **[20]**

OR

Explain the following provisions of prevention of money Laundering Act, 2002.

- a) Offence of money laundering (section 4 and 5)
- b) Obligation of Banks, Financial institutions, financial Intermediaries (section 12 and 15)

P.T.O.

Q4) Discuss the following provisions of securitization Act, 2002. **[20]**

- a) Regulation of Securitization and Reconstruction of financial Assets
- b) Enforcement of security Interest

OR

Discuss the various risks faced by bank. Explain the strategy adopted by banks to overcome the risks.

Q5) Write Short Notes on (Any Two) **[20]**

- a) Non Performing Assets
- b) Role and Uses of technology in banks.
- c) Noting and protest
- d) Bank consolidations

Total No. of Questions : 5]

P3394

[5419]Ext.-710

M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Law and Practices of Banking (Group - G)
(2015 Pattern) (Special Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक सेवासंदर्भातील गोयपरीया समितीच्या विविध शिफारशींची चर्चा करा. [20]

किंवा

कोणत्या परिस्थितीत बँक आपल्या ग्राहकाच्या खात्या संबंधीची माहिती उघड करू शकते ?

प्रश्न 2) भारतीय रिझर्व बँक कायदा, 1934 मधील खालील तरतुदींची चर्चा करा. [20]

अ) मध्यवर्ती बँकेची कार्ये

ब) दंड

किंवा

परक्राम्य संलेखाची व्याख्या द्या. परक्राम्य संलेख कायदा, 1881 मधील खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

अ) वचनपत्र (कलम 4)

ब) विनिमय पत्र (कलम 5)

क) धनादेश(कलम 6)

ड) यथा विधी प्रदान (कलम 10)

प्रश्न 3) कलम 5 (ब) नुसार बँकेची व्याख्या द्या. आणि बँकींग नियमन कायदा 1949 मधील कलम 6 नुसार बँकींग कंपनीची कार्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

मनी लाँडरींग प्रतिबंध कायदा, 2002 मधील, खालील तरतुदी स्पष्ट करा.

अ) मनी लाँडरींगचा गुन्हा (कलम 4 व 5)

ब) बँका, वित्तीय संस्था आणि वित्तीय मध्यस्थ यांचे दायित्व (कलम 12 ते 15)

प्रश्न 4) सेक्युरिटीयझेशन कायदा, 2002 मधील खालील तरतुदींची चर्चा करा. [20]

अ) वित्तीय मत्तांचे रोखीकरण आणि पुनर्रचना यांचे नियमन

ब) प्रतिभूतीमधील हिताची अंमलबजावणी

किंवा

बँकांना सामोरे जाव्या लागणाऱ्या विविध धोक्यांची चर्चा करा. धोक्यांवर मात करण्यासाठी बँकांकडून आखण्यात येणारे डावपेच स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) निष्क्रिय मालमत्ता

ब) बँक व्यवसायातील तंत्रज्ञानाची भूमिका आणि उपयोग

क) नोंद आणि निषेध

ड) बँकांचे दृढीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3395

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-711
M.Com. (Part - I) (For External)
117 : MARKETING MANAGEMENT
Advanced Marketing
(2015 Pattern) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing. Explain the advantages and limitations of Marketing. **[20]**

OR

Explain the types of distribution channels and factors affecting selection of channel.

Q2) What is Sales Promotion? Explain the objectives and techniques of Sales Promotion. **[20]**

OR

Define Consumer Behaviour. Explain the nature and scope of Consumer Behaviour.

Q3) a) Explain Product Simplification and Product Diversification. **[10]**

b) Explain Advertising Media. **[10]**

OR

a) Explain the factors influencing pricing.

b) Explain the different types of Web Advertising.

Q4) What is Market Segmentation? Explain the various bases of Market Segmentation. **[20]**

OR

What is Consumer Learning? Explain elements and general characteristics of Consumer Learning.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes on (Any Two)

[20]

- a) Product Life Cycle
- b) Attitude Function
- c) Concept of Motivation
- d) Importance of Personal Selling

Total No. of Questions : 5]

P3395

[5419]Ext.-711

M.Com. (Part - I) (For External)
117 : MARKETING MANAGEMENT
Advanced Marketing
(2015 Pattern) (Special Paper - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणनाची व्याख्या द्या. विपणाने फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

वितरण मार्गांचे विविध प्रकार व वितरण माध्यमांच्या निवडीवर परिणाम करणारे घटक विषद करा.

प्रश्न 2) 'विक्रयवृद्धी' म्हणजे काय? विक्रयवृद्धीची उद्दिष्टे आणि तंत्रे विषद करा. [20]

किंवा

'ग्राहक वर्तणूकीची' व्याख्या द्या. ग्राहक वर्तणूकीचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) उत्पादन सुलभता व उत्पादन निष्कासन स्पष्ट करा. [10]

ब) जाहिरातीची माध्यमे विषद करा. [10]

किंवा

अ) किंमत निश्चितीवर परिणाम करणारे घटक विषद करा.

ब) वेब (Web) जाहिरातीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) बाजारपेठ विभागणी म्हणजे काय ? बाजारपेठ विभागणीचे विविध आधार विषद करा.[20]

किंवा

‘ग्राहक अध्ययन’ म्हणजे काय ? ग्राहक अध्ययनाचे घटक व सामान्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) वस्तू जीवनचक्र
- ब) अभिवृत्तीची कार्ये
- क) अभिप्रेरणाची संकल्पना
- ड) विक्रयवृद्धीचे महत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3396

[Total No. of Pages : 12

[5419]-Ext.-712

M.Com. (For External) (Old)

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

Specialized area in accounting & Business tax assessment & planning

(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Read all the questions very carefully before attempting the same.
- 4) Use of calculator is allowed.
- 5) Applicable for students registered before June 2017.

Q1) From the Balance Sheet and Receipts and Payments Account of Rakshak Hospital, Pune you are required to prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31st March 2018 and the balance Sheet as on that date after considering the adjustments given. [20]

Balance Sheet as on 1.4.2017

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Fund	20,08,000	Cash in hand	12,000
Medicines bill unpaid	12,000	Cash at bank	24,000
		Land and building	16,00,000
		Furniture	1,40,000
		Equipments	2,40,000
		Outstanding Subscription	4,000
	<u>20,20,000</u>		<u>20,20,000</u>

P.T.O.

Receipts and Payments Account for the year ended 31st March 2018

Dr.

Cr.

Receipts	Amount in Rs.	Amount in Rs.	Payments	Amount in Rs.	Amount in Rs.
To Balance b/d			By Medicines		1,04,000
Cash in hand	12,000				
Cash at bank	<u>24,000</u>	36,000			
To Subscription (Includes Rs.2,000 received for previous year)		2,60,000	By Salaries		2,20,000
To Donation		88,000	By Equipment purchased		40,000
To Sale of Furniture (Book Value Rs. 30,000)		40,000	By General Expenses		17,200
To Life Membership Fees		50,000	By Balance c/d:		
			Cash in hand		30,800
			Cash at bank		62,000
		<u>4,74,000</u>			<u>4,74,000</u>

Additional Information:

- i) Outstanding subscription for the year 2017-18 is Rs. 24,000.
- ii) Capitalize the amount of Life Membership fees.
- iii) Outstanding Salary Rs. 24,000.
- iv) Depreciate Land and Building by Rs. 40000 and Equipment by Rs. 60,000.

OR

Nirmiti Builder took a contract to construct a bridge. The value of the contract is Rs. 12,00,000 and the work commenced on 1.4.2017. The details of the contract are as follows:

	[20] Rs.
Value of Plant purchased	60,000
Wages paid	3,40,000
Materials issued at site	3,36,000
Direct Expenses	8,000
General Overheads apportioned	32,000
Wages Accrued as on 31.3.2018	2,800
Material at site as on 31.3.2018	4,000
Direct Expenses accrued as on 31.3.2018	1,200
Work not yet certified	24,000

Cash received being 80% of work certified Rs. 6,00,000. Life of the Plant purchased is 5 years and the scrap value is Nil.

Prepare a Contract Account of the year ended 31st March 2018.

- Q2)** The Balance Sheet of P Ltd. and Q Ltd. as on 31st March 2018 is as follows:
A new company was formed named R Ltd. for purchasing the business of the above two companies as on that date. [20]

Balance sheets as on 31st March 2018.

Liabilities	P Ltd Rs.	Q Ltd. Rs.
Share Capital		
6,000 Shares of Rs. 10 each	60,000	-
3,200 Shares of Rs. 10 each	-	32,000
Reserves and Surplus		
General Reserve	32,000	-
Profit and Loss A/c	8,000	8,000
Secured Loan		
5% Debentures	-	24,000
Current Liabilities and Provision		
Creditors	30,000	12,800
Total	<u>1,30,000</u>	<u>76,800</u>
Assets		
Fixed Assets		
Buildings	42,000	24,000
Machinery	10,000	6,000
Motor Vehicles	4,000	-
Current Assets		
Stock	24,000	31,200
Debtors	32,800	8,400
Cash	17,200	7,200
Total	<u>1,30,000</u>	<u>76,800</u>

The following are the terms of purchase of the business.

- a) Goodwill of P. Ltd. and Q Ltd. is to be valued at Rs. 32,000 and Rs. 12,000 respectively.
 - b) All the assets and Liabilities of P. Ltd. are to be taken at their book values except Motor Vehicle which is valued at Rs. 12,000.
 - c) All the Assets of Q Ltd. are to be taken over at their book values except Debtors and Cash but not the liabilities.
 - d) The Debentures of Q Ltd. are to be discharged at a premium of 5% by issuing them 9% Debentures of R Ltd. as part payment of purchase consideration.
 - e) The balance of purchase price to Q Ltd. and entire purchase price to P Ltd. is paid in Rs. 10 fully paid equity shares of R Ltd.
- You are required to prepare :
- i) Statement of Purchase Consideration
 - ii) Ledger Accounts in the books of P Ltd.

OR

The Metro Link Roadways Ltd. Pune was registered with the Nominal Capital of Rs. 5,00,000 divided into 5,000 shares of Rs. 100 each. The ledger balances of the company on 31st March 2018 were as follows. Prepare Operating and Profit and Loss A/c and a Balance Sheet as on the date. [20]

Particulars	Rs.
Share Capital	5,00,000
5% Debentures	2,50,000
Debenture Interest	6,250
Final Dividend paid for 2016-17	50,000
Motor Vehicles	75,000
Traffic Earnings	3,00,000
Insurance	37,500
Debtors	12,500
Bad Debts	1,000
Driver's Wages	20,000
Printing and Stationery	2,000
Stock of fuel on 1.4.2017	20,000
Purchases of fuel	25,000
Taxes	2,500
Profit and Loss A/c (Credit Balance)	2,00,000
Stock of Tyres on 1.4.2017	17,500
Purchases of Tyres	15,000
Sundry Creditors	14,250
Goodwill	3,00,000
Bills Receivable	12,500
Bills Payable	22,500
Cash at bank	12,500
Cash in hand	2,500

Additional information

- The Stock of fuel on 31.3.2018 was Rs. 15,000 and Stock of Tyres was Rs. 10,000.
- Insurance prepaid is Rs. 7,500.
- Outstanding Driver's wages is Rs. 5,000.
- Depreciate Motor Vehicles @ 5% p.a.
- Interest Provided on Debentures for 6 months.

- Q3) a) Write Short Notes (Any Two) [10]**
- i) Tax Deducted at Source
 - ii) Accounting treatment for Excise Duty
 - iii) Booking of Expenses and Making Payment
 - iv) Capital Goods
- b) Explain in detail good exempted under Service tax under the Exemption Notification. [10]

OR

- b) Compute the Net wealth of Mr. Z as on 31-3-2015, he is engaged in business. [10]
- i) Land acquired in 1973 (it may be used for construction of any building) situated within 6 kilometers from Amritsar Rs. 60,00,000
 - ii) Urban land on which construction not permitted Rs. 12,00,000
 - iii) Urban land held as stock-in-trade and which was acquired on June 1st 1999 for Rs. 20,00,000
 - iv) Urban land which is still unused held by him for industrial purposes and which was acquired on 1st April 2007 for Rs. 7,00,000
 - v) Factory building Rs. 23,00,000
 - vi) Cash in hand Rs. 1,80,000
 - vii) Motor car used for personal purposes Rs. 4,50,000
 - viii) He has also taken loan for purchase of motor car amount outstanding Rs. 1,80,000.

Q4) Mahesh Co-operative society (other than consumer co-operative society) derives the income for financial year ending 31-3-2018 under various heads:[20]

- a) Income from banking business Rs. 35,000
- b) Income from cottage industry Rs. 40,000
- c) Income from marketing agriculture produce grown by members Rs. 34,000
- d) Profits and gains of other business Rs. 1,60,000
- e) Interest and dividend from other co-operative society Rs. 40,000
- f) collective disposal of labour Rs.20,000
- g) Income from house property 1,20,000

Compute the taxable income and tax liability of mahesh Co-operative society for the assessment year 2018-19.

OR

Y Ltd., a domestic company in which public are substantially interested, is engaged in the manufacture and sale of cement. The profit and loss account for the year ended 31-3-2017 shows the profit of Rs.36,00,000 which was arrived after taking into account the following items of income and expenditure:

- a) Dividend received from domestic company Rs.60,000
- b) Expenditure incurred in connection with issue of additional share capital in the year Rs.20,000
- c) Interest of Rs.3,70,000 debited to the profit and loss account is made up as under.
 - i) Interest payable to debenture holders Rs. 40,000
 - ii) Interest payable to XYZ Ltd. Rs. 50,000
 - iii) Interest of Fixed Deposits paid Rs. 60,000
 - iv) Interest of Bank OD Rs. 2,20,000
- d) Penal interest paid to state Government for delay in payment of Cess Rs. 12,000
- e) Depreciation debited to profit and loss account Rs. 8,95,000 but depreciation permissible under Income tax Act Rs. 7,45,000
- f) Donation to National Relief Fund Rs. 25,000

Compute the taxable income of the company for the assessment year 2018-19.

Q5) Write Short Notes (any 4)

[20]

- a) Demerits of VAT
- b) Advantages of custom duties
- c) Registration procedure under Excise Act
- d) Computation of income of charitable trust
- e) Types of Assessment under Income tax Act
- f) Tax planning for income tax

Total No. of Questions : 5]

P3396

[5419]-Ext.-712

M.Com. (For External) (GST) (New)

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

Specialized area in accounting & Business Tax Assessment & Planning

(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group - A)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Read all the questions very carefully before attempting the same.*
- 4) Use of calculator is allowed.*
- 5) Applicable for students registered before June 2017.*

Q1) From the Balance Sheet and Receipts and Payments Account of Rakshak Hospital, Pune you are required to prepare Income and Expenditure Account for the year ending 31st March 2018 and the Balance Sheet as on the date after considering the adjustments given. **[20]**

Balance Sheet as on 1.4.2017

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Capital Fund	20,08,000	Cash in hand	12,000
Medicines bill unpaid	12,000	Cash at bank	24,000
		Land and building	16,00,000
		Furniture	1,40,000
		Equipments	2,40,000
		Outstanding Subscription	4,000
	20,20,000		20,20,000

Receipts and Payments Account for the year ended 31st March 2018

Dr.

Cr.

Receipts	Amount in Rs.	Amount in Rs.	Payments	Amount in Rs.	Amount in Rs.
To Balance b/d			By Medicines		1,04,000
Cash in hand	12,000				
Cash at bank	24,000	36,000			
To Subscription (Includes Rs.2,000 received for previous year)		2,60,000	By Salaries		2,20,000
To Donation		88,000	By Equipment purchased		40,000
To Sale of Furniture (Book Value Rs. 30,000)		40,000	By General Expenses		17,200
To Life Membership Fees		50,000	By Balance c/d:		
			Cash in hand		30,800
			Cash at bank		62,000
		4,74,000			4,74,000

Additional Information:

- a) Outstanding subscription for the year 2017-18 is Rs. 24,000.
- b) Capitalize the amount of Life Membership fees.
- c) Outstanding Salary Rs. 24,000.
- d) Depreciate Land and Building by Rs. 40,000 and Equipment by Rs. 60,000.

OR

Nirmiti Builder took a contract to construct a bridge. The value of the contract is Rs. 12,00,000 and the work commenced on 1.4.2017. The details of the contract are as follows:

	[20] Rs.
Value of Plant purchased	60,000
Wages paid	3,40,000
Materials issued at site	3,36,000
Direct Expenses	8,000
General Overheads apportioned	32,000
Wages Accrued as on 31.3.2018	2,800
Material at site as on 31.3.2018	4,000
Direct Expenses accrued as on 31.3.2018	1,200
Work not yet certified	24,000

Cash received being 80% of work certified Rs. 6,00,000. Life of the Plant purchased is 5 years and the scrap value is Nil.

Prepare a Contract Account of the year ended 31st March 2018.

- Q2)** The Balance Sheet of P Ltd. and Q Ltd. as on 31st March 2018 is as follows:
A new company was formed named R Ltd. for purchasing the business of the above two companies as on that date. [20]

Balance sheets as on 31st March 2018.

Liabilities	P Ltd Rs.	Q Ltd. Rs.
Share Capital		
6,000 Shares of Rs. 10 each	60,000	-
3,200 Shares of Rs. 10 each	-	32,000
Reserves and Surplus		
General Reserve	32,000	-
Profit and Loss A/c	8,000	8,000
Secured Loan		
5% Debentures	-	24,000
Current Liabilities and Provision		
Creditors	30,000	12,800
Total	<u>1,30,000</u>	<u>76,000</u>
Assets		
Fixed Assets		
Buildings	42,000	24,000
Machinery	10,000	6,000
Motor Vehicles	4,000	-
Current Assets		
Stock	24,000	31,200
Debtors	32,800	8,400
Cash	17,200	7,200
Total	<u>1,30,000</u>	<u>76,800</u>

The following are the terms of purchase of the business.

- a) Goodwill of P. Ltd. and Q Ltd. is to be valued at Rs. 32,000 and Rs. 12,000 respectively.
- b) All the assets and Liabilities of P. Ltd. are to be taken at their book values except Motor Vehicle which is valued at Rs. 12,000.
- c) All the Assets of Q Ltd. are to be taken over at their book values except Debtors and Cash but not the liabilities.
- d) The Debentures of Q Ltd. are to be discharged at a premium of 5% by issuing them 9% Debentures of R Ltd. as part payment of purchase consideration.
- e) The balance of purchase price to Q Ltd. and entire purchase price to P Ltd. is paid in Rs. 10 fully paid equity shares of R Ltd.
You are required to prepare :
 - i) Statement of Purchase Consideration
 - ii) Ledger Accounts in the books of P Ltd.

OR

The Metro Link Roadways Ltd. Pune was registered with the Nominal Capital of Rs. 5,00,000 divided into 5,000 shares of Rs. 100 each. The ledger balances of the company on 31st March 2018 were as follows. Prepare Operating and Profit and Loss A/c and a Balance Sheet as on the date. [20]

Particulars	Rs.
Share Capital	5,00,000
5% Debentures	2,50,000
Debenture Interest	6,250
Final Dividend paid for 2016-17	50,000
Motor Vehicles	75,000
Traffic Earnings	3,00,000
Insurance	37,500
Debtors	12,500
Bad Debts	1,000
Driver's Wages	20,000
Printing and Stationery	2,000
Stock of fuel on 1.4.2017	20,000
Purchases of fuel	25,000
Taxes	2,500
Profit and Loss A/c (Credit Balance)	2,00,000
Stock of Tyres on 1.4.2017	17,500
Purchases of Tyres	15,000
Sundry Creditors	14,250
Goodwill	3,00,000
Bills Receivable	12,500
Bills Payable	22,500
Cash at bank	12,500
Cash in hand	2,500

Additional Information:

- The Stock of fuel on 31.3.2018 was Rs. 15,000 and Stock of Tyres was Rs. 10,000.
- Insurance prepaid is Rs. 7,500.
- Outstanding Driver's wages is Rs. 5,000.
- Depreciate Motor Vehicles @ 5% p.a.
- Interest Provided on Debentures for 6 months.

- Q3) a) Write Short Notes (Any Two) [10]**
- i) Tax Deducted at Source
 - ii) Accounting treatment for Excise Duty
 - iii) Booking of Expenses and Making Payment
 - iv) Capital Goods
- b) Explain in detail good exempted under GST under the Exemption Notification. [10]

OR

- b) Explain in detail exemption for charitable trust under Income Tax.

Q4) Mahesh Co-operative society (other than consumer co-operative society) derives the income for financial year ending 31-3-2018 under various heads:[20]

- a) Income from banking business Rs. 35,000
- b) Income from cottage industry Rs. 40,000
- c) Income from marketing agriculture produce grown by members Rs. 34,000
- d) Profits and gains of the business Rs. 1,60,000
- e) Interest and dividend from other co-operative society Rs. 40,000
- f) collective disposal of labour Rs.20,000
- g) Income from house property 1,20,000

Compute the taxable income and tax liability of mahesh Co-operative society for the assessment year 2018-19.

OR

Y Ltd., a domestic company in which public are substantially interested, is engaged in the manufacture and sale of cement. The profit and loss account for the year ended 31-3-2017 shows the profit of Rs.36,00,000 which was arrived after taking into account the following items of income and expenditure:

- a) Dividend received from domestic company Rs.60,000
- b) Expenditure incurred in connection with issue of additional share capital in the year Rs.20,000
- c) Interest of Rs.3,70,000 debited to the profit and loss account is made up as under.
 - i) Interest payable to debenture holders Rs. 40,000
 - ii) Interest payable to XYZ Ltd. Rs. 50,000
 - iii) Interest of Fixed Deposits paid Rs. 60,000
 - iv) Interest of Bank OD Rs. 2,20,000

- d) Penal interest paid to state Government for delay in payment of Cess Rs. 12,000
- e) Depreciation debited to profit and loss account Rs. 8,95,000 but depreciation permissible under Income tax Act Rs. 7,45,000
- f) Donation to national Relief Fund Rs. 25,000

Compute the taxable income of the company for the assessment year 2018-19.

Q5) Write Short Notes (any 4)

[20]

- a) Composition scheme under GST
- b) Reverse charge mechanism under GST
- c) Registration under GST
- d) Interest payable under section 234C
- e) Types of Assessment under Income tax Act
- f) Tax planning for income tax

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3397

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-713

M.Com. (Part - I) (For External)

E - SECURITY AND CYBER LAWS AND LAWS REGULATIONS TO COPY RIGHTS & DESIGN

Commercial Laws and Practices

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain computer crimes and attacks on computer system. **[20]**

OR

Explain cyber law, What are the requirements and legal aspects of E-contract.

Q2) Explain the major types of security problem. **[20]**

OR

Explain the information Technology Act 2002 (Part II)

Q3) Explain Copyright. What are the objectives and characteristics of Copyright?**[20]**

OR

What is Geographical Indications? Explain the Legal provisions. Procedure for and duration of Registration of Geographical Indication.

Q4) State the provision of Design Act 2000, With reference to Infringement (Piracy) of Registered Design (Sec22) and its remedies **[20]**

OR

Define the term. 'New Plant Variety'. Describe the right of farmers under the protection of Plant Varieties and Farmers Rights Act, 2001.

P.T.O.

Q5) Write short Notes on (Any four)

[20]

- a) Protecting E-commerce system
- b) Security Tool : password
- c) Digital Signature Certificate
- d) International Copyright
- e) Rights and Privileges of Breeders and researchers
- f) Infringement of Copyright
- g) Registration of Copyright
- h) Surrender and revocation of Certificate

Total No. of Questions : 5]

P3397

[5419]Ext.-713

M.Com. (Part - I) (For External)
E - SECURITY AND CYBER LAWS AND LAWS
REGULATIONS TO COPY RIGHTS & DESIGN
Commercial Laws and Practices
(2015 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) संगणकीय गुन्हे आणि संगणक प्रणाली वरील हल्ले स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सायबर कायदा स्पष्ट करा. ई-कराराच्या आवश्यकता व कायदेशीर बाबी कोणत्या ?

प्रश्न 2) सिक््युरिटीच्या प्रमुख समस्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

माहितीतंत्रज्ञान कायदा 2002 (पार्ट II) स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) मुद्रणाधिकार स्पष्ट करा. मुद्रणाधिकाराची उद्दिष्ट्ये आणि वैशिष्ट्ये कोणती? [20]

किंवा

भौगोलिक चिन्ह म्हणजे काय ? भौगोलिक चिन्हांच्या संदर्भात कायदेशीर तरतूदी, नोंदणीपध्दत आणि मुदत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) नोंदणी केलेल्या आराखड्याच्या याचेगिरी संदर्भात आराखडा कायदा, 2000 (कलम -22) अंतर्गत चर्चा करा व त्यावरील उपाय सांगा. [20]

किंवा

“नवीन रोपे नमुना” म्हणजे काय? रोपाचे नमुने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, 2001 अंतर्गत शेतकऱ्यांच्या हक्काचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) ई-कॉमर्स प्रणालीचे संरक्षण
- ब) संरक्षण साधन : पासवर्ड (Password)
- क) डिजीटल स्वाक्षरी प्रमाणपत्र
- ड) आंतरराष्ट्रीय मुद्रणाधिकार
- इ) उत्पादक आणि संशोधक यांचे हक्क आणि अधिकार
- फ) मुद्रणाधिकाराचे उल्लंघन
- ग) मुद्रणाधिकाराची नोंदणी
- ह) प्रमाणपत्र समर्पण व रद्द करणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3398

[Total No. of Pages :3

[5419]Ext.-714
M.Com. (For External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

108 : Cost Control & Cost Systems (Paper - II)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is cost reduction and cost control? Distinguish between cost reduction and cost control. **[20]**

OR

What is uniform costing. Explain its advantages and disadvantages.

Q2) Ambika condiments bring out 2 products "HASHI" and "RUSHI" which are popular in market. The management has the option to alter the sales-mix of the 2 products from out of the following combinations :

Option	HASHI (Units)	RUSHI(Units)
I	800	600
II	1600	-
III	-	1300
IV	1100	500

The per unit production cost / sales data are :

	HASHI (Units)	RUSHI (Units)
Direct material (Rs.)	25	30
Direct Labour (Hours)	10	12

P.T.O.

Variable factory overhead is 100% of direct labour cost for both products.

Selling price : HASHI Rs. 75 & RUSHI Rs. 90.

Labour rate is Rs. 2 per hour.

Common fixed overhead for both products Rs. 10,000.

You are required to : [20]

- a) Prepare a marginal cost statement for the two products; and
- b) Evaluate the options and identify the most profitable sales-mix.

Q3) Explain in the various basis of apportionment of various overheads. [20]

OR

What is responsibility accounting? Explain the centre of control.

Q4) Prepare a flexible budget for overheads on the basis of the following data. Ascertain the overhead rates at 50% , 60% and 70% capacity. [20]

Particulars	At 60% capacity Rs.
Variable overheads:	
Indirect material	6,000
Indirect labour	18,000
Semi-variable overheads:	
Electricity (40% fixed and 60% variable)	30,000
Repairs (80% fixed and 20% variable)	3,000
Fixed overheads:	
Depreciation	16,500
Insurance	4,500
Salaries	15,000
Total overheads:	93,000
Estimated direct labour hours	1,86,000

Q5) a) From the following particulars, Calculate material [10]

- i) Material Price Variance,
- ii) Material Usage Variance and
- iii) Material Cost Variance:

Standard : Material for 70 kg of finished products 100kg and price of materials Re. 1 per kg.

Actual : output 2,10,000 kg, materials used 2,80,000 kg and cost of materials Rs. 2,52,000.

b) Write short notes (Any two). [10]

- i) Zero base budget
- ii) Differential cost
- iii) Value analysis
- iv) Management information system.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3399

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-715
M.Com. (Part - I) (For External)
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
Organisation and Management of Co-operative Business
(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Explain in detail the principles of co-operative management. **[20]**

OR

What is professionalisation of co-operative management? Explain the problems in making the professionalisation. of co-operative management in India.

Q2) Explain the importance of leadership in co-operative organisation state the drawbacks of leadership in co-operative organisation in India. **[20]**

OR

Discuss the comparative advantages and disadvantages of various structures of co-operative organisation.

Q3) Critically examine the role of National council for co-operative training in co-operative education and training. **[20]**

OR

What is job oriented co-operative training? What are its advantages?

Q4) Explain in detail the Divisional Level Organisational set-up of co-operative department in Maharashtra. **[20]**

OR

Discuss the duties and responsibilities of district Registrar of co-operative societies.

P.T.O.

Q5) Write short Notes (any two)

[20]

- a) Advantages of professionalisation of co-operative Management.
- b) Audit and taxation In co-operatives.
- c) District co-operative Union.
- d) Organisational structure of Co-operative Department at District level

Total No. of Questions : 5]

P3399

[5419]Ext.-715

M.Com. (Part - I) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Organisation and Management of Co-operative Business

(2015 Pattern) (Special Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) सहकारी व्यवस्थापनाची तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकरण म्हणजे काय ? भारतातील सहकारी व्यवस्थापनाचे व्यावसायिकरण करण्यामधील समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सहकारी संघटनेतील नेतृत्वाचे महत्व स्पष्ट करा. भारतातील सहकारी संघटनेच्या नेतृत्वातील दोष सांगा. [20]

किंवा

सहकारी व्यवस्थापनाच्या विविध रचनांची तुलनात्मक फायदे-तोट्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) राष्ट्रीय सहकारी प्रशिक्षण मंडळाच्या सहकार शिक्षण व प्रशिक्षणातील भूमिकेचे टिकात्मक परीक्षण करा. [20]

किंवा

रोजगाराभिमुख सहकार प्रशिक्षण म्हणजे काय ? त्याचे फायदे कोणते आहेत ?

प्रश्न 4) महाराष्ट्रातील विभागीय स्तरावरील सहकार खात्याची संघटन रचना सविस्तर स्पष्ट करा.[20]

किंवा

सहकारी संस्था जिल्हा निबंधकाची कर्तव्य आणि जबाबदाऱ्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) सहकार व्यवस्थापनाच्या व्यावसायिकरणाचे फायदे
- ब) सहकारी संस्थामध्ये अंकेक्षण आणि कर आकारणी
- क) जिल्हा सहकारी संघ
- ड) जिल्हा स्तरावरील सहकार खात्याची संघटन रचना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3400

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-716
M.Com. (Part - I) (For External)
BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT
Modern Business Practices (112)
(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the organization structure, importance & objectives of Maratha chamber of commerce. **[20]**

OR

Explain the organization and functions of public enterprises and Public utilities.

Q2) Explain the nature & characteristics of Agricultural Business in India. **[20]**

OR

Explain the following schemes of support for women entrepreneur in Maharashtra.

- a) Tejaswini Rural women Empowerment Programme
- b) Rajarshree Shahu Maharaj Swayamrozgar Programme

Q3) What is 'Industrial Environment'? Explain the importance of foreign investment, foreign technology and MNC's global environment. **[20]**

OR

Explain the role of financial institutions in growth of capital market in India.

Q4) What is 'Environmental Analysis'? Explain the different techniques and Limitations of 'Environmental Analysis'. **[20]**

OR

Explain in detail the entrepreneurial career of Big Bazar founder Bhavarlal Jain

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any two)

[20]

- a) Confederation of Indian Industries (CII)
- b) Problems and prospects of Agricultural Business
- c) Growth of industries in Public & Private sectors in India.
- d) Competition's analysis.

Total No. of Questions : 5]

P3400

[5419]Ext.-716

M.Com. (Part - I) (For External)
BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Modern Business Practices (112)
(2015 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) मराठा वाणिज्य मंडळाची रचना, महत्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘सार्वजनिक उद्योग’ व ‘सार्वजनिक सेवा’ यांचे संघटन आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतातील कृषी व्यवसायाचे स्वरूप व गुणवैशिष्टे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

महाराष्ट्रातील महिला उद्योजकाना सहाय्य करणाऱ्या खालील योजना स्पष्ट करा.

- अ) तेजस्वीनी ग्रामीण महिला सक्षमीकरण कार्यक्रम
ब) राजर्षी शाहू महाराज स्वयंरोजगार योजना

प्रश्न 3) ‘औद्योगिक पर्यावरण’ म्हणजे काय? परकिय गुंतवणूक, परकिय तंत्रज्ञान आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे जागतिक पर्यावरण यांचे महत्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतातील प्रतिभूती बाजारांच्या वाढीत वित्तिय सस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'पर्यावरण विश्लेषण म्हणजे काय? पर्यावरण विश्लेषणाची तंत्रे सांगून त्यांच्या मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बिग बाजाराचे संस्थापक भवरलाल जैन यांची उद्योजकिय कारकिर्द सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) भारतीय उद्योगांचा महासंघ
- ब) भारतीय कृषी व्यवसायाच्या समस्या व भवितव्य
- क) भारतातील सार्वजनिक व खाजगी क्षेत्रातील उद्योगाची वाढ
- ड) स्पर्धा विश्लेषण

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P3659

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-717

M.Com (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

**Business Ethics and Professional Values & Knowledge Management
(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group-F)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right, indicate full marks.*
- 3) *Important : Section - I and Section - II should be written in the same answer book.*

SECTION - I

BUSINESS ETHICS AND PROFESSIONAL VALUES

Q1) Define the terms 'Business Ethics' and 'Professional Values'. Explain their importance in Modern Business. **[15]**

OR

Explain in detail Ethical and Un-Ethical practices in Employment.

Q2) Define Corporate Governance. Explain the Principles and Ethical duties of Corporate Governance. **[15]**

OR

State the importance and relevance of trusteeship principle in Modern Business.

Q3) Write short notes on : (any two) **[20]**

- a) Importance of Change Management
- b) Corporate Social Responsibility.
- c) Ethical Practices in Advertising
- d) Strategic approach towards Changing Business Environment.

P.T.O.

SECTION - II

ELEMENTS OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

Q4) State the meaning of Knowledge Management. Explain the types of Knowledge Management. **[15]**

OR

What is Organizational Learning? Explain the elements and types of Organizational Learning.

Q5) Explain in detail the tools of Knowledge Management. **[15]**

OR

What is Organizational Culture? Explain the features and functions of Organizational Culture.

Q6) Write short notes on: (any two) **[20]**

- a) Evolution of Knowledge Management
- b) Drives of Organizational Learning.
- c) Change Management Strategies.
- d) Typologies of Organizational Culture.

Total No. of Questions : 6]

P3659

[5419]-Ext.-717

M.Com (Part - I) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Business Ethics and Professional Values & Knowledge Management

(2015 Pattern) (Special Paper - II) (Group-F)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.
4) विभाग - 1 व विभाग - 2 ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

विभाग - I

व्यवसाय नीती आणि व्यावसायिक मुल्ल्ये

प्रश्न 1) 'व्यावसायिक नीतिशास्त्र' व 'व्यावसायिक मूल्ये' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. आधुनिक व्यवसायात त्याचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

रोजगारातील नैतिक व अनैतिक पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कॉर्पोरेट प्रशासनाची व्याख्या द्या. कॉर्पोरेट प्रशासनाची तत्वे आणि नैतिक कर्तव्ये स्पष्ट करा. [15]

किंवा

'आधुनिक व्यवसायातील विश्वस्थतेची तत्वे' यांचे महत्व आणि उपयुक्तता विशद करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) बदल व्यवस्थापनाचे महत्व
ब) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी
क) जाहिरातींच्या नैतिक पद्धती
ड) बदलणाऱ्या व्यवसायातील वातावरणाशी संबंधित धोरणात्मक दृष्टिकोन

विभाग - II

ज्ञान व्यवस्थापनाची मुलतत्वे

प्रश्न 4) ज्ञान व्यवस्थापनाचा अर्थ सांगा. ज्ञान व्यवस्थापनाचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘संघटनात्मक अध्ययन’ म्हणजे काय? संघटनात्मक अध्ययनातील घटक आणि प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) ज्ञान व्यवस्थापनाचे साधने सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘संघटनात्मक संस्कृती’ म्हणजे काय? संघटनात्मक संस्कृतीचे वैशिष्ट्ये आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

अ) ज्ञान व्यवस्थापन उत्क्रांती

ब) संघटनात्मक अध्ययनाची गती

क) बदल व्यवस्थापनाचे धोरण

ड) संघटनात्मक संस्कृतीच्या ठराविक पद्धती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3401

[Total No. of Pages : 3

[5419]Ext.-718
M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Central Banking and Monetary Policy
(2015 Pattern) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define central Banking. Explain evolution of central Banking. **[20]**

OR

Explain function's of Reserve Bank of India as a currency authority.

Q2) Explain role of Reserve Bank of India in priority sector advances. **[20]**

OR

Explain control over Management of Commercial. Bank's of Reserve Bank of India in Para banking activities.

Q3) Explain difference between bank and Non-banking Financial Companies (NBFCs). **[20]**

OR

What is Money supply? Explain Money supply Measures of the Reserve Bank of India.

Q4) Define Monetary Policy. Explain objectives of Monetary Policy. **[20]**

OR

Explain Instruments of Monetary Policy of Reserve Bank of India.

Q5) Write short notes on (any Two) **[20]**

- a) Management of Public debt.
- b) Reserve Bank of India and export credit.
- c) Concept of high powered money.
- d) Recent changes in monetary policy announced by R.B.I.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3401

[5419]Ext.-718

M.Com. (Part - I) (For External)
ADVANCED BANKING AND FINANCE
Central Banking and Monetary Policy
(2015 Pattern) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) मध्यवर्ती बँकेची व्याख्या द्या. मध्यवर्ती बँकेची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

चलन निर्गमित करणारी अधिसत्ता म्हणून भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) प्राधान्य क्षेत्र अग्रीमांमधील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

समांतर बँक व्यवसायातील व्यापारी बँकांच्या व्यवस्थापनावरील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे नियंत्रण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) बँका आणि बँकेतर वित्तीय संस्थांमधील फरक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

पैशाचा पुरवठा म्हणजे काय? पैशाच्या पुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची मापने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) चलनविषयक धोरणाची व्याख्या द्या. चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारतीय रिझर्व्ह बँकेची चलनविषयक धोरणाची साधने स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन) [20]

- अ) सार्वजनिक कर्जाचे व्यवस्थापन
- ब) भारतीय रिझर्व्ह बँक आणि निर्यात पतपूर्वठा
- क) उच्च शक्ती पैशाची संकल्पना
- ड) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने चलनविषयक धोरणामध्ये जाहीर केलेले अलिकडील काळातील बदल

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3402

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-719

M.Com. (Part - I) (For External)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - II)

Customer Relationship Management and Retailing

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'CRM'. Explain the factors responsible for growth of CRM. **[20]**

OR

What is 'Relationship Marketing'? Explain the role of Relationship Marketing in Services Marketing.

Q2) Define the term 'Retailing'. Explain the importance & types of Retailing. **[20]**

OR

Explain in detail the important CRM softwares.

Q3) What is 'Customer Profitability'? Explain in detail the Customer classification based on profitability. **[20]**

OR

Explain in detail the challenges of CRM Implementation & importance of Customer satisfaction.

Q4) Explain in detail the concepts CRM Benefit, CRM cost and CRM value. **[20]**

OR

What is 'Store Design' and 'Store Layout'? Explain in detail the various types of Store Layout.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Four)

[20]

- a) Customer Retention Management
- b) Relationship Marketing and Marketing Strategy
- c) e-CRM in Business
- d) Customer Experience Management
- e) Employee Organisation Relationship
- f) Customer Lifetime value

Total No. of Questions : 5]

P3402

[5419]-Ext.-719

M.Com. (Part - I) (For External)

ADVANCED MARKETING (Special Paper - II)

Customer Relationship Management and Retailing

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाच्या वाढीवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'संबंध विपणन' म्हणजे काय? सेवा विपणनामध्ये संबंध विपणनाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'किरकोळ विक्री' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. किरकोळ विक्रीचे महत्व व प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची महत्वाची सॉफ्टवेअर्स सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 'ग्राहक नफा क्षमता' म्हणजे काय? नफाक्षमतेवर आधारित ग्राहकांचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

ग्राहक संबंध व्यवस्थापन अंमलबजावणीतील आव्हाने व ग्राहक समाधानाचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन फायदे', 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन किंमत' आणि 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन मुल्य' या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

'दुकान आराखडा' आणि 'दुकान रचना' म्हणजे काय? दुकान रचनेचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) ग्राहक धारणा व्यवस्थापन
- ब) संबंध विपणन आणि विपणन व्यूहरचना
- क) व्यवसायातील ई-ग्राहक संबंध व्यवस्थापन
- ड) ग्राहक अनुभव व्यवस्थापन
- ई) कर्मचारी-संस्था संबंध
- फ) ग्राहक आजीवन मुल्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3403

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-801
M.Com. (Part - II) (For External)
BANKING AND FINANCE
Business Finance
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Business finance? Explain nature and scope of Business finance. **[20]**

OR

Define business finance. Explain private sources of business finance.

Q2) Define foreign direct investment. Explain need of foreign direct investment. **[20]**

OR

What is stock exchange? Explain functions of stock exchange.

Q3) Merchant bank is a part of financial services. Do you agree? Explain. **[20]**

OR

Define listing regulations. Explain advantages of listing regulations.

Q4) Explain functions and powers of securities and exchange board of India (SEBI). **[20]**

OR

Define mutual funds. Explain types of mutual funds.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two)

[20]

- a) Objectives of Mutual funds.
- b) Achievements of SEBI.
- c) Objectives of National stock exchange.
- d) Globalization and capital market.

Total No. of Questions : 5]

P3403

[5419]-Ext.-801
M.Com. (Part - II) (For External)
BANKING AND FINANCE
Business Finance
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यावसायीक वित्त पूर्वठा म्हणजे काय? व्यावसायीक वित्त पूर्वठ्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

व्यावसायीक वित्त पूर्वठ्याची व्याख्या द्या. व्यावसायीक वित्त पूर्वठ्याचे खासगी स्रोत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीची व्याख्या द्या. परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूकीची गरज स्पष्ट करा. [20]

किंवा

रोखे बाजार म्हणजे काय? रोखे बाजाराची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) वित्तीय सेवांचा मर्चंट बँक हा एक भाग आहे. तुम्ही सहमत आहात का? स्पष्ट करा. [20]

किंवा

सूची विषयक नियमनाची व्याख्या द्या. सूची विषयक नियमनाचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) सेबीची कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

परस्पर निधीची व्याख्या द्या. परस्पर निधीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) परस्पर निधीची उद्दिष्टे
- ब) सेबीचे यश
- क) राष्ट्रीय रोखे बाजाराची उद्दिष्टे
- ड) जागतिकीकरण आणि भांडवल बाजार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3404

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-802

M.Com. (Part - II) (For External)

(202 - A) : RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2015 Pattern) (Compulsory Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is 'Business Research'? Explain the needs, Objectives & nature of Business Research. **[20]**

OR

Discuss the importance & types of Research in detail.

Q2) Define the term 'Research Design'. Explain the Classification, need & steps in Research Design. **[20]**

OR

Elaborate the sources of Data collections in Research.

Q3) Define the term Hypothesis. Explain the features & types of 'Good Hypothesis. **[20]**

OR

What is 'Research Problem'? State the techniques involved in defining Research Problem.

Q4) What is Sampling Explain the various methods & Importance of Sampling. **[20]**

OR

Explain the concept 'Literature Review' Concept mapping in Research.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes on (Any Two)

[20]

- a) Questionnaire Designing, Advantages & Limitations
- b) Processing & Analysis of Data
- c) Formulation of Project Report
- d) Sources of Business Information & Data

Total No. of Questions : 5]

P3404

[5419]-Ext.-802

M.Com. (Part - II) (For External)

(202 - A) : RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2015 Pattern) (Compulsory Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

प्रश्न 1) व्यवसाय संशोधन म्हणजे काय? व्यवसाय संशोधनाची गरज उद्दिष्टे व स्वरूप स्पष्ट करा. [20]
किंवा

संशोधनाचे महत्व व संशोधन प्रकाराची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) संशोधन आराखडा या संकल्पनेची व्याख्या द्या. संशोधन आराखड्याचे वर्गीकरण गरज व पायऱ्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

संशोधनातील माहिती संकलनाच्या स्रोतांच्या तपशील द्या.

प्रश्न 3) 'गृहितकृत्य' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. चांगल्या गृहितकृत्याची वैशिष्ट्ये व प्रकार स्पष्ट करा. [20]
किंवा

संशोधन समस्या म्हणजे काय? संशोधन समस्या प्रक्रियेतील तंत्रे विशद करा.

प्रश्न 4) नमुना निवड म्हणजे काय? नमुना निवडीच्या विविध पध्दती व महत्व सांगा. [20]
किंवा

संशोधनातील संदर्भ साहित्य आढावा व मॅपींग या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा द्या. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) प्रश्नावली निर्माती, फायदे व मर्यादा
- ब) माहिती तथ्ये पृथःकरण व प्रक्रिया
- क) प्रकल्प अहवाल मांडणी
- ड) व्यावसायिक माहिती व तथ्ये यांचे स्रोत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3405

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-803

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Industrial finance? Explain the External Sources of Industrial finance. **[20]**

OR

What is multinational Corporations? Explain the Performance and problems of multinational corporations.

Q2) What is Liberlization? Explain the effects of Liberlization on Indian Industry.**[20]**

OR

What is Industrial Development? Explain the Environment Policy and Regulations.

Q3) Explain the Future prospects of Information Technology Industry. **[20]**

OR

Explain the Labour policy reforms and its impact on Industries.

Q4) What is Information Technology? Explain the dimensions of Information Technology. **[20]**

OR

Explain the Indias export-import policy since 1990-91.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes (any two)

[20]

- a) Internal sources of Industrial finance
- b) Environmental problems
- c) Globalization
- d) Industrial Disputes

Total No. of Questions : 5]

P3405

[5419]-Ext.-803

M.Com. (Part - II) (For External)

INDUSTRIAL ECONOMIC ENVIRONMENT

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

प्रश्न 1) औद्योगिक वित्त म्हणजे काय? औद्योगिक वित्ताचे बाह्य स्रोत स्पष्ट करा. [20]

किंवा

बहुराष्ट्रीय महामंडळे म्हणजे काय? बहुराष्ट्रीय महामंडळाची कामगिरी आणि समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) उदारीकरण म्हणजे काय? उदारीकरणाचे भारतीय उद्योगावरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

औद्योगिक विकास म्हणजे काय? औद्योगिक पर्यावरणीय धोरणे आणि नियमने स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाचे भवितव्य स्पष्ट करा. [20]

किंवा

कामगार सुधारणा धोरण आणि त्याचा उद्योगांवरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) माहिती तंत्रज्ञान म्हणजे काय? माहिती तंत्रज्ञानाचे विविध पैलू स्पष्ट करा. [20]

किंवा

भारताचे 1990-91 पासूनचे आयात-निर्यात धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) औद्योगिक वित्ताचे अंतर्गत स्रोत
- ब) पर्यावरणीय समस्या
- क) जागतिकीकरण
- ड) औद्योगिक कलह

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3406

[Total No. of Pages : 2

[5419]-Ext.-804

M.Com. (Part - II) (For External)

**203 : ADVANCED AUDITING AND SPECIALIZED AREAS IN
AUDITING**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Describe the concepts Vouching, Verification and Valuation. Explain in brief the process and importance of Verification and Valuation in the Audit of a large scale organisation.

OR

What do you mean by 'Internal Control'? Explain the significance and evaluation of Internal Control Procedures.

Q2) Explain the various preliminaries of audit of a Limited Company.

OR

Explain the various aspects of Audit under Computerized Information System (CIS) Environment.

- Q3)** a) Explain the objectives and limitations of Audit Programme.
b) Write a note on Tax Audit u/s 44 AB.

OR

- a) Explain in brief audit of Share Capital transactions.
- b) Write a brief note on audit of a public sector undertaking.

Q4) Describe the concept 'Internal Audit'. Explain the nature, scope and objectives of Internal Audit.

OR

Explain the salient features and steps in bank Audit.

P.T.O.

Q5) Write notes on any four of the following :

- a) Relationship of auditing with other disciplines
- b) Role of Auditing and Assurance Standard Board in India
- c) Verification of compliance of Corporate Governance
- d) Audit Report of Cooperative Societies
- e) Special features of audit of Charitable Trusts
- f) Objectives of Government Audit

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3407

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-805

M.Com. (Part - II) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

**Laws Relating to International Business and WTO-Norms &
Practices (Special Paper - III)**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) Explain the Nature and Objectives of International Law. **[20]**

OR

Explain any two International Trade Theories.

Q2) Explain Environmental Impact Assessment under Indian Environment Protection Act. **[20]**

OR

Explain the International court of Justice and it's Jurisdiction.

Q3) Explain a Historical overview of GATT to WTO. **[20]**

OR

Discuss the WTO and Global Economic policy making.

Q4) Explain the special provisions relating to cinematograph films (Art-IV) and freedom of transit as per GATT. (Art-V). **[20]**

OR

Explain elements of dispute settlement. State implementations of Ruling under WTO dispute settlement mechanism.

P.T.O.

Q5) Write Short Notes (Any Four)

[20]

- a) Responsibilities & trans-national corporations under International Law
- b) United Nations conference-Stockholm
- c) International sale of Goods and related transactions
- d) Enforcement of foreign awards in India
- e) Structure of WTO
- f) International Trade and Human Rights
- g) Relevance of GATT
- h) Non Tariff Barriers (NTB)

Total No. of Questions : 5]

P3407

[5419]-Ext.-805

M.Com. (Part - II) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

Laws Relating to International Business and WTO-Norms &
Practices (Special Paper - III)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्वरूप आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे कोणतेही दोन सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतीय पर्यावरण संरक्षण कायद्या अंतर्गत (Environmental Impact Assesment) इनव्हॉरनमेंट इम्पॅक्ट असेसमेंट स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय न्यायालय आणि त्याचे अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) जागतिक व्यापार संघटनेच्या अनुषंगाने गॅट (GATT) चा ऐतिहासिक आढावा स्पष्ट करा. [20]

किंवा

जागतिक व्यापार संघटना व समग्र अर्थिक धोरण यावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) गॅट कायदा 1994 अंतर्गत सिनेमॅटोग्राफ फिल्मस (कलम चार) व संक्रमणाचे स्वातंत्र्य (कलम पाच) या बाबत देण्यात येणाऱ्या विशेष तरतूदी स्पष्ट करा. [20]

किंवा

कलह निवारणाचे घटक स्पष्ट करा जागतिक व्यापार संघटना कलह निवारणा संदर्भातील अंमलबजावणी यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[20]

- अ) आंतरराष्ट्रीय कायद्या अंतर्गत ट्रान्स नॅशनल कार्पोरेशनची जबाबदारी
- ब) युनायटेड नेशन्स कॉन्फरन्स-स्टॉकहोम
- क) आंतरराष्ट्रीय मालाची विक्री आणि त्याच्याशी संबंधित व्यवहार
- ड) परदेशी निर्णयाची भारतामध्ये अंमलबजावणी
- इ) जागतिक व्यापार संघटनेचा आराखडा
- फ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार व मानवी हक्क
- य) गॅट (GATT) कायद्याची सर्पकता
- र) नॉन टॅरिफ बैरिअर्स (NTB)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P 3408

[Total No. of Pages : 1

[5419] Ext- 806

M.Com (Part - II) (For External)

ADVANCED COST ACCOUNTING & COST SYSTEMS

Cost and Management Audit (Special Paper - III)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is cost audit. Explain the objectives of cost audit. **[20]**

OR

Define cost audit? Describe various concepts of cost audit.

Q2) Explain the appointment procedure of cost auditor. **[20]**

OR

State the liabilities of cost auditor.

Q3) What is cost audit programme? What are the contents of cost audit programme? **[20]**

OR

Write a detail note on cost audit working papers and notes.

Q4) What is management audit? Explain its nature and scope. **[20]**

OR

Explain the functions of management audit.

Q5) Write short notes (Any two). **[20]**

- a) Corporate service audit.
- b) Social audit of business enterprises.
- c) Verification cost records and reports.
- d) Distinction between notes and qualifications.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3409

[Total No. of Pages : 4

[5419] Ext. - 807

M.Com (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Credit and Banking System

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Answer should be precise and to the point.*

Q1) Give a outline of Institutional agricultural credit system in India. What are its challenges. **[20]**

OR

Explain the importance and features of agricultural credit in India.

Q2) Explain in detail the federal structure of co-operative credit in India. What are its problems? **[20]**

OR

Explain the need of integration of short term medium term and long term credit Co-operatives. What are the problems of integration of these institutions.

Q3) Evaluate the performance of district central co-op banks in agricultural credit since 1991. **[20]**

OR

"State Co-operative Bank is the leader of co-operative credit system in the state". Discuss

P.T.O.

Q4) Describe the progress of urban co-operative banks since 1991 in India. [20]

OR

Expalin in brief the progress of salary Earners co-operative credit societies since 1991. What are their problems?

Q5) Write short notes on (any two) [20]

- a) Non-agricultural credit co-operative societies.
- b) Problems of primary agricultural co-operative societies.
- c) Features of federal structure of credit co-operatives.
- d) Limitations of Instifutional credit in agriculture.

Total No. of Questions : 5]

P3409

[5419] Ext. - 807

M.Com (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Co-operative Credit and Banking System

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उत्तरे मूद्देसूद आणि संक्षिप्त असावीत.
4) उत्तरेकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भारतातील संस्थात्मक शेती पतपूरवठा व्यवस्थेची रूपरेषा द्या. तीची आव्हाने कोणती आहेत? [20]

किंवा

भारतातील शेती पतपूरवठ्याचे महत्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) भारतातील सहकारी पतपूरवठ्याची संघीय रचना सविस्तर स्पष्ट करा. तिच्या समस्या कोणत्या आहेत? [20]

किंवा

आधकालीन, मध्यमकालीन आणि दिर्घकालीन सहकारी पतसंस्थांच्या समन्वयाची गरज स्पष्ट करा. या संस्थांच्या समन्वयातील समस्या कोणत्या आहेत?

प्रश्न 3) 1991 पासून शेती पतपूरवठ्यातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

“राज्य सहकारी बँक राज्यातील सहकारी पतपूरवठा व्यावस्थेतील नेतृत्व करणारी संस्था आहे” चर्चा करा”.

प्रश्न 4) भारतातील नागरी सहकारी बँकाच्या 1991 पासून प्रगतीचे वर्णन करा.

[20]

किंवा

1991 पासून पगारदार नोडकर वर्गाच्या सहकारी सोसायट्यांची प्रगती थोडक्यात स्पष्ट करा. त्यांच्या समस्या कोणत्या आहेत?

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन).

[20]

- अ) बिगर - कृषी सहकारी पतसंस्था
- ब) प्राथमिक शेती सहकारी पतसंस्थांच्या समस्या
- क) सहकारी पतसंस्थांच्या संघीय रचनेची वैशिष्ट्ये
- ड) शेती मधील संस्थात्मक पतपूरवठ्याच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3410

[Total No. of Pages : 4

[5419] Ext. - 808

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behavior and Entrepreneurial Development

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is entrepreneurship? Write detail note on studies of personal and social traits in entrepreneurship.

OR

- a) Explain in detail the methods of training in business organisation.
- b) Explain in detail the tools and techniques used in behavioral test.

Q2) What is promoting entrepreneurship. Explain the role and challenges of promoting entrepreneurship?

OR

Define the term 'Achievement motivation? What are the sources of development of achievement motivation?

Q3) Define the term 'Business Opportunity'. Explain in detail the importance and relevance of Business Opportunity?

OR

- a) State the important issues in preparation of business plan.
- b) State the importance of project direction.

P.T.O.

Q4) What is project management? Explain the different issues in project management?

OR

Write a detailed note on 'Creativity' and innovation by giving appropriate examples.

Q5) Write short notes on (any four)

- a) Market survey tools
- b) Venture capitalist
- c) Industrial sickness
- d) Corporate strategy entrepreneurship
- e) Project cost control
- f) Limitations of entrepreneurship development.

Total No. of Questions : 5]

P3410

[5419] Ext. - 808

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS PRACTICES & ENVIRONMENT

Entrepreneurial Behavior and Entrepreneurial Development

(2015 Pattern) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) 'उद्योजकता' संकल्पनेची व्याख्या द्या? उद्योजकतेतील वैयक्तिक आणि सामाजिक वैशिष्ट्यांचा अभ्यास यावर सविस्तर टिप लिहा?

किंवा

अ) व्यवसाय संघटनेतील प्रशिक्षणाच्या पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) वर्तणुक चाचणीत वापरण जाणारी साधने व तंत्रे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) 'उद्योजकता प्रसार' संकल्पनेची व्याख्या द्या? उद्योजकता प्रसाराची भूमिका आणि आव्हाने स्पष्ट करा.

किंवा

'सिध्दी प्रेरणा' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? सिध्दी प्रेरणा विकासाचे स्रोत कोणते ते सांगा?

प्रश्न 3) 'व्यवसाय संधी' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? व्यवसाय संधीचे महत्व व सहसंबंध सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

अ) व्यवसाय नियोजन तयशितील महत्वाचे घटक सांगा?

ब) प्रकल्प दिग्दर्शनाचे महत्व सांगा?

प्रश्न 4) 'प्रकल्प व्यवस्थापन म्हणजे काय? प्रकल्प व्यवस्थापनातील वेगवेगळे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

योग्य उदाहरणे देऊन सर्जनशीलता आणि नवनिर्मिती यावर सविस्तर टिप लिहा?

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा - (कोणत्याही चार).

- अ) बाजारपेठ पाहणी साधने
- ब) साहस भांडवलदार
- क) औद्योगिक आजारपण
- ड) व्यवसाय व्युह उदयोजकता
- इ) प्रकल्प खर्च नियंत्रण
- फ) उदयोजकता विकासाच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P3411

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext. - 809

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Human Resource Management and Organizational Behaviour
(2015 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory .*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Important : Section - I and Section - II should be answered in the same answer book*

SECTION- I

Organisational Behaviour

Q1) Discuss the impact of Globalisation on Organisational Behaviour [15]

OR

What is meant by the term 'Personality'? Discuss the various dimensions of Personality.

Q2) 'Only Autocratic approach will produce the desired results'. Critically evaluate the statement and discuss the pros and cons of Autocratic approach in organizational behavior. [15]

OR

What is 'Conflict'? State the various factors contributing to conflicts and also discuss the process of Conflict Management.

Q3) Write short notes (Any Two) [20]

- a) Vroom's Theory
- b) Job Satisfaction
- c) Supportive Model of OB
- d) Employee Attitude and Job Performance

P.T.O.

SECTION - II

Human Resource Management

Q4) What is meant by the term “Human Resource”? Discuss the various responsibilities of the HR Managers in any company employing more than 10000 employees. **[15]**

OR

Discuss the various sources of Recruitment of Human Resources.

Q5) Discuss the various methods of Employee Training. **[15]**

OR

The Top Management has resolved to downsize the workforce. You are the HR Manager. Imagine the work force with different age groups and design a comprehensive Retirement Package which is expected to be amicably accepted by both Management and Union Leaders.

Q6) Write short notes (Any Two) **[20]**

- a) Employee Transfer Policy
- b) Lay Off
- c) Additional Security measures for female employees in the organization
- d) 360 Degree Feedback

Total No. of Questions : 6]

P3411

[5419]Ext. - 809

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Human Resource Management and Organizational Behaviour

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रत्येक प्रश्नांचे गुण उजवीकडे लिहिले आहेत.
3) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावित.

SECTION- I

Organisational Behaviour

प्रश्न 1) जागतिकीकरणामुळे संघटनीय वर्तनावर होणाऱ्या परिणामाची चर्चा करा. [15]

किंवा

‘व्यक्तिमत्व’ ही संकल्पना स्पष्ट करा. व्यक्तिमत्वाचे विविध पैलू विशद करा.

प्रश्न 2) ‘आवश्यक ते परिणाम केवळ एकाधिकारशाहीच्या मार्गानेच साधता येतील. या विधानाची साधक बाधक चर्चा करून एकाधिकारशाहीचे (Autocratic Approach) मूल्यमापन करा. [15]

किंवा

‘तंटा’ म्हणजे काय? तंटा निर्माण करणारे विविध घटक सांगून संघटनेमधील तंटा व्यवस्थापन प्रक्रीया विशद करा.

प्रश्न 3) टीपा द्या. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) व्हूम सिंधदात (Vroom Theory)
ब) कार्य समाधान
क) संघटनीय वर्तनाचे आश्वासक प्रारूप
ड) कर्मचाऱ्यांचा दृष्टिकोन व कार्य मूल्यमापन

SECTION- II

Human Resource Management

प्रश्न 4) 'मानवी संसाधन' म्हणजे काय? 10000 हून अधिक कर्मचारी असलेल्या कंपनीतील मानवी संसाधन व्यवस्थापकाच्या जबाबदाऱ्यांची चर्चा करा. [15]

किंवा

कर्मचारी भरतीचे विविध स्रोत विशद करा.

प्रश्न 5) कर्मचारी प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा. [15]

किंवा

वरिष्ठ व्यवस्थापनाने कर्मचारी कपात करण्याचे ठरविले आहे. या संदर्भात मानवी संसाधन व्यवस्थापक या भूमिकेतून व्यवस्थापन व कर्मचारी संघटना या दोन्ही घटकांना मान्य होइल अशी निवृत्ती योजना तयार करा. काल्पनिक उदाहरणासहीत हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) टीपा द्या (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) कर्मचारी बदलीचे धोरण
- ब) तात्पुरती काम बंदी (Lay Off)
- क) स्त्री कर्मचाऱ्यांसाठीची अधिकची सुरक्षा योजना
- ड) 360 अंशातून प्रतिसाद.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3412

[Total No. of Pages : 4

[5419] Ext. - 810

M.Com (Part - II) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

International Finance

(2015 Pattern) (Special Paper - III) (Group - G)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are the reasons for growth of International Banking? Explain any two types of International Banking offices. **[20]**

OR

What do you mean by International Debt Market? Explain the various types of bonds in International debt market.

Q2) What is convertible and non-convertible currency. Discuss the types of floating rate system. **[20]**

OR

Explain the following :

- a) Objectives of International Monetary Fund [IMF]
- b) Functions of Bank for International Settlement [BIS]

Q3) What is the meaning of foreign exchange market? Explain in detail the features of foreign exchange market. **[20]**

OR

Who are Non-Resident Indians? What are the types of Accounts that Non-Resident Indian can open in India.

P.T.O.

Q4) What is letter of credit? Explain various types of letter of credit. **[20]**

OR

What is Pre-shipment and Post - shipment finance. Elaborate its purposes.

Q5) Write short notes on (any two) **[20]**

- a) American Depositary Receipts (ADR) and Global Depositary Receipts (GDR)
- b) International Finance Corporation (IFC)
- c) Currency Pegging
- d) Duty Drawback Scheme

Total No. of Questions : 5]

P3412

[5419] Ext. - 810

M.Com (Part - II) (For External)

ADVANCED BANKING AND FINANCE

International Finance

(2015 Pattern) (Special Paper - III) (Group - G)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) आंतरराष्ट्रीय बँकींगच्या वाढीची कारणे कोणती? आंतरराष्ट्रीय बँकींगच्या कार्यालयांचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा. [20]

किंवा

आंतरराष्ट्रीय कर्ज बाजार म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय कर्जबाजारातील बंधपत्रांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) परिवर्तनीय आणि अपरिवर्तनीय चलन म्हणजे काय? बदलत्या दर पध्दतीच्या प्रकारांची चर्चा करा. [20]

किंवा

खालील बाबी स्पष्ट करा.

- अ) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधीची उद्दिष्ट्ये.
ब) आंतरराष्ट्रीय सेटलमेंट्स् बँकेची कार्ये.

प्रश्न 3) विदेशी विनिमय बाजाराचा अर्थ काय? विदेशी विनिमय बाजाराची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अनिवासी भारतीय म्हणजे कोण? अनिवासी भारतीय उघडू शकत असलेल्या विविध खात्यांचे प्रकार कोणते?

प्रश्न 4) पतपत्र म्हणजे काय? पतपत्रांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[20]

किंवा

नौभरण पूर्व आणि नौभरणोत्तर पतपुरवठा म्हणजे काय? त्यांचे उद्देश विशद करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

अ) अमेरिकन डिपॉझिटरी रिसिटस् आणि ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिटस् .(ADR & GDR) [20]

ब) आंतरराष्ट्रीय वित्तपुरवठा महामंडळ

क) बांधनी चलन

ड) शुल्क परतावा योजना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3413

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-811
M.Com. (Semester - II)
ADVANCED MARKETING
Marketing Research and International Marketing
(Special Paper - III) (Group - H)
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing Research? Explain in detail Marketing Research Process. **[20]**

OR

Distinguish between Industrial Marketing Research and Consumer Marketing Research.

Q2) Explain the sources of collecting Marketing Information. **[20]**

OR

What is International Marketing ? Describe the challenges and opportunities in International Marketing.

Q3) Explain the various kinds of facilities and incentives available to export business. **[20]**

OR

Explain International Promotion and Advertising.

Q4) Explain objective and subjective methods of sales forecasting. **[20]**

OR

What are the financial and fiscal incentives provided by Government to Indian Exporter?

P.T.O.

Q5) Write short notes on: (Any two)

[20]

- a) Ethics in Marketing Research
- b) Advantages of Web based Marketing Research
- c) GATT
- d) Objective of International Marketing.

Total No. of Questions : 5]

P3413

[5419]Ext.-811
M.Com. (Semester - II)
ADVANCED MARKETING
Marketing Research and International Marketing
(Special Paper - III) (Group - H)
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडे अंक पूर्ण गुण दर्शवित आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) विपणन संशोधनाची व्याख्या सांगा? विपणन संशोधन प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
किंवा
औद्योगिक विपणन संशोधन आणि ग्राहक विपणन संशोधन या दोघांमधील फरक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) विपणन संबंधि माहिती संकलित करण्याचे स्रोत स्पष्ट करा. [20]
किंवा
'आंतरराष्ट्रीय विपणन' म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय विपणनातील आव्हाने आणि संधी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) निर्यात व्यापारासाठी उपलब्ध असणाऱ्या विविध प्रकारच्या सुविधा आणि प्रलोभने स्पष्ट करा. [20]
किंवा
आंतरराष्ट्रीय विपणन विकास व जाहिरात सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) विक्री अंदाजाच्या वस्तुनिष्ठ आणि व्यक्तिनिष्ठ पद्धती स्पष्ट करा. [20]
किंवा
भारतीय निर्यातदारांना शासनाकडून कोणते आर्थिक व राजकोषीय प्रलोभने पुरवली जातात? स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) विपणन संशोधनाचे नीतितत्त्वे
- ब) वेब बेस्ड विपणन संशोधनाचे फायदे
- क) गॅट
- ड) विपणन संशोधनाचे उद्दीष्टे

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P3414

[Total No. of Pages : 2

[5419]Ext.-812

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED ACCOUNTING & TAXATION (Paper - IV)

**Recent Advances in Accounting Taxation and Auditing and Case Studies
(2015 Pattern) (Optional)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

Figures to the right indicate full marks.

SECTION - A

Q1) Explain in detail various methods of Data collection. **[15]**

Q2) Write a detailed note on Research Design. **[15]**

OR

Explain various methods of sampling techniques.

Q3) Write short notes (any 2) **[20]**

- a) Use of computer in Research
- b) Hypothesis
- c) Importance of Research in Accounting
- d) Analysis and Interpretation of Data.

SECTION - B

Attempt any two cases of the following three.

Q4) How would you value the Inventories for tonne of finished goods from the following details as per As-2. Material cost Rs. 10,00,000.

Direct labour cost Rs. 2,00,000, Direct variable production overhead Rs.1,00,000. Fixed production charges for the year on normal capacity of one lakh tonne is Rs. 10 crores, 2000 tonnes of finished goods are in stock at the end of the year. **[25]**

P.T.O.

Q5) Comment on the following cases, raftering necessary sections of I-Tax Act and case laws, if any.

- a) Paramount ltd. borrowed loan of Rs. 90 crore to import a modern machinery @24% interest, but the machinery was not used during the year and hence the ITo refused to allow the payment of the interest amounting to Rs. 16.20 crores.
- b) As Mr. Sharma did not replay the letter claiming the payment of Tax, the ITO declared him as defaulter.
- c) Shri. Mehta changed his accounting method in the last financial year but the ITO refused to accept the same as no approval received by him from the department.
- d) Mr. Jitendra owning a residential property at Delhi where in his sister-in-law resides. he, due to his employment resides in rented house in Mumbai. He claim the Delhi property as self accupied but ITO refuses to accept the claim. **[25]**

Q6) Give your comments on the following cases.

- a) Kiran, who is a member of chartered Accountant of India does not hold a certificate of practice His appointment as an Anditor of the company will be valid?
- b) Akanksha is a member of the Institute of chartered Accountents of England & wales Is she Qvalified to be appointed as an Auditor of a company resistored in pune under the companies Act 1956?
- c) When a material found is discovered in the case of a company subsegquent to the audit, the auditor argnes that he had totally relied on the works of his two assistants, who had wide experience of auditing and who had passed Inter C-A Examinations He further states that in other audit also, he relied totally on these two assistants, and was his practice to sign whatever report was filanilied by them. **[25]**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3415

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-813

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

**Recent Advances in Commercial laws and Practices and Case Studies
(2015 Pattern) (Group-E)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State the composition of competitive commission of India. Explain the duties of commission prescribed under competition Act. **[20]**

OR

Define "Limited Liability Partnership" and its nature under Limited Liability Partnership Act.

Q2) State the provisions of enforcement of security interest under securitization and reconstruction of financial assets and enforcement of Security Interest Act. **[20]**

OR

State the provisions for making an appeal to an Appellate Tribunal having jurisdiction in the matter prescribed under the recovery of debts due to Banks and Financial Institution Act.

Q3) Write short notes on (any two) **[10]**

- a) Acts taking place out of India under Competition Act.
- b) Dissolution of Limited Liability Partnership.
- c) Central Registry.
- d) Need and object of the Recovery of debts due to Banks and Financial Institution Act.

P.T.O.

Q4) Narayan Patil wrote a novel named "New India in 21st century" The novel was published in the year 2015. Girish Mahajan released a film named 'Hamara Hindustan' in the year 2017. However Narayan Patil file a case in the court of law stating that 'Hamara Hindustan' was totally based on the novel 'New India in 21st Century'. Narayan Patil also demanded to ban the release of the film.

Howerer Girish Mahajan argued that his film 'Hamara Hindustan' is totally based on his own story. And some of the events in the film may be identical to the novel of the Narayan Patil is merely a coincidence. Analyse the case and state the the possible outcome of the Judgement by the Hon. Court with reasons.[25]

Q5) Shri Sudhir Phadke started using the "Container" as a trade mark for his freight containers. He spent a huge amount on the advertisement of such freight containers, so that they become very popular in the market. After ten years, he applied for registration on the ground that his freight containers acquired 100% distinctiveness. The registrar refused registration of the trade mark objecting that the trademark was descriptive word directly indicating the nature and the character of the goods of the trader.

Discuss the case with reference to the relevant provisions necessary for the registration of the trade mark and advise Shri Sudhir Phadke to defend the registrar's objection. [25]

Total No. of Questions : 5]

P3415

[5419]Ext.-813

M.Com. (Part - II) (Semester - IV) (For External)

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

Recent Advances in Commercial laws and Practices and Case Studies

(2015 Pattern) (Group-E)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) स्पर्धात्मक आयोगाची रचना विशद करा. स्पर्धात्मक कायद्यांतर्गत आयोगाची विहित कर्तव्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

‘मर्यादित जबाबदारी भागीदारी संस्था’ व्याख्या देउन मर्यादित जबाबदारी भागीदारी कायद्यांतर्गत स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आर्थिक मालमत्ता गुंतवणूक आणि पूर्णगुंतवणूक आणि सुरक्षा हितसंबंध अंमलबजावणी कायद्यांतर्गत गुंतवणूक हितसंबंध अंमलबजावणी विषयक तरतुदी विशद करा. [20]

किंवा

बँका आणि आर्थिक संस्था येणी वसुलीविषयक कायद्या अंतर्गत न्यायाधिकरण अंमलबजावणी बाबतचे कार्यक्षेत्र संदर्भात अपिल करण्याविषयक तरतुदी विशद करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) स्पर्धात्मक कायद्यांतर्गत भारताबाहेर त्याबदल्यात जागा घेणारे कायदे.
ब) मर्यादित जबाबदारी भागीदारी संस्थेचे विसर्जन
क) मध्यवर्ती नोंदणी (central registry)
ड) बँक आणि आर्थिक संस्था येणे वसूली विषयक कायद्याची गरज आणि हेतू.

प्रश्न 4) नारायण पाटील यांनी 'न्यू इंडिया इन ट्वेंटी फर्स सेंचुरी' एकविसाव्या शतकातील नविन भारत नावाची कादंबरी 2015 मध्ये लिहून प्रकाशित केली. श्री गिरीश महाजन यांनी 'हमारा हिंदुस्थान' नावाचा सिनेमा 2017 मध्ये प्रदर्शित केला. मात्र नारायण पाटील यांनी न्यायालयात असा दावा दाखल केला की 'हमारा हिंदुस्थान' हा सिनेमा पूर्णपणे त्यांची कादंबरी एकविसाव्या शतकातील नविन भारत यावर आधारित आहे. श्री नारायण पाटील यांनी चित्रपटाच्या प्रदर्शनावर बंदीची मागणी केली. 'हमारा हिंदुस्थान' हा पूर्णपणे गिरीश महाजन यांची चित्रपटाच्या साठी लिहीलेल्या कथेवर आधारित आहे. अशी भूमिका मांडली. काही घटनामधील साम्य हा निव्वळ योगायोग आहे असे मा. कोर्टाला सांगितले सदर केसचे विश्लेषण करून न्यायालयीन निकालाचे कारणासहित अनुमान करा. [25]

प्रश्न 5) श्री. सुधीर फडके यांनी आपल्या 'भाडोत्री कंटेनर्स' साठी 'कंटेनर्स' या चिन्हाचा व्यापारी चिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरवात केली. त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहीरातीवर त्यांनी प्रचंड खर्च केला. त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत फार प्रसिद्धी मिळाली. दहा वर्षांनंतर त्या 'भाडोत्री कंटेनर्स' ला शंभर टक्के भिन्नत्वदर्शक नाविन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्कस नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि व्यापारचिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापाऱ्याच्या मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्टे दर्शवितो या हरकतीवर निबंधकाने त्या व्यापार चिन्हाची नोंदणी नाकारली आहे. या समस्येच्या संदर्भात व्यापार चिन्ह नोंदणीसाठी आवश्यक असणाऱ्या तरतूदींची चर्चा करा. आणि निबंधकाच्या हरकतीस प्रतिवाद करण्यासाठी श्री सुधीर फडके यांना मार्गदर्शन करा. [25]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3416

[Total No. of Pages : 3

[5419]-Ext.-814

M.Com. (Part - II) (External)

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

**Recent Advances in Cost Accounting and Case Studies in Cost and
Works Accounting**

(2015 Pattern) (Special Paper - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions from Section - I.*
- 2) *Attempt any two questions from Section - II.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*
- 4) *Figures to the right indicates full marks.*

SECTION - I

Q1) Describe in brief the nature and objectives of CAS-12 to 15. **[15]**

OR

Explain in brief the nature and scope of CAS-01 to 03.

Q2) Explain in detail the objectives of generally accepted cost accounting principles. **[15]**

OR

What do you mean by productivity audit? State the important elements of productivity audit.

Q3) Write short notes (Any two). **[20]**

- a) Features of Enterprise Resource Planning (ERP)
- b) Role of e-Costing.
- c) CAS-08
- d) Goods and Services Tax (GST)

P.T.O.

SECTION - II
(Attempt any two)

Case No.1 :

- A) You have been appointed as a Cost Consultant by a Jai Hind Industries Limited, Pune. Company provides the following data for the year ended 31st December, 2017. Calculate the inventory turnover ratio of the two items and put forward your comments on them: **[15]**

Particular	Material A Rs.	Material B Rs.
Opening stock as on 1 st January, 2017	10,000	9,000
Purchases during the year 2017	52,000	27,000
Closing stock 31 st December, 2017	6,000	11,000

- B) A lorry load of material of mixed goods was purchased for Rs.90000. There were sorted in the following goods whose market rate is shown against each.

Grade A - 5000 units selling rate @ Rs. 12

Grade B - 3000 units selling rate @ Rs. 10

Grade C - 2000 units selling rate @ Rs. 5

As a Costing Consultant, find the purchase rate per unit on each grade of the material assuming that all grades yield same rate of profit and give your comments. **[10]**

Case No.2:

A company has received an enquiry for the supply of 10000 Toy Chairs. The cost are estimated as follows.

Raw materials 1,00,000 Kgs. at Rs. 1 per kg.

Direct wages 10,000 hours at Rs. 4 per hour.

Variable overheads: Factory Rs. 2.40 per Labour hour

Selling and distribution Rs. 16,000

Fixed overheads: Factory Rs. 6,000.

Selling and distribution Rs.14000

You are expert in the field of Cost and Works Management, prepare Cost Sheet (Tender) and suggest the price to be fixed, which will result in a profit of 20% on the selling price. **[25]**

Case No.3-A:

Sonal Transport Company has started a transport business with fleet of 10 taxis. The various expenses incurred by the company are given below:

- i) Cost of each Taxi Rs. 3,00,000
- ii) Salary of office staff Rs. 6,000 per month.
- iii) Salary of garage staff Rs. 8,000 per month.
- iv) Rent of garage Rs. 4,000 per month
- v) Driver salary (per Taxi) Rs. 1,600 per month.
- vi) Road tax and repairs per taxi Rs. 8,640 per annum.
- vii) Insurance premium @ 4% of cost per annum.

The life of a Taxi is 3,00,000 km and at the end of which it is estimated to be sold at Rs. 60,000.

A taxi runs on an average 4,000 km per month of which 20% it runs empty.

Petrol consumption is 10 km. per litre of petrol costing Rs. 80 per litre. Oil and other sundry expenses amounted to Rs. 100 per 100 km.

As an expert in Cost and works Accountant, calculate the effective cost of running taxi per km. If the hire charges is Rs. 7.2 per km., find out the profit expected to make in the first year of operation. [15]

Case No.3-B:

The Perpetual Inventory System is an integral part of material control. Discuss the statement by bringing out briefly the features and benefits of the system.[10]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3417

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-815

M.Com. (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances & Case Studies in Co-Operation

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions (Any two) **[30]**

- a) Explain the causes of non-viability and sickness co-operative unit.
- b) Describe the essential social responsibilities of co-operative institutions.
- c) Discuss the challenges of co-operative leadership in global era.

Q2) Answer the following questions (any two) **[30]**

- a) Comment on new management technologies in co-operative sector.
- b) Explain the problems of improving quality of co-operatives through six sigma.
- c) Describe the challenges of co-operatives during the global era.

Q3) Case studies **[30]**

Shri Joshi, Branch manager of a urban co-operative Bank is facing the following problems.

- a) One newly appointed employee. Mr. Mohan always remains absent giving reasons of illness & his behaviour is also very arrogant
- b) Bhaskar is a peon. His efficiency becomes less and less the reason is his habit of drinking alcohol.
- c) Mr. Jadhav is passing officer, having 20 years experience. His knowledge is good but he is short tempered. Because of this he is facing problems of non-co-operation from his seniors & Junior's.

P.T.O.

- d) Mr. Kulkarni is an accountant. He always forgets. During last 6 months many times he failed to send information to head office due to lack of communication.

Questions:-

- i) Mr. Joshi wants to solve above problems. Discuss how to solve them.
- ii) Which step should be taken to make Bhaskar as efficient as earlier?
- iii) What should be done to make optimum use of Mr. Jadhav?
- iv) How would you help Mr. Kulkarni?

Q4) Answer the following questions (any one) **[10]**

- a) Describe the role of sugar cooperative factory in rural development in your area.
- b) Discuss the problems of housing co-operatives in your area.

Total No. of Questions : 4]

P3417

[5419]Ext.-815

M.Com. (Part - II) (For External)

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

Recent Advances & Case Studies in Co-Operation

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]

- अ) सहकारी संस्थेच्या अस्तीत्व टिकवून न ठेवणे आणि अजारपणाची कारणे स्पष्ट करा.
ब) सहकारी संस्थांच्या आवश्यक सामाजिक जबाबदाऱ्यांचे वर्णन करा.
क) जागतिकीकरण काळातील सहकारी नेतृत्वांच्या आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]

- अ) सहकार क्षेत्रातील नवीन व्यवस्थापन तंत्रांवर भाष्य करा.
ब) सिक्स सिग्मा (six sigma) मार्फत सहकारी संस्थांच्या दर्जा सुधारविण्यामधील समस्या स्पष्ट करा.
क) जागतिकीकरण काळातील सहकारी संस्थांच्या आव्हानांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) समस्या विश्लेषण - [30]

- श्री जोशी एका नागरी सहकारी बँकेचे शाखा व्यवस्थापक खालील समस्यांना तोंड देत आहेत.
अ) नवीन नियुक्त एका कर्मचाऱ्यापैकी एक कर्मचारी श्री मोहन नेहमी गैरहजर राहतो अजारपण हे त्याच्या गैरहजरे चे कारण सांगत असतो.
ब) भास्कर हा एक शिपाई आहे त्याची कार्यक्षमता अलीकडे कमी कमी होत आहे त्याचे कारण त्याला दारू पिण्याची सवय आहे.

- क) श्री जाधव हे पार्सिंग ऑफीसर असून त्यांना 20 वर्षांचा अनुभव आहे. त्यांचे ज्ञान चांगले असून ते मेहनती आहेत. परंतू ते तापट स्वभावाचे आहेत. त्यांच्या ह्या स्वभावामूळे त्यांना त्यांच्या वरीष्ट व कनिष्ठ सहकाऱ्यांकडून सहकार्य मिळत नाही.
- ड) श्री कुलकर्णी हे लेखापाल आहेत. परंतू ते नेहमी विसरतात त्यांच्या लक्षात राहत नाही गेल्या सहा महिन्यांच्या काळात अनेक वेळा संदेशात अंतर पडल्यामूळे मूख्य कार्यालयाकडे ते माहिती पाठवू शकले नाहीत.

प्रश्न -

- i) श्री जोशी यांना कर्मचारी व्यवस्थापनाचे वरील प्रश्न सोडवायचे आहेत ते कसे सोडविता येतील याची चर्चा करा.
- ii) श्री भास्कर यांची कार्यक्षमता पुर्ववत आणण्यासाठी कोणती पाऊले उचलली पाहिजे?
- iii) श्री जाधव यांच्या कार्यक्षमतेचा पूरेपूर फायदा घेण्यासाठी काय केले पाहिजे?
- iv) श्री कुलकर्णी यांना आपण कशी मदत करू शकता?

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [10]

- अ) ग्रामिण विकासातील तुमच्या परिसरातील सहकारी साखर कारखान्याच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- ब) तुमच्या परिसरातील सहकारी गृहनिर्माण संस्थांच्या समस्यांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3418

[Total No. of Pages : 4

[5419]Ext.-816

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Recent Advances in Business Practices, Environment and Case Studies

(Special Paper - IV)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain in detail (a) Agro processing and (b) Agro Tourism in connection with Industrial Investment and Infrastructure Policy of Maharashtra. **[20]**

OR

Write a detailed note on Rajeev Gandhi Udyami Mitra Scheme.

Q2) Explain in detail the nature and scope of (a) Environment Audit and (b) corporate Governance. **[20]**

OR

What is the importance and role of innovation and creativity in developing a new business?

Q3) Being business consultant, you are asked to advise on new trends in service sector and scope for entrepreneurship in service sector. How would you do it? **[20]**

OR

What is the significance of (a) Research and Development and (b) science and Technology in Entrepreneurship Development?

P.T.O.

Q4) Write a detailed note on

[20]

- a) Project Monitoring
- b) Management Information System

OR

Write a detailed note on -

- a) Labour Market Information cell
- b) Service Training Institute

Q5) Write short notes on (any two)

[20]

- a) Causes of industrial sickness
- b) Network analysis
- c) Dot.com Entrepreneurship
- d) Selection of business opportunity

Total No. of Questions : 5]

P3418

[5419]Ext.-816

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

Recent Advances in Business Practices, Environment and Case Studies

(Special Paper - IV)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्रश्न 1) महाराष्ट्राच्या औद्योगिक गुंतवणूक आणि पायाभूत सुविधा धोरणाच्या अनुषंगाने अ) कृषि प्रक्रिया आणि ब) कृषि पर्यटन विस्ताराने स्पष्ट करा. [20]

किंवा

राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजना यावर सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न 2) अ) पर्यावरण परीक्षण आणि ब) उद्योग नियमन यांचे स्वरूप आणि व्याप्ती विस्ताराने स्पष्ट करा. [20]

किंवा

नवीन व्यवसायाची वृद्धि करण्यात सृजनशीलता आणि नवनिर्मिती यांचे महत्व आणि भूमिका काय ते सांगा.

प्रश्न 3) व्यावसायिक सल्लागार या नात्याने तुम्हाला सेवा क्षेत्रातील नवीन प्रवाह आणि सेवा क्षेत्रात उद्योजकतेसाठी असलेला वाव या अनुषंगाने सल्ला द्यायचा आहे. हे तुम्ही कसे कराल? [20]

किंवा

उद्योजकता विकासात अ) संशोधन आणि विकास व ब) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान यांचे महत्व काय ते सांगा.

- प्रश्न 4) अ) प्रकल्प देखरेख (Project Monitoring) आणि
ब) व्यवस्थापन माहिती प्रणाली यावर सविस्तर टीप लिहा.

[20]

किंवा

सविस्तर टीप लिहा -

- अ) श्रमिक बाजार माहिती कक्ष
ब) सेवा प्रशिक्षण संस्था

- प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) औद्योगिक आजारपणाची कारणे
ब) जाळे विश्लेषण
क) डॉट.कॉम उद्योजकता
ड) व्यवसाय संधीची निवड

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3419

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-817

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

**Recent Advances in Business Administration and Case Studies
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Part - I

Q1) What is turn around Management? Explain the steps involved in turn around Management. **[20]**

OR

What is Total Quality Management? Explain the benefit of Total Quality Management.

Q2) What do you mean by ERP? Explain the concept and features of Enterprise Resource Planning in business **[20]**

OR

Explain the following

- a) Explain the six sigma Techniques.
- b) Explain the advantages of innovation

Q3) Write short notes (Any Two) **[10]**

- a) Restructuring of Business
- b) Global Management system across
- c) Cross cultural management.
- d) Importance of Merger of Business.

P.T.O.

Part - II

Solve case from following

Case study No.1.

[25]

Vikas Industries is an Engineering goods manufacturing company near Talegaon Dabhade about 50 Km. from Pune – Mumbai Highway.

Mr.rajesh an unskilled permanent worker was asked to work in a press shop on a press – machine ,without any training of handling such machine. Due to lack of knowledge and training .Mr.Rajesh was not at all comfortable and confident while working on the press-machine in such a unsafe condition, he met with an accident and lost his right hand index finger.

Mr.Rajesh asked management to give compensation as per the Workers Compensation Act,1923.The Management refused to give any compensation. as they felt that the accident took place due to negligence on the part of the workman.

Mr. Rajesh through his union took the matter for grievance redressal produce but failed in getting any compensation from management. He then move the court.

Questions:

- a. Analyse the case
- b. Comment on management's action.
- c. Comment on the approach of Mr.Rajesh.
- d. Work out the compensation and advice the management for appropriate action

Case No. 2

[25]

Ms.Sonali was working as an accountant Assistant in ED (I) ltd.as small scale manufacturing unit. Due to slowdown, her company declared layoff ,due to which she had to be away from her present job. She got another job in a similar company which was at a distance of 60 km.from the present workplace. However, the salary offered was much below her present compensation.

After about nine months hence she was again invited to resume her duties by her former employer .Surprisingly, she refused to rejoin the former company and preferred to be with the newly joined organization. In an informal discussion with her, she justified her decision on the following grounds

- a) Less interference by the immediate supervisor in routine work.
- b) Extreme co-operation by the bossed.
- c) Fair and just treatment.
- d) Opportunity to grow with the organization etc.

Total No. of Questions : 3]

P3419

[5419]-Ext.-817

M.Com. (Part - II) (For External)

BUSINESS ADMINISTRATION

Recent Advances in Business Administration and Case Studies

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग- I

प्रश्न 1) पुनरुज्जीवन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? पुनरुज्जीवन व्यवस्थापनात असणारे टप्पे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

संपुर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन म्हणजे काय ? टी.क्यू. एम. चे फायदे स्पष्ट करा ?

प्रश्न 2) उपक्रम संसाधन नियोजन (ERP) म्हणजे काय ? उपक्रम संसाधन नियोजनाची संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

अ) सिक्स सिग्मा तंत्रे स्पष्ट करा.

ब) नाविण्याचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) उद्योगाची पुनःरचना

ब) जागतिक व्यवस्थापन प्रणाली

क) आंतर सांस्कृतिक व्यवस्थापन

ड) उद्योगामधील विलिनिकरणाचे महत्व

भाग- II

केस क्रमांक : 1

पुणे मुंबई महामार्गावर पुण्यापासून सुमारे 50 किमी अंतरावर तळेंगाव दाभाडे येथे विकास इंडस्ट्रीज हा अभियांत्रिकी वस्तुची निर्मिती करणारा कारखाना वसलेला आहे. या कारखान्यात राजेश हा अकुशल कामगार कायमस्वरूपी तत्वावर कार्यरत आहे एके दिवशी प्रेस मशिन शॉप मध्ये प्रेस मशिनवर काम करण्यास सांगण्यात आले. या कामाचे कोणतेही प्रशिक्षण त्याला देण्यात आले नव्हते. या प्रकारणच्या कामाचा कोणताही अनुभव व प्रशिक्षण नसल्याने त्या मशिनवर काम करताना राजेशला आत्मविश्वास वाटत नव्हता. अशा वातावरणात काम करताना राजेशला अपघात झाला व त्याने त्याच्या उजव्या हाताची तर्जनी कायमस्वरूपी गमावली राजेशने कारखान्याच्या व्यवस्थापनाकडे कामगार नुकसान भरपाई कायदा 1923 अन्वये नुकसान भरपाई ची मागणी केली परंतु त्याला नुकसान भरपाई नाकारण्यात आली कारण व्यवस्थापनाच्या मते हा अपघात राजेशच्या निष्काळजीपणामुळे झाला होता, राजेशने कारखान्यातील कामगार संघटनेच्या तक्रार निवारण कक्षामार्फत ही समस्या हाताळण्याचा प्रयत्न केला, परंतु व्यवस्थापनाकडून नुकसान भरपाई मिळविण्यात त्याला अपयक्ष आले त्यानंतर त्याने न्यायालयाकडे धाव घेतली. [25]

प्रश्न -

- या केसचे विश्लेषण करा.
- व्यवस्थापनाच्या कृतीवर आपले मत व्यक्त करा
- राजेशच्या भूमिकेवर आपले मत व्यक्त करा
- व्यवस्थापनाला या समस्येबद्दल योग्य तो सल्ला द्या व योग्य नुकसान भरपाई सुचवा.

केस क्रमांक - 2

[25]

इडि (I) या लघु उद्योगामध्ये श्रीमती सोनाली या लेखाकर्म मदतनीस या पदावर काम करीत होत्या. औद्योगिक मंदीमुळे उत्पादन कमी झाल्याने कंपनीने टाळेबंदी जाहीर केली त्यामुळे रेणुका यांना आपली नोकरी गमवावी लागली. पाठीशी अनुभव असल्याने त्यांना लगेचच दुसऱ्या कंपनीमध्ये नोकरी मिळाली. परंतु ती कंपनी सुमारे 60 किमी दूर होती व वेतन देखील सध्यापेक्षा बरेच कमी होते. सुमारे 9 महिन्यांनंतर सोनाली यांना पूर्वीच्या कंपनीने पूर्वीच्याच पदावर रूजु होण्याची विनंती केली तथापि सोनाली यांनी त्यास नकार दिला. त्यांच्याशी अनौपचारिक चर्चा केली असता त्यांनी खालील प्रतिक्रिया दिल्या.

- वरिष्ठांकरवी कमीतकमी हस्तक्षेप, निर्णय स्वातंत्र्य
- कमानिचे सहकार्य
- योग्य व न्याय वागणूक
- संघटनेच्या वाढीबरोबरच स्वतः च्या वाढीस वाव इ.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P3420

[Total No. of Pages : 4

[5419]-Ext.-818

M.Com. (Part - II) (For External)
ADVANCED BANKING & FINANCE

Research Methodology & Case Studies (Special Paper - IV)
(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory (including case studies)*
- 2) Figure to the right indicates full marks.*

Q1) Write a note on Customer Relationship Management. Explain in detail the customer services and customer education required for the proper functioning. **[20]**

OR

Explain the term Electronic Fund Transfer (EFT). State in detail the various methods of remittance through Electronic Fund Transfer.

Q2) Explain the term money market, its characteristics & scope. State the various instruments of money market. **[20]**

OR

Define the term Secondary Market. Explain in detail the procedure of trading in securities in stock exchange along with its regulations.

Q3) Write short notes (Any Two) **[10]**

- a) Green Shoe Option
- b) Functions of stock exchange
- c) Mobile Banking
- d) Commercial Papers

P.T.O.

Case study (Attempt any 2)

Case 1: - Mr Sagar purchases a demand draft of Rs 5000/- from Bank of India, Pune on Shirur Branch in favour of Mr. Bhaskar. The draft is lost in transit before reaching to payee. After one week Mr. Sagar comes to Pune Branch and reports to the bank. He demand a duplicate draft. **[25]**

- a) Can bank issue a duplicate draft?
- b) What steps can be taken by bank to protect banks interest?
- c) Is Customer PAN number necessary to issue duplicate draft?
- d) Without PAN number maximum how many rupees draft will be issued by the bank?
- e) Reporting to the Bank about lost draft is necessary?

Case 2 : What are the due dates of the following instruments. Explain even the principles involved in each case and give the actual detail of the working. **[25]**

- a) Bill of exchange dated 7th March 2017 payable 4 months after the date.
- b) A bill of exchange dated 21st August 2017 payable after 90 days after sight.
- c) A promissory note falling due to payment on sunday.
- d) A bill of exchange dated 8th september 2017 payable 60 days after the date.

Case3: A customer has a saving account with Punjab National Bank. The bank issues a debit card to the customer. The customer can use the card for making purchases and also use it as a ATM card. With reference to this give explanatory answer to the following. **[25]**

- a) What is a debit card? What should the customer do if his card is lost or stolen?
- b) What is an Automated Teller Machine (ATM)? What are the services available at ATM machines?
- c) What is the difference between Debit and Credit Card?
- d) Is there any minimum and maximum cash withdrawal limit per day at ATM?
- e) Do banks levy any service charge for use of ATM of other banks?

Total No. of Questions : 3]

P3420

[5419]-Ext.-818

M.Com. (Part - II) (For External)

ADVANCED BANKING & FINANCE

Research Methodology & Case Studies (Special Paper - IV)

(2015 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. (केस स्टडी सह)
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपात्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यवस्थापनातील ग्राहक संबंध यावर टीप लिहा. सुरळीत कार्यासाठी ग्राहक सेवा आणि ग्राहक शिक्षण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

इलेक्ट्रॉनिक फंड्स ट्रान्सफर (EF T) ही संकल्पना स्पष्ट करा. इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने पैसे पाठविण्याच्या विविध पद्धती सविस्तर सांगा.

प्रश्न 2) 'नाणेबाजार' संकल्पना स्पष्ट करून त्याचे वैशिष्ट्ये आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. नाणेबाजाराचे विविध घटक सांगा. [20]

किंवा

दुय्यम बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करा. शेअर बाजारात रोखे व्यापार हाताळण्याची पद्धती त्यावर असणाऱ्या नियमांनुसार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) ग्रीन शु पर्याय
ब) शेअर बाजाराची कार्ये
क) मोबाईल बँकिंग
ड) व्यापारी पतपत्रे

(कोणतेही दोन केस स्टडी सोडवा तीन पैकी)

केस नं. 1

[25]

1) श्री सागर यांनी श्री भास्कर यांच्या नावावर रू 5000 चा मागणी धनाकर्ष बँक ऑफ इंडियाच्या पूणे शाखेतून शिरूर शाखे वर खरेदी केलेला होता हा मागणी धनाकर्ष प्राप्तक त्याकडे पोहचण्या पुर्वीच रस्त्यात गहाळ झाला एक आठवड्या नंतर श्री सागर यांनी पुणे शाखेत जाऊन हरविलेल्या मागणी धनाकर्षाची माहिती दिली त्यांनी मागणी धनाकर्षाची खरी नक्कल मागीतली.

- अ) बँक मागणी धनाकर्षाची खरी नक्कल देईल का ?
- ब) बँक आपले हित साध्य करण्यासाठी कोणती काळजी घेईल
- क) खातेदारांचा पॅन (PAN) क्रमांक मागणी रोख्याची खरी नक्कल देण्यासाठी आवश्यकता आहे का
- ड) पॅन (PAN) क्रमांका शिवाय बँक जास्तीत जास्त किती रूपयाचा मागणी धनाकर्ष देऊ शकते
- इ) हरविलेल्या मागणी धनाकर्षाची बँकेला माहिती देणे गरजेचे आहे का

केस नं. - 2

[25]

खालील साधनांची देय तारीख कोणती खालील प्रत्येक केस मधील तत्वे आणि खऱ्या कामकाजा बाबत सविस्तर माहिती द्या.

- अ) 7 मार्च 2017 चे विनीमय पत्र 4 महीन्याने देय असेल तर त्याची तारीख कोणती ?
- ब) 21 ऑगस्ट 2017 ची विनीमय पत्र 90 दिवसा नंतर पहाता क्षणी जर देय असेल तर तारीख कोणती ?
- क) वचन चिठ्ठीच्या देय तारखेला रविवार असल्यास ?
- ड) 8 सप्टेंबर 2017 चे विनीमय पत्र 60 दिवसा नंतर देय असल्यास तारीख कोणती ?

केस नं. - 3

[25]

‘अ’ या ग्राहकाचे पंजाब नॅशनल बँकेत बचत खाते आहे. बँकेने ग्राहकाला डेबिट कार्ड दिलेले आहे वस्तु खरेदीसाठी आणि ए.टी.म. (ATM) मधून पैसे काढण्यासाठी ग्राहक कार्ड वापरत होता वरील संदर्भात पुढील प्रश्नांची स्पष्टीकरणात्मक उत्तरे लिहा.

- अ) डेबिट कार्ड म्हणजे काय ? कार्ड हरविल्यास किंवा चोरीला गेल्यास ग्राहकाने काय केले पाहिजे ?
- ब) स्वयंचलित गणक यंत्र (ATM) म्हणजे काय ? ए.टी.एम.(ATM) कार्डवर कोणत्या सेवा उपलब्ध असतात ?
- क) डेबिट कार्ड आणि क्रेडीट कार्डा मधील फरक सांगा.
- ड) ए.टी.एम.(ATM) मधुन पैसे काढताना दर दिवशी किमान व कमाल मर्यादा आहे का ?
- इ) दुसऱ्या बँकेचे ए.टी. एम. (ATM) कार्ड वापरताना बँक काही सेवा शुल्क आकारते का ?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3421

[Total No. of Pages : 4

[5419] Ext. - 819
M.Com. (Part - II)
ADVANCED MARKETING
Recent Trends in Marketing (Special Paper - IV)
(2015 Pattern) (For External)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks to the questions.*

Q1) a) Explain i) sustainable marketing and ii) sustainable development. **[5 + 5]**
b) Explain the ethical issues related to sustainable marketing with suitable examples. **[10]**

OR

- a) What do you mean by strategic marketing plan? **[10]**
- b) Discuss the factors to be considered while adopting a specific marketing strategy. **[10]**

Q2) a) Draw the suitable chart for strategic plan to Advertising and media planning. **[10]**
b) What are the limitations of strategic planning for advertising and media. **[10]**

OR

- a) Explain the concept of digital marketing and 'Search engine marketing'. **[5 + 5]**
- b) How the digital marketing is relevant in modern times? Explain with relevant examples. **[10]**

Q3) Explain the concept of 'Single pranel Retailing' with suitable examples Elaborate central Govt. Policy for (FDI) Foreign Direct investment in single brand Retailing. **[10 + 10]**

OR

- a) What do you mean by 'social media' Explain the term 'social media marketing'. **[5 + 5]**
- b) Explain the types of social media. **[10]**

P.T.O.

Q4) a) What do you mean by IMC. [10]

(Integrated marketing communication).

b) Explain the elements of IMC. [10]

OR

a) Explain the process of Integrated marketing communication. [10]

b) Explain AIDA model. [10]

Q5) Write short notes any two. [2 ×10 = 20]

a) Significance of services management.

b) Strategic plan for advertising.

c) Importance of e-commerce in marketing.

d) Ethics and social Responsibility in Imc.

Total No. of Questions : 5]

P3421

[5419] Ext. - 819
M.Com. (Part - II)
ADVANCED MARKETING
Recent Trends in Marketing (Special Paper - IV)
(2015 Pattern) (For External)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी

-
- प्रश्न 1) अ) i) शाश्वत विपणन व ii) शाश्वत विकास या संकल्पना स्पष्ट करा. [5 + 5]
ब) शाश्वत विपणनाशी संबंधित नितीमुल्यात्मक समस्या सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]
किंवा
अ) व्यूहरचनात्मक विपणन योजना म्हणजे काय? [10]
ब) विशिष्ट व्यूहरचनात्मक विपणन योजना निवडताना कोणकोणते घटक विचारात घेतले जातात? [10]
- प्रश्न 2) अ) जहिरात व माध्यम नियोजनाचा व्यूहरचनात्मक आराखडा आकृतीद्वारे स्पष्ट करा. [10]
ब) माध्यमांच्या व्यूहरचनात्मक नियोजनाच्या मर्यादा स्पष्ट करा. [10]
किंवा
अ) 'अंकिय विपणन' व 'संगणकीय शोध यंत्राद्वारे विपणन' या संकल्पना स्पष्ट करा. [10]
ब) अंकिय विपणन ही संकल्पना आधुनिक काळाशी कशा प्रकारे सुसंगत आहे हे योग्य त्या उदाहरणासह स्पष्ट करा. [10]
- प्रश्न 3) 'एकला व्यापारी चिन्हाद्वारे किरकोळ व्यापार' ही संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.
एकला व्यापारी चिन्हांद्वारे किरकोळ व्यापाराशी संबंधित केंद्रसरकारचे थडे परकीय गुंतवणूकी बाबत असणारे धोरण विस्तृतपणे स्पष्ट करा. [10 + 10]
किंवा
ब) 'समूह समाज माध्यमे' म्हणजे काय? 'समूह समाज माध्यम विपणन' ही संज्ञा स्पष्ट करा. [5 + 5]
अ) समूह समाज माध्यमांचे विविध प्रकार विशद करा. [10]

- प्रश्न 4) 'एकात्मिक विपणन संज्ञापन' (IMC) म्हणजे काय? [10]
एकात्मिक विपणन संज्ञापनाचे घटक स्पष्ट करा. [10]
किंवा
अ) एकात्मिक विपणन संज्ञापनाची प्रक्रीया लिहा. [10]
ब) लक्ष, आवड, इच्छा व कृती (AIDA) परिमाण स्पष्ट करा. [10]

- प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [2 × 10 = 20]
अ) सेवा व्यवस्थापनाचे महत्व
ब) व्यूहरचनात्मक जहिरात नियोजन
क) विपणनात संगणकाद्वारे व्यापाराचे (ई - कॉमर्स) महत्व
ड) एकात्मिक विपणन संज्ञापनातील नैतिक मुल्ये व सामाजिक दायित्व

